

τα βάζω ΕΚΦΡ.:

1. όταν τα βάζουμε με κάποιον, τσακωνόμαστε μαζί του: *Μην τα βάζεις μαζί του, γιατί είναι πιο δυνατός από σένα.*

2. όταν τα βάζουμε με κάποιον ή κάτι, θεωρούμε ότι αυτός φταίει για κάτι άσχημο που συμβαίνει: *Τα 'βαλε με τους δημοσιογράφους που έβγαλαν ψεύτικες ειδήσεις σε βάρος του.*

τα βάφω μαύρα ΕΚΦΡ.: όταν κάποιος τα βάφει μαύρα, είναι πολύ απογοητευμένος: *Κατηγορεί τον εαυτό της για ό,τι έγινε και τα 'χει βάψει μαύρα.*

τα βγάζω πέρα ΕΚΦΡ.: λέμε ότι τα βγάζουμε πέρα όταν αντιμετωπίζουμε με επιτυχία μια δύσκολη κατάσταση: *Δύσκολα τα βγάζει πέρα με τόσο μικρό μισθό.*

τα βλέπω διπλά ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν κάποιος είναι μεθυσμένος ή κουρασμένος και βλέπει για κάθε πράγμα δύο εικόνες αντί για μία: *'Ηπια λίγο παραπάνω και άρχισε να τα βλέπει διπλά.*

τα βλέπω όλα μαύρα ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν είμαστε απαισιόδοξοι (≠ τα βλέπω όλα ρόδινα): *Μην τα βλέπεις κι εσύ όλα μαύρα, θα φτιάξει η τύχη σου!*

τα βλέπω όλα ρόδινα ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν είμαστε αισιόδοξοι ότι όλα θα πάνε καλά (≠ τα βλέπω όλα μαύρα): *Είναι ενθουσιασμένος με τη νέα του δουλειά και τα βλέπει όλα ρόδινα.*

τα βλέπω σκούρα ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν πιστεύουμε ότι η κατάσταση είναι πολύ δύσκολη: *Αν δε διαβάσεις, τα βλέπω σκούρα τα πράγματα με τις εξετάσεις.*

τα βολεύω ΕΚΦΡ.: όταν τα βολεύουμε, καταφέρνουμε να έχουμε όσα χρειαζόμαστε για να ζητήσουμε (= τα φέρνω βόλτα, τα βγάζω πέρα): *Πώς τα βολεύεις και ζεις με τόσο μικρό μισθό;*

τα βρίσκουμε ΕΚΦΡ.:

1. όταν δύο άνθρωποι τα βρίσκουν, λύνουν τις διαφορές τους και καταλήγουν σε συμφωνία (= συμφωνώ): *Τα βρήκαν μεταξύ τους σε όλα τα θέματα.*

2. όταν δύο άνθρωποι τα βρίσκουν, γίνονται πάλι φίλοι μετά από καβγά (= συμφιλιώνομαι): *Τη μια μαλώνουν και την άλλη τα βρίσκουν.*

τα βρίσκω μπαστούνια ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον που συναντάει εμπόδια και δυσκολίες που δεν τις περίμενε (= τα βρίσκω σκούρα): *Τους έβαλαν δύσκολες ερωτήσεις και τα βρήκε μπαστούνια.*

τα βρίσκω όλα στο πιάτο ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον όταν τα βρίσκει όλα έτοιμα, χωρίς να

χρειάζεται να προσπαθήσει: *Είχε πλούσιους γονείς και τα βρήκε όλα στο πιάτο.*

τα βροντάω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε όταν αφήνουμε μια δουλειά στη μέση και φεύγουμε (= τα παρατάω): *Δεν άντεχε το αφεντικό της και τα βρόντηξε.*

τα γυρίζω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν τα γυρίζουμε, κάνουμε ή λέμε κάτι άλλο από αυτό που είχαμε υποσχεθεί: *Είπε ότι θα μείνει με τα παιδιά το βράδυ αλλά μετά τα γύρισε.*

τα έφαγε τα ψωμιά του ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. λέμε για κάποιον ότι τα έφαγε τα ψωμιά του όταν είναι πολύ ηλικιωμένος: *Τα έφαγε τα ψωμιά του, είναι ήδη ενενήντα χρονών!*

2. λέμε για κάτι ότι τα έφαγε τα ψωμιά του όταν είναι πολύ παλιό: *Τριάντα χρόνων αυτοκίνητο, τι περιμένεις, τα έχει φάει τα ψωμιά του.*

τα έχω ΕΚΦΡ.:

1. όταν τα έχουμε με κάποιον ή με κάτι, είμαστε θυμωμένοι μαζί του: *Τα έχω με την τύχη μου, τίποτα δε μου πάει καλά!*

2. όταν ένας άντρας τα έχει με μια γυναίκα, έχει ερωτική σχέση μαζί της: *Τα έχουν από το σχολείο.*

τα έχω καλά ΕΚΦΡ.: όταν τα έχουμε καλά με κάποιον, έχουμε καλές σχέσεις μαζί του: *Θέλει να τα έχει καλά με όλους.*

τα έχω τετρακόσια ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον ηλικιωμένο που το μυαλό του μπορεί και σκέφτεται ακόμα λογικά: *Είναι ογδόντα χρονών αλλά τα έχει τετρακόσια.*

τα θέλω και τα παθαίνω ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον που του αξίζουν αυτά που παθαίνει: *Τα θέλει και τα παθαίνει, αφού αφήνει τους άλλους να ανακατεύονται στη ζωή της.*

τα κάνω γυαλιά καρφιά ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν κάποιος τα κάνει γυαλιά καρφιά, καταστρέφει ό,τι βρει μπροστά του (= τα κάνω λίμπα): *Οι χούλιγκαν τα έκαναν όλα γυαλιά καρφιά χτες στο γήπεδο.*

τα κάνω θάλασσα ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν αποτυχαίνουμε σε κάτι από δικό μας λάθος (= τα κάνω μούσκεμα): *Δεν είχα διαβάσει καλά και τα έκανα θάλασσα στο διαγώνισμα.*

τα κάνω μούσκεμα ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν αποτυχαίνουμε σε κάτι από δικό μας λάθος (= τα κάνω θάλασσα): *Του ανέθεσε να οργανώσει τη γιορτή και τα έκανε μούσκεμα.*

τα καταφέρνω ΕΚΦΡ.:

1. όταν κάποιος τα καταφέρνει σε κάτι ή με κάτι, είναι καλός σε αυτό: *Τα καταφέρνει καλά στη ζωγραφική.*

2. όταν κάποιος τα καταφέρνει να κάνει κάτι συνήθως δύσκολο, μπορεί να το κάνει: *Τα κατάφερε και βγήκε πρωταθλητής.*

τα κοπανάω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάποιος τα κοπανάει όταν πίνει πολύ και μεθάει (= τα τσουζώ): *Τα 'χει κοπανήσει και δεν ξέρει τι λέει.*

τα λέω ΕΚΦΡ.:

1. όταν τα λέμε με κάποιον, συζητάμε μαζί του: *Πάρε με αργότερα για να τα πούμε.*

2. λέμε σε κάποιον ότι θα τα πούμε και εννοούμε ότι θα τον συναντήσουμε: *Θέλεις να τα πούμε το βράδυ;*

τα μαζεύω ΕΚΦΡ.: όταν τα μαζεύουμε, ετοιμαζόμαστε να φύγουμε: *Τα μάζεψε κι έφυγε χωρίς να μας πει δουβέντα.*

τα μαλλιά της κεφαλής μου ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος ξοδεύει τα μαλλιά της κεφαλής του για κάτι όταν ξοδεύει πολλά χρήματα για αυτό: *Χρωσάει τα μαλλιά της κεφαλής του στην τράπεζα.*

τα μασάω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάποιος τα μασάει όταν δε μιλάει ξεκάθαρα για κάτι (= μασάω τα λόγια μου): *Πολύ μου τα μασάς και πιστεύω ότι κάτι ύποπτο συμβαίνει.*

τα μάτια σου δεκατέσσερα ΕΚΦΡ.: το λέμε σε κάποιον για να είναι προσεκτικός: *Τα μάτια σου δεκατέσσερα όταν περνάς το δρόμο.*

τα παίζω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. λέμε ότι κάποιος τα παίζει όταν νιώθει μεγάλη κούραση ή μεγάλο φόβο: *Τα 'παιξε μετά από τόσες ώρες διάβασμα!*

2. όταν ένα μηχανήμα τα παίζει, σταματάει να λειτουργεί (= χαλάει): *Το αυτοκίνητό μου είναι παλιό και τα 'χει παίζει.*

τα παρατάω ΕΚΦΡ.: όταν τα παρατάμε, αφήνουμε μια προσπάθεια ή μια δουλειά στη μέση: *Δεν πρέπει να τα παρατάμε με την πρώτη δυσκολία.*

τα πάω ΕΚΦΡ.:

1. όταν λέμε ότι τα πάμε καλά ή άσχημα σε κάτι, εννοούμε ότι τα καταφέρνουμε καλά ή άσχημα: *Τα πάει καλά στην καινούρια της δουλειά και είναι ευχαριστημένη.*

2. όταν λέμε ότι τα πάμε καλά ή άσχημα με κάποιον, εννοούμε ότι έχουμε καλές ή κακές σχέσεις μαζί του: *Δεν τα πάει καλά με την αδελφή του, συνέχεια τσακώνονται.*

τα σκάω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν τα σκάμε, δίνουμε πολλά χρήματα για να αγοράσουμε κάτι: *Τα 'σκάσε για να αγοράσει αυτό το πανάκριβο αυτοκίνητο.*

τα τίναξε ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. λέμε ότι κάποιος τα έχει τίναξει όταν έχει πεθάνει: *Έπαθε έμφραγμα από τη συγκίνηση και τα τίναξε.*

2. το λέμε για κάτι που είναι παλιό και έχει χαλάσει: *Πάει ο υπολογιστής μου, τα τίναξε!*

τα τσουγκρίζω ΕΚΦΡ.: όταν τα τσουγκρίζουμε με κάποιον, τσακωνόμαστε μαζί του: *Τα τσουγκρಿಸαν προπονητής και τερματοφύλακας λίγο πριν τον αγώνα.*

τα τσουζώ ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάποιος τα τσουζεί όταν πίνει πολύ και μεθάει (= τα κοπανάω): *Τα τσουζεί κάθε βράδυ στα μπαρ με τους φίλους του.*

τα φέρνω βόλτα ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν καταφέρνουμε να έχουμε όσα χρειαζόμαστε για να ζήσουμε (= τα βολεύω): *Δουλεύει από το πρωί ως το βράδυ για να τα φέρει βόλτα.*

τα φορτώνω στον κόκορα ΕΚΦΡ.: λέμε ότι τα φορτώνουμε στον κόκορα όταν παραμελούμε τις δουλειές ή τα μαθήματά μας: *Ήταν καλός μαθητής, αλλά τώρα τα φόρτωσε στον κόκορα και δε διαβάει.*

τα φυλάω ΕΚΦΡ.: όταν τα παιδιά παίζουν κρυφτό, αυτός που τα φυλάει κλείνει τα μάτια του μέχρι να κρυφτούν οι άλλοι παίκτες: *Ποιος τα φυλάει για να κρυφτούμε;*

τα χάνω ΕΚΦΡ.: όταν τα χάνουμε, νιώθουμε μεγάλη ταραχή και δεν ξέρουμε πώς να αντιδράσουμε (= σαστίζω): *Τον είδα ξαφνικά μπροστά και τα 'χασα.*

τα χρειάζομαι ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε όταν νιώθουμε μεγάλο φόβο: *Τα χρειάζεται κάθε φορά που ταξιδεύει με αεροπλάνο.*

τα ψέλνω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν τα ψέλνουμε σε κάποιον, τον μαλώνουμε με άγριο τρόπο (= κατασαδιάζω): *Του τα έψαλε ο πατέρας του για τους κακούς βαθμούς που πήρε.*

το **ταβάνι** (του ταβανιού, των ταβανιών) ουσ.: ταβάνι λέμε το μέρος του δωματίου που βρίσκεται πάνω από το κεφάλι μας (= οροφή): *Κρέμασα από το ταβάνι ένα πολύχρωμο φωτιστικό.*

η **ταβέρνα** (της ταβέρνας, των ταβερνών) ουσ.: η ταβέρνα είναι ένα εστιατόριο που έχει φτηνό φαγητό, συνήθως κρέας ή ψάρι, και κρασί: *Σταματήσαμε σε μια ταβέρνα στην παραλία για να φάμε φρέσκο ψάρι.*

ο **ταβερνιάρης** (του ταβερνιάρη, των ταβερνιάρηδων), η **ταβερνιάρισσα** (της ταβερνιάρισσας) ουσ.: ο ταβερνιάρης είναι ο ιδιοκτήτης ταβέρνας: *Ο ταβερνιάρης μάς κέρασε ένα καραφάκι ούζο.*

η τάβλα (της τάβλας) ουσ.:

1. τάβλα λέμε τη χοντρή και φαρδιά σανίδα: *Κάρφωσαν στα παράθυρα τάβλες μέχρι να βάλουν τα τζάμια.*

2. τάβλα λέμε το κοντό και στενόμακρο τραπέζι από ξύλο: *Στο πάρκο υπάρχουν τάβλες για να μπορεί να τρώει κανείς.*

⚠ Η λέξη τάβλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

τάβλα ΕΠΙΡΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάποιος είναι τάβλα όταν είναι ξαπλωμένος ή πεσμένος ανάσκελα και δεν μπορεί εύκολα να σηκωθεί: *Λιποθύμησε και έπεσε τάβλα στη μέση του δρόμου. / Μετά το πάρτι, οι περισσότεροι ήταν τάβλα από το ποτό.*

το τάβλι (του ταβλιού) ουσ.:

1. το τάβλι είναι ένα παιχνίδι για δύο άτομα, που ρίχνουν τα ζάρια και μετακινούν δεκαπέντε πούλια πάνω σε έναν ξύλινο πίνακα: *Έφερνε όλο μεγάλες ζαριές και με κέρδισε στο τάβλι.*

2. τάβλι λέμε το ξύλινο ορθογώνιο κουτί που όταν ανοίγει γίνεται ο πίνακας πάνω στον οποίο μετακινούν οι παίκτες τα πούλια: *Φέρε λίγο το τάβλι για να παίξουμε μία παρτίδα.*

△ Η λέξη τάβλι δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

το ταγάρι (του ταγαριού, των ταγαριών) ουσ.: ταγάρι λέμε την τσάντα από χοντρό ύφασμα, που σήμερα την κρεμάνε στον ώμο οι γυναίκες, ενώ πιο παλιά τη χρησιμοποιούσαν οι χωρικοί για να μεταφέρουν το φαγητό τους: *Η γιαγιά μου χάρισε ένα παλιό πολύχρωμο ταγάρι.*

το ταγκό ουσ.:

1. το ταγκό είναι ένας χορός από την Αργεντινή που χορεύεται από ζευγάρια, που κρατάνε σφιχτά ο ένας τον άλλο και κάνουν γρήγορα βήματα μπροστά και πίσω: *Το αργεντίνικο ταγκό είναι πολύ τεχνικό και δύσκολο.*

2. ταγκό λέμε το μουσικό κομμάτι που έχει αυτό το ρυθμό: *Οι ήχοι του ταγκό είχαν γεμίσει όλη την αίθουσα.*

△ Η λέξη ταγκό δεν κλίνεται.

τάζω (έταξα) ρημ.:

1. όταν τάζουμε σε κάποιον κάτι, λέμε ότι θα του το δώσουμε ή ότι θα του το κάνουμε (= υπόσχομαι): *Του έταξαν ένα ταξίδι για τη γιορτή του. / Η κυβέρνηση τους έταξε ότι θα μειώσει τους φόρους.*

2. (ΘΡΗΣΚ.) στη χριστιανική θρησκεία, όταν οι πιστοί τάζουν κάτι στο Θεό ή σε άγιο, υπόσχονται να του δώσουν κάποιο δώρο, για να τους προσφέρει τη βοήθειά του: *Έταξε στην Παναγία μια λαμπάδα για να γίνει καλά η κόρη της.*
ΕΚΦΡ. τάζω λαγούς με πετραχήλια

τάζω λαγούς με πετραχήλια ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος μας τάζει λαγούς με πετραχήλια όταν μας υπόσχεται πράγματα που δεν μπορεί να μας προσφέρει: *Έταξε λαγούς με πετραχήλια στους ψηφοφόρους για να τον ψηφίσουν.*

ταϊζώ (ταΐσα), **ταϊζομαι** (ταΐσθηκα, ταϊσμένος) ρημ.:

1. όταν ταϊζουμε κάποιον, του δίνουμε φαγητό: *Σε λίγο θα πρέπει να ταΐσω το μωρό. / Πηγαίνει στη λιμνούλα και ταΐζει τι πάπιες.*

2. λέμε ότι ταϊζουμε κάποιον όταν του προσφέρουμε τα απαραίτητα για να ζήσει (= συντηρώ, τρέφω): *Δουλεύει σκληρά, γιατί έχει πέντε παιδιά να ταΐσει.*

η ταινία (της ταινίας, των ταινιών) ουσ.:

1. ταινία είναι το έργο που βλέπουμε στον κινηματογράφο ή στην τηλεόραση (= φιλμ, έργο): *Είδαμε μια παλιά ασπρόμαυρη ταινία. / Στα παιδιά αρέσουν οι ταινίες κινουμένων σχεδίων.*

2. ταινία είναι η στενή λουρίδα από πλαστικό, που βρίσκεται μέσα στις κασέτες και πάνω στην οποία γράφουμε εικόνες και ήχους: *Είχαμε γράψει σκηνές από τις διακοπές μας στη θάλασσα σε ταινία.* (= φιλμ)

3. ταινία λέμε τη στενή λουρίδα από χαρτί, ύφασμα ή πλαστικό: *Έκλεισε το πακέτο με αυτοκόλλητη ταινία.*

το ταΐρι ουσ.:

1. ταΐρι λέμε το καθένα από τα δύο μέρη ενός ζευγαριού: *Κάθε παπούτσι έχει και το ταΐρι του, δεν το αγοράζεις ποτέ μόνο του.*

2. το ταΐρι κάποιου είναι το άτομο με το οποίο έχει ερωτική σχέση (= σύντροφος): *Την έχει ερωτευτεί τρελά και πιστεύει ότι βρήκε το ταΐρι του.*

△ Η λέξη ταΐρι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

ταιριάζουν τα χνότα μας ΕΚΦΡ.: το λέμε για ανθρώπους που έχουν τις ίδιες ιδέες, απόψεις, συνήθειες κτλ.: *Κάνουμε καλή παρέα, γιατί ταιριάζουν τα χνότα μας.*

ταιριάζω (ταΐριαξα, ταιριασμένος) ρημ.:

1. δύο άνθρωποι ή δύο πράγματα ταιριάζουν όταν έχουν καλή σχέση ή όταν δείχνουν όμορφα μαζί: *Δεν ταΐριαζαν και χώρισαν. / Δεν ταιριάζει η κόκκινη μπλούζα με το καφέ παντελόνι.* (= πάει)

2. όταν βάζουμε ή χρησιμοποιούμε μαζί δύο πράγματα που είναι ίδια ή μοιάζουν μεταξύ τους, τα ταιριάζουμε: *Να ταιριάξεις τις κάλτσες μεταξύ τους. (= ζευγαρώνω) / Ψάχνει ένα σακάκι για το ταιριάζει με τη φούστα της.*

3. **ταιριάζει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι είναι κατάλληλο, λέμε ότι ταιριάζει (= αρμόζει): *Δεν ταιριάζει τέτοιο ντύσιμο στην ηλικία σου. / Δεν ταιριάζει να φέρεσαι έτσι στους γονείς σου.*

ΕΚΦΡ. ταιριάζουν τα χνότα μας

το τακούνι (του τακουινιού, των τακουινιών) ουσ.: το τακούνι είναι το πίσω μέρος του παπουτσιού που βρίσκεται κάτω ακριβώς από τη φτέρνα: *Ξεκόλλησε το τακούνι της μπότας μου. / Φορούσε γόβες με ψηλά τακούνια.*

τακτικά και **ταχτικά** ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάτι γίνεται τακτικά, γίνεται σε συχνά διαστήματα (= συχνά ≠ αραιά): *Επισκέπτεται πολύ τακτικά τη μητέρα του στο νοσοκομείο.*

2. όταν κάνουμε κάτι τακτικά, το κάνουμε με τάξη (≠ ακατάστατα): *Έβαλε τακτικά τα ρούχα μέσα στη βαλίτσα.*

ο τακτικός, η τακτική, το τακτικό και **ο ταχτικός, η ταχτική, το ταχτικό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι τακτικό, γίνεται συχνά και με ορισμένο πρόγραμμα (= συχνός ≠ αραιός): *Τα δρομολόγια των λεωφορείων από Αθήνα για Πάτρα είναι πολύ τακτικά.*

2. κάποιος είναι τακτικός επισκέπτης ή πελάτης σε ένα μέρος όταν πηγαίνει συχνά εκεί (= σταθερός): *Κάνουμε μια μικρή έκπτωση στους τακτικούς πελάτες του καταστήματος.*

3. όταν κάτι είναι τακτικό, γίνεται σε ορισμένο χρόνο ή με ορισμένο τρόπο (≠ έκτακτος): *Η τακτική συνέλευση του συλλόγου γίνεται μία φορά το μήνα.*

4. όταν κάποιος είναι τακτικός, κάνει με ακρίβεια και συνέπεια τις δουλειές του (= ακριβής, συνεπής): *Είναι πάντα τακτική στα ραντεβού της, ποτέ δε με έχει αφήσει να περιμένω.*

5. όταν κάποιος είναι τακτικός, κρατάει σε τάξη τα πράγματά του ($\neq$ άτακτος, ανοικοκυρευτος): *Πρέπει να γίνεις πιο τακτικός και να μαζεύεις τα παιχνίδια σου πριν κοιμηθείς.*

6. όταν ένας χώρος είναι τακτικός, τα πράγματα μέσα σε αυτόν βρίσκονται σε τάξη (= συγυρισμένος, τακτοποιημένος $\neq$ ακατάστατος): *Το γραφείο του είναι πάντα καθαρό και τακτικό.*

τακτοποιώ (τακτοποίηση), **τακτοποιούμαι** (τακτοποιήθηκα, τακτοποιημένος) ΡΗΜ.:

1. τακτοποιούμε κάτι όταν το βάζουμε στη σωστή του θέση ή σειρά: *Τακτοποίησε τα ψώνια στα ντουλάπια και στο ψυγείο.* (= βολεύω) / *Τον έμαθε να μαζεύει τα παιχνίδια και να τακτοποιεί το δωμάτιό του.* (= συγυρίζω)

2. λέμε ότι τακτοποιούμε κάτι όταν φροντίζουμε να γίνει όπως πρέπει (= κανονίζω, ρυθμίζω): *Θα φύγει διακοπές μόνον όταν τακτοποιήσει τις δουλειές της.*

3. λέμε ότι τακτοποιούμε κάποιον όταν του εξασφαλίζουμε δουλειά ή ό,τι άλλο χρειάζεται για να ζήσει (= βολεύω): *Τακτοποίησε τους φίλους τους σε καλές δουλειές.*

4. όταν τακτοποιούμε ένα λογαριασμό, τον πληρώνουμε: *Με τα χρήματα που κέρδισε τακτοποίησε τα χρέη του.*

5. τακτοποιούμαι ΠΑΘ.: τακτοποιούμαι όταν βρισκώ κάποιο χώρο για να μείνω και βολεύομαι εκεί: *Θα σας καλέσουμε για φαγητό μόλις τακτοποιηθούμε στο καινούριο σπίτι.*

η ταλαιπωρία (της ταλαιπωρίας, των ταλαιπωριών) ΟΥΣ.: η ταλαιπωρία είναι η κόυραση που προκαλούν σε κάποιον τα βάσανα και οι δυσκολίες: *Ταξίδεψε με αεροπλάνο για να γλιτώσει την ταλαιπωρία του πολύωρου ταξιδιού.* / *Είναι μεγάλη ταλαιπωρία το πρωινό ξύπνημα.* (= μαρτύριο)

ταλαιπωρώ (ταλαιπώρησα), **ταλαιπωρούμαι/ταλαιπωριέμαι** (ταλαιπωρήθηκα, ταλαιπωρημένος) ΡΗΜ.: κάποιος ή κάτι μας ταλαιπωρεί όταν μας κάνει να υποφέρουμε (= βασανίζω, παιδεύω): *Ο καύσωνας ταλαιπώρησε πολύ κόσμο.* / *Ταλαιπωρήθηκε πολύ από τον τελευταίο τραυματισμό του.*

ταλαντεύομαι (ταλαντεύτηκα) ΡΗΜ.:

1. όταν κάτι ή κάποιος ταλαντεύεται, κινείται πότε προς τη μια πλευρά και πότε προς την άλλη: *Η ξύλινη γέφυρα ταλαντευόταν από τους ισχυρούς ανέμους.*

2. λέμε ότι ταλαντεύομαστε ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα πράγματα όταν δεν μπορούμε να αποφασίσουμε ποιο να διαλέξουμε: *Ταλαντεύεται ανάμεσα στο αν θα πρέπει να αγοράσει αυτοκίνητο ή μηχανή.*

το ταλέντο (του ταλέντου, των ταλέντων) ΟΥΣ.:

1. όταν κάποιος έχει ταλέντο, είναι από τη φύση του πολύ καλός σε κάτι, για παράδειγμα στο χορό, στη μουσική κτλ. (= χάρισμα): *Από μικρή φαινόταν ότι είχε μεγάλο ταλέντο στη ζωγραφική.*

2. ταλέντο λέμε και το άτομο που έχει κάποιο ταλέντο σε κάτι: *Αυτή η αθλήτρια είναι από τα νέα μεγάλα ταλέντα της ρυθμικής γυμναστικής στη Ρωσία.*

το ταλκ ΟΥΣ.: ταλκ λέμε την άσπρη σκόνη που μυρίζει ωραία και τη βάζουμε στο δέρμα μας, συνήθως μετά το μπάνιο: *Βάζουμε ταλκ στο μωρό για να μην ερεθίζεται το δέρμα του.*

⚠ Η λέξη ταλκ δεν κλίνεται.

το ταμείο (του ταμείου, των ταμείων) ΟΥΣ.:

1. το ταμείο είναι το μέρος σε ένα κατάστημα, σε μια τράπεζα κτλ. όπου πηγαίνουμε για να πληρώσουμε ή για να πάρουμε χρήματα: *Περάστε από το ταμείο να πληρώσετε.* / *Τα εισιτήρια θα τα παραλάβετε από το ταμείο του θεάτρου.*

2. το ταμείο είναι ένα μηχάνημα με θέσεις για χαρτονομίσματα και κέρματα, που δείχνει στους πελάτες ενός καταστήματος πόσο πρέπει να πληρώσουν: *Δεν υπάρχουν άλλα κέρματα στο ταμείο.*

ΕΚΦΡ. σπάει τα ταμεία

η ταμπέλα (της ταμπέλας, των ταμπέλων) ΟΥΣ.:

1. η ταμπέλα είναι ένα κομμάτι από ξύλο, μέταλλο ή άλλο υλικό, πάνω στο οποίο υπάρχουν πληροφορίες ή οδηγίες για κάτι (= πινακίδα): *Στην ταμπέλα που γράφει "Προς Ξάνθη", θα στρίψετε δεξιά.*

2. λέμε ότι κάποιος έχει την ταμπέλα του τεμπέλη, του κλέφτη κτλ. όταν έχει κακή φήμη και οι άλλοι τον θεωρούν τεμπέλη, κλέφτη κτλ.: *Του κόλλησαν την ταμπέλα του πιο στριμμένου καθηγητή.*

το ταμπούρλο (του ταμπούρλου, των ταμπούρλων) ΟΥΣ.: το ταμπούρλο είναι ένα μικρό τύμπανο, που παίζεται κυρίως σε στρατιωτικές μπάντες: *Το ρυθμό στους μαθητές για να παρелάσουν τον έδινε το ταμπούρλο. Ντρρρρρρπαμ παμ, Ντρρρρρρρπαμ παμ...*

η τανάλια (της τανάλιας) ΟΥΣ.: η τανάλια είναι ένα εργαλείο που αποτελείται από δύο μεταλλικά κομμάτια που μοιάζουν με δαγκάνες και μπορούν να ανοιγοκλείνουν: *Τράβηξε το καρφί με την τανάλια.*

⚠ Η λέξη τανάλια δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το τανκς και **το τανκ** ΟΥΣ.: το τανκς είναι ένα μεγάλο πολεμικό όχημα από πολύ σκληρό μέταλλο, που έχει πάνω του ένα ή περισσότερα όπλα και κινείται πάνω σε φανερές σιδερένιες ζώνες που κυλάνε στο έδαφος (= τεθωρακισμένο άρμα, άρμα μάχης): *Δεκατρείς στρατιώτες δολοφονήθηκαν από τα τανκς του εχθρού.*

⚠ Η λέξη τανκς δεν κλίνεται.

η τάξη (της τάξης, των τάξεων) ΟΥΣ.:

1. λέμε ότι υπάρχει τάξη σε ένα χώρο όταν όλα τα πράγματα βρίσκονται στη θέση τους ($\neq$ ακαταστασία, αταξία): *Τα πράγματα στο γραφείο της είναι πάντοτε σε τάξη.*

2. όταν σε μια κοινωνία υπάρχει τάξη, οι άνθρωποι σέβονται και υπακούουν στους νόμους ($\neq$ αναρχία): *Η αστυνομία ανήκει στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.*

3. σε μια κοινωνία, οι άνθρωποι που ανήκουν στην ίδια τάξη, έχουν την ίδια κοινωνική θέση: *Στην αρχαία Αθήνα, οι δούλοι αποτελούσαν την κατώτερη τάξη. / Οι αγώνες της εργατικής τάξης.*

4. τάξη λέμε το σύνολο των μαθημάτων που διδάσκονται στο σχολείο τα παιδιά που έχουν την ίδια ηλικία: *Πηγαίνει στην πρώτη τάξη του γυμνασίου.*

5. τάξη λέμε αλλιώς την αίθουσα διδασκαλίας: *Τον έβγαλε έξω από την τάξη γιατί έκανε φασαρία.*

ΕΚΦΡ. *βάζω σε τάξη, πρώτης τάξεως*

το **ταξί** ουσ.: το ταξί είναι ένα αυτοκίνητο με οδηγό, που τον πληρώνουμε για να μας πάει όπου θέλουμε, συνήθως κάπου μέσα στην πόλη: *Τόση ώρα περιμένω και δεν πέρασε ούτε ένα δειδο ταξί. / Θα πάω στο αεροδρόμιο με ταξί.*

⚠ Η λέξη ταξί δεν κλίνεται.

ταξιδεύω (ταξίδεψα) ρημ.:

1. όταν ταξιδεύω, πηγαίνω σε ένα μακρινό μέρος με κάποιο μέσο συγκοινωνίας: *Ταξιδεύει συχνά με αεροπλάνο. / Θα ταξιδέψουν με πλοίο στην Κρήτη.*

2. λέμε ότι κάποιος ταξιδεύει όταν το μυαλό του σκέφτεται διάφορα πράγματα και δεν προσέχει τι γίνεται γύρω του: *Πού ταξιδεύεις και δεν ακούς τι σου λέω;*

3. λέμε ότι κάτι με ταξιδεύει όταν με κάνει να φανταστώ ότι βρίσκομαι σε άλλο μέρος ή σε άλλη εποχή: *Η ταϊνία θα σας ταξιδέψει στον κόσμο της Ανατολής.*

4. ταξιδεύει 3^ο πρ.: λέμε ότι κάτι ταξιδεύει όταν μεταφέρεται γρήγορα από άνθρωπο σε άνθρωπο και από ένα μέρος σε άλλο (= διαδίδεται): *Η είδηση του θανάτου του ταξίδεψε σε όλο τον κόσμο.*

το **ταξίδι** (του ταξιδιού, των ταξιδιών) ουσ.: ταξίδι είναι το να ταξιδέψει κάποιος σε ένα μέρος: *Το ταξίδι στο Παρίσι θα μας μείνει αξέχαστο.*

το **ταξίδι αναψυχής** ουσ.: το ταξίδι αναψυχής είναι το ταξίδι που κάνουμε όταν θέλουμε να ξεκουραστούμε ή να διασκεδάσουμε: *Στη Γερμανία θα πας για ταξίδι αναψυχής ή για δουλειές;*

η **ταξινόμηση** (της ταξινόμησης, των ταξινομήσεων) ουσ.: όταν κάνουμε ταξινόμηση πραγμάτων, τα χωρίζουμε σε ομάδες με ορισμένη σειρά, έτσι ώστε αυτά που έχουν το ίδιο χαρακτηριστικό να βρίσκονται στην ίδια ομάδα: *Η ταξινόμηση των βιβλίων έγινε με βάση την αλφαβητική σειρά του τίτλου τους.*

ταξινομώ (ταξινόμησα), **ταξινομούμαι** (ταξινομήθηκα, ταξινομημένος) ρημ.: όταν χωρίζουμε ανθρώπους ή πράγματα σε ομάδες με βάση κάποιο χαρακτηριστικό τους, λέμε ότι τα ταξινομούμε (= κατατάσσω): *Ταξινόμησε τις*

λέξεις αλφαβητικά. / Του αρέσει να ταξινομεί τα βιβλία του με βάση το θέμα τους.

ο **ταξίτζής** (του ταξίτζη, των ταξίτζήδων), η **ταξίτζού** (της ταξίτζούς) ουσ.: ο ταξίτζής είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να οδηγεί ταξί: *Ζήτησε από τον ταξίτζη να τον πάει στο αεροδρόμιο.*

ταπεινά ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάνουμε κάτι ταπεινά, το κάνουμε απλά, χωρίς υπερβολές (= σεμνά $\neq$ αλαζονικά): *Κατάλαβε το λάθος του και ζήτησε ταπεινά συγγνώμη.*

2. όταν κάποιος ζει ταπεινά, ζει απλά, χωρίς πολυτέλειες: *Επέστρεψε για να ζήσει ταπεινά και ήσυχα στο χωριό του.*

ο **ταπεινός**, η **ταπεινή**, το **ταπεινό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι ταπεινός, δεν πιστεύει ότι είναι καλύτερος από τους άλλους ($\neq$ αλαζόνας): *Είναι μεγάλος επιστήμονας, αλλά παραμένει σεμνός και ταπεινός.*

2. όταν κάποιος είναι ταπεινός, η καταγωγή του και η ζωή του είναι απλή ή φτωχική: *Δεν είναι παρά ένας ταπεινός υπηρέτης.*

3. όταν κάτι είναι ταπεινό, είναι απλό ή φτωχικό: *Έζησε μια ταπεινή ζωή μακριά από τα φώτα της διασημότητας.*

η **ταπετσαρία** (της ταπετσαρίας, των ταπετσαριών) ουσ.:

1. η ταπετσαρία είναι ένα σκληρό χαρτί, ύφασμα ή πλαστικό, που έχει χρώματα και σχέδια και το κολλάμε πάνω στους τοίχους των δωματίων για να τους προστατέψουμε ή για να τους στολίσουμε: *Στο παιδικό δωμάτιο θα βάλουμε ταπετσαρία σε έντονο κίτρινο χρώμα.*

2. η ταπετσαρία είναι το χοντρό ύφασμα με το οποίο ντύνουμε τα έπιπλα: *Θα αλλάξω ταπετσαρία στους καναπέδες του σαλονιού.*

ο **αραγμένος**, η **αραγμένη**, το **αραγμένο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι αραγμένος, νιώθει μεγάλη αναστάτωση ή ανησυχία (= ανάστατος, ανήσυχος $\neq$ ατάραχος, ήρεμος): *Είδε ένα άσχημο όνειρο και ξύπνησε πολύ αραγμένη.*

2. όταν τα νερά της λίμνης ή της θάλασσας είναι αραγμένα, έχουν κύματα (= κυματώδης, τρικυμισμένος $\neq$ γαλήνιος): *Έπιασε βροχή, και η θάλασσα είναι πολύ αραγμένη.*

ταράζω (τάραξα), **ταράζομαι** (ταράχτηκα, ταραγμένος) ρημ.:

1. όταν κάποιος ή κάτι με ταράζει, μου προκαλεί ανησυχία ή αναστάτωση (= αναστατώνω): *Με τάραξε η είδηση του θανάτου του.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι κάποιος με ταράζει όταν με κουράζει με κάτι που κάνει σε υπερβολικό βαθμό: *Με τάραξε με την πολυλογία της. (= τρελαίνω) / Το αφεντικό μάς τάραξε στη δουλειά. (= ξεθεώνω)*

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι ταράζουμε κάτι όταν τρώμε πάρα πολύ από αυτό: *Τον τάραξε τον μπακλαβά.*

4. ταράζομαι ΠΑΘ.: όταν ταράζομαι, νιώθω ανησυχία ή αναστάτωση (= αναστατώνομαι): *Ταράζεται με τον παραμικρό θόρυβο.*

ΕΚΦΡ. ταράζω τα νερά

ταράζω τα νερά ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν κάτι φέρνει νέες ιδέες ή αντιλήψεις σε έναν τομέα και προκαλεί αναστάτωση, συζητήσεις κτλ.: *Ο νέος του δίσκος τάρaxe τα νερά της ροκ μουσικής σκηνής.*

ταρακουνάω/ταρακουνώ (ταρακούνησα), **ταρακουνιέμαι** (ταρακουνήθηκα, ταρακουνιμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν κάποιος ή κάτι μας ταρακουνάει, μας κουνάει πολύ δυνατά: *Τα επτά ρίχτερ ταρακούνησαν για τα καλά τη χώρα.*

2. ταρακουνάει 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι κάτι μας ταρακουνάει όταν μας προκαλεί μεγάλη αναστάτωση και ανησυχία (= συγκλονίζει, τραντάζει): *Οι φωτογραφίες των πεινασμένων παιδιών συγκίνησαν και ταρακούνησαν ολόκληρο τον κόσμο.*

η **ταραμοσαλάτα** (της ταραμοσαλάτας, των ταραμοσαλατών) ΟΥΣ.: η ταραμοσαλάτα είναι μια πηχτή κρέμα που φτιάχνεται από ταραμά και την τρώμε ως ορεκτικό: *Η λαγάνα και η ταραμοσαλάτα είναι τα φαγητά που τρώνε οι Έλληνες την Καθαρή Δευτέρα.*

ο **τάρανδος** (του τάρανδου, των τάρανδων) ΟΥΣ.: ο τάρανδος είναι ένα μεγάλο ζώο με ψηλά και πλατιά κέρατα, που μοιάζει με το ελάφι και ζει στις βόρειες περιοχές της Ευρώπης, της Ασίας και της Αμερικής: *Το έλκθηρο του Αϊ-Βασίλη το σέρνουν τάρανδοι.*

η **ταράτσα** (της ταράτσας, των ταρατσών) ΟΥΣ.: η ταράτσα είναι το πάνω μέρος ενός κτιρίου, που είναι επίπεδο και δεν έχει κεραμίδια: *Απλώνουν τα ρούχα στην ταράτσα της πολυκατοικίας.*

η **ταραχή** (της ταραχής, των ταραχών) ΟΥΣ.:

1. ταραχή είναι αυτό που νιώθουμε όταν είμαστε ταραγμένοι, συνήθως από ένα δυσάρεστο ή ξαφνικό γεγονός (≠ ψυχραιμία): *Από την ταραχή του είχε χάσει τα λόγια του.*

2. όταν επικρατεί ταραχή σε ένα χώρο, υπάρχει μεγάλη αναστάτωση και φασαρία (≠ ηρεμία): *Αμέσως μετά το σεισμό επικράτησε μεγάλη ταραχή στην πόλη.*

3. ταραχές ΠΛΗΘ.: ταραχές είναι τα βίαια επεισόδια που δημιουργούνται ανάμεσα σε ομάδες ανθρώπων: *Μετά τον ποδοσφαιρικό αγώνα σημειώθηκαν ταραχές που προκάλεσαν οι οπαδοί των δύο ομάδων.*

η **τάρτα** (της τάρτας, των ταρτών) ΟΥΣ.: η τάρτα είναι ένα γλυκό με ψημένη ζύμη πάνω στην οποία βάζουμε κρέμα και φρούτα: *Ετοίμασε μια τάρτα με ροδάκινα για το απογευματινό τσάι.*

το **τασάκι** ΟΥΣ.: το τασάκι είναι ένα μικρό πιάτο μέσα στο οποίο οι καπνιστές σβήνουν τα τσιγάρα τους ή ρίχνουν τις στάχτες των τσιγάρων

(= σταχτοδοχείο): *Να αδειάσεις το τασάκι, γιατί είναι γεμάτο αποσιγάρα.*

⚠ Η λέξη τασάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

η **τάση** (της τάσης, των τάσεων) ΟΥΣ.:

1. η τάση είναι μια ιδιαίτερη πλευρά του χαρακτήρα μας που εκδηλώνεται με ορισμένο τρόπο: *Από μικρή είχε την τάση να λέει ψέματα. / Ο γιος τους έχει καλλιτεχνικές τάσεις. (= κλίση)*

2. λέμε ότι υπάρχει μια τάση όταν μια συμπεριφορά ή μια κατάσταση αρχίζει να αναπτύσσεται με ορισμένο τρόπο: *Υπάρχει η τάση οι νέοι να χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο τους υπολογιστές.*

το **τατουάζ** ΟΥΣ.:

1. όταν κάποιος κάνει τατουάζ, χαράζει πάνω στο δέρμα του σχέδια με χρωματιστή μπογιά: *Το τατουάζ γίνεται με ειδικές βελόνες και είναι ανεξίτηλο.*

2. το τατουάζ είναι το σχέδιο που έχει χαραγμένο κάποιος πάνω στο δέρμα του: *Οι παλιοί ναυτικοί είχαν στα μπράτσα τους τατουάζ με άγκυρες και γοργόνες.*

⚠ Η λέξη τατουάζ δεν κλίνεται.

ο **ταύρος** (του ταύρου, των ταύρων) ΟΥΣ.:

1. ο ταύρος είναι ένα είδος βοδιού, δηλαδή αρσενικής αγελάδας, που έχει πολύ δυνατά κέρατα: *Στις ταυρομαχίες, όταν ο ταύρος βγαίνει στην αρένα, καβαλάρηδες τον τραυματίζουν με πολλά βέλη.*

2. ταύρο λέμε κάποιον που έχει καλή υγεία και είναι πολύ δυνατός: *Ταύρος ο παππούς. Μετά από δύο εγχειρίσεις και περπατάει δέκα χιλιόμετρα την ημέρα!*

3. ταύρο λέμε κάποιον όταν είναι πολύ θυμωμένος: *Όρμηξε πάνω μου σαν αγριεμένος ταύρος.*

η **ταυτότητα** (της ταυτότητας, των ταυτοτήτων) ΟΥΣ.:

1. η ταυτότητα ενός προσώπου, πράγματος κτλ. είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που το κάνουν να ξεχωρίζει από τα άλλα: *Η εθνική, η πολιτιστική και η θρησκευτική ταυτότητα ενός λαού.*

2. η ταυτότητα κάποιου είναι το όνομά του, το ποιος είναι: *Άγνωστη παραμένει η ταυτότητα του δράστη.*

3. η ταυτότητα είναι ένα επίσημο χαρτί που έχει πάνω τη φωτογραφία μας, το όνομά μας και διάφορα άλλα στοιχεία που δείχνουν ποιοι είμαστε (= αστυνομική ταυτότητα, δελτίο ταυτότητας): *Δεν μπορείτε να πάρετε τα χρήματα αν δε μου δείξετε την ταυτότητά σας.*

4. η ταυτότητα είναι ένα βραχιόλι που έχει χαραγμένο πάνω του το όνομα αυτού που το φοράει: *Φοράει πάντα τη χρυσή ταυτότητα που της έκαναν δώρο οι παππούδες της.*

ταυτόχρονα και ταυτοχρόνως ΕΠΙΡΡ.: όταν κάποια πράγματα γίνονται ταυτόχρονα, γίνονται την ίδια στιγμή (= συγχρόνως): *Τα μηνύματά*

μας έφτασαν σχεδόν ταυτόχρονα. / Πολεμήστε ταυτόχρονα το πάχος και το σπρες.

η **ταφή** (της ταφής, των ταφών) ουσ.: ταφή είναι το να βάζουμε ένα νεκρό μέσα σε τάφο (= θάψιμο): *Η ταφή των νεκρών έγινε με όλες τις τιμές.*

ο **τάφος** (του τάφου, των τάφων) ουσ.: ο τάφος είναι το μέρος όπου οι άνθρωποι θάβουν τους νεκρούς (= μνήμα): *Επισκέφτηκαν τον τάφο του παππού στο χωριό.*

ΕΚΦΡ. είμαι τάφος

ο **ταχυδακτυλουργός, η ταχυδακτυλουργός** (του/της ταχυδακτυλουργού, των ταχυδακτυλουργών) ουσ.: ο ταχυδακτυλουργός διασκεδάζει τους ανθρώπους κάνοντας μαγικά κόλπα με γρήγορες κινήσεις των χεριών του (= μάγος): *Ο ταχυδακτυλουργός έβγαλε περιστέρια από τις τσέπες του.*

το **ταχυδρομείο** (του ταχυδρομείου, των ταχυδρομείων) ουσ.:

1. ταχυδρομείο είναι η κρατική υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για τη μεταφορά γραμμάτων, δεμάτων κτλ. από το ένα μέρος στο άλλο: *Ήρθαν με το ταχυδρομείο οι φορολογικές δηλώσεις που πρέπει να συμπληρωθούν.*

2. ταχυδρομείο είναι το κτίριο όπου λειτουργεί αυτή η υπηρεσία: *Πήγα στο ταχυδρομείο για να παραλάβω το δέμα.*

ο **ταχυδρόμος, η ταχυδρόμος** (του/της ταχυδρόμου, των ταχυδρόμων) ουσ.: ο ταχυδρόμος είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να μοιράζει στους ανθρώπους τα γράμματα, τα δέματα κ.ά. που στέλλονται με το ταχυδρομείο: *Ο ταχυδρόμος αφήνει τα γράμματα έξω από την πόρτα.*

η **ταχύτητα** (της ταχύτητας, των ταχυτήτων) ουσ.:

1. ταχύτητα είναι το πόσο γρήγορα κινείται ή γίνεται κάτι: *Λατρεύει τους αγώνες ταχύτητας με αυτοκίνητα. / Είναι εκπληκτική η ταχύτητα με την οποία λύνει τις εξισώσεις. (= γρηγοράδα)*

2. (Φυσ.) στη φυσική, η ταχύτητα είναι η απόσταση που διανύει ένα σώμα σε μία ορισμένη μονάδα χρόνου: *Τα σύγχρονα τρένα κινούνται με ταχύτητα 250 χιλιομέτρων την ώρα.*

3. οι ταχύτητες σε ένα αυτοκίνητο είναι ο μηχανισμός με τον οποίο ρυθμίζουμε πόση δύναμη θα πάει από τη μηχανή στις ρόδες για να κινηθούν: *Ξεκινάμε το αυτοκίνητο πάντα με πρώτη ταχύτητα.*

το **ταψί** (του ταψιού, των ταψιών) ουσ.:

1. το ταψί είναι ένα πλατύ και ρηχό σκεύος από μέταλλο μέσα στο οποίο ψήνουμε φαγητά ή γλυκά στο φούρνο: *Πριν βάλεις το φαγητό στο φούρνο να αλείψεις το ταψί με λίγο βούτυρο για να μην κολλήσει.*

2. ένα ταψί φαγητό ή γλυκό είναι τόσο φαγητό ή γλυκό, όσο χωράει ένα ταψί: *Τους έφτιαξα*

ένα ταψί παστίτσιο για να το φάνε το Σαββατοκύριακο.

ΕΚΦΡ. χορεύω στο ταψί

το **τείχος** (του τείχους, των τειχών) ουσ.:

1. το τείχος είναι ένας ψηλός και μακρόστενος τοίχος από μεγάλες πέτρες που έχτιζαν παλιά οι άνθρωποι γύρω από τις πόλεις για να τις προστατεύουν από τις επιθέσεις των εχθρών: *Το Σινικό τείχος έχει μήκος 3.000 χιλιόμετρα και βρίσκεται ανάμεσα στην Κίνα και στη Μογγολία.*

2. λέμε τείχος καθετί που δεν αφήνει τους ανθρώπους να πλησιάσουν ο ένας τον άλλο, να επικοινωνήσουν μεταξύ τους ή να καταλάβουν κάτι: *Δε μιλάει πια σε κανέναν μας. Έχει χτίσει γύρω του ένα τείχος σιωπής.*

το **τελάρο** (του τελάρου, των τελάρων) ουσ.:

1. τελάρο είναι το καφάσι: *Έβαλε τις ντομάτες μέσα στο τελάρο. / Αγόρασε ένα τελάρο ροδάκινα για να φτιάξει μαρμελάδα.*

2. το τελάρο είναι ένα ζύλινο πλαίσιο πάνω στο οποίο τεντώνουμε ύφασμα για να κεντήσουμε ή μουσαμά για να ζωγραφίσουμε: *Στο εργαστήριο ενός ζωγράφου μπορεί να δει κανείς καβαλέτα, πινέλα και τελάρια με μουσαμά.*

η **τελεία** (της τελείας, των τελειών) ουσ. (ΓΡΑΜΜ.): στη γραμματική, η τελεία (.) είναι το σημείο στίξης που βάζουμε, όταν γράφουμε, στο τέλος μιας πρότασης ή μετά από σύντομες μορφές λέξεων, όπως στο κτλ., στο κ.ά. ή στο π.χ.: *Μετά από κάθε τελεία στο τέλος της πρότασης ξεκινάμε πάντα με κεφαλαίο γράμμα.*

ΕΚΦΡ. τελεία και παύλα

τέλεια ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάτι γίνεται τέλεια, γίνεται πάρα πολύ καλά, χωρίς κανένα λάθος (= άψογα): *Είχε διαβάσει καλά, ήξερε όλα τα θέματα και έγραψε τέλεια.*

2. όταν λέμε τέλεια, εννοούμε πάρα πολύ ωραία (= υπέροχα, καταπληκτικά): *Ήταν το πιο κεφάτο πάρτι της χρονιάς, περάσαμε τέλεια.*

τελεία και παύλα ΕΚΦΡ.: το λέμε για να τονίσουμε ότι αυτό που λέμε είναι οριστικό και δεν πρόκειται να αλλάξει: *Είπα ότι αύριο δε θα πάτε εκδρομή, τελεία και παύλα.*

ο **τέλειος, η τέλεια, το τέλειο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα είναι τέλειο, δεν έχει κανένα λάθος ή ελάττωμα (= άψογος): *Το φόρεμα έχει τέλεια εφαρμογή πάνω της. / Ο άντρας της είναι ο τέλειος σύζυγος.*

2. λέμε ότι ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα είναι τέλειο για κάτι όταν είναι το πιο κατάλληλο που υπάρχει (= ιδανικός): *Βρήκα το τέλειο φόρεμα για τη δεξίωση.*

3. χρησιμοποιούμε τη λέξη "τέλειος" όταν θέλουμε να τονίσουμε ότι κάτι βρίσκεται στον ανώτατο βαθμό, ότι δεν μπορεί να γίνει περισσότερο ή μεγαλύτερο (= απόλυτος, πλήρης):

Οι βομβαρδισμοί προκάλεσαν την τέλεια καταστροφή της πόλης.

ΤΕΛΕΙΩΝΩ (τελείωσα) ΡΗΜ.:

1. όταν τελειώνουμε κάτι που κάνουμε, το φτάνουμε στο τέλος (= ολοκληρώνω ≠ αρχίζω, ξεκινάω): *Μόλις τελειώσα το διάβασμα. / Δε με άφησε να τελειώσω αυτό που έλεγα και με διέκοψε.*

2. όταν τελειώνουμε κάτι, δεν αφήνουμε να μείνει τίποτα από αυτό (= ξοδεύω): *Τέλειωσε μόνος του ένα μπουκάλι κρασί. / Τα παιδιά το τελείωσαν όλο το ψωμί.*

3. ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι τελειώνει, σταματάει να γίνεται (= λήγει ≠ αρχίζει): *Το μάθημα τελειώνει σε δέκα λεπτά. / Πότε θα τελειώσει η ταινία;*

4. ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι κάτι τελειώνει όταν δεν υπάρχει άλλο από αυτό (= εξαντλείται): *Μου τελείωσε η βενζίνη. / Μας τελείωσε το γάλα.*

5. ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ 3^ο ΠΡ.: ένας δρόμος τελειώνει κάπου όταν εκεί βρίσκεται το τέλος του (= καταλήγει ≠ αρχίζει): *Εδώ τελειώνει η ασφαλτός.*

ΤΕΛΕΙΩΣ ΕΠΙΡΡ.: το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι κάτι υπάρχει ή γίνεται σε μεγάλο βαθμό (= εντελώς): *Είναι τελείως βλάκας. / Το σπίτι καταστράφηκε τελείως από τη φωτιά.*

η **ΤΕΛΕΤΗ** (της τελετής, των τελετών) ΟΥΣ.: η τελετή είναι ένα επίσημο γεγονός, όπως ο γάμος, η κηδεία, μια εθνική γιορτή κτλ.: *Ο δήμαρχος διοργάνωσε μια λαμπρή τελετή για να τιμήσει τους ολυμπιονίκες.*

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΠΙΡΡ.: κάτι γίνεται τελευταία όταν γίνεται τον τελευταίο καιρό, εδώ και λίγο καιρό: *Τελευταία δεν αισθάνεται πολύ καλά.*

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΛΕΞΗ ΕΚΦΡ.:

1. όταν κάποιος έχει την τελευταία λέξη, παίρνει την τελική απόφαση σε μια συζήτηση: *Άκουσε προσεκτικά όλες τις απόψεις, πριν πει την τελευταία λέξη.*

2. όταν κάτι είναι η τελευταία λέξη της μόδας, της επιστήμης ή της τεχνολογίας, είναι ό,τι πιο μοντέρνο ή ό,τι καλύτερο υπάρχει: *Ντύνεται με την τελευταία λέξη της μόδας.*

ο **ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ**, η **ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ**, το **ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ** ΕΠΙΘ.:

1. ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα είναι τελευταίο όταν βρίσκεται, υπάρχει ή γίνεται μετά από όλα τα άλλα (≠ πρώτος): *Το τελευταίο γράμμα του αλφαβήτου είναι το ωμέγα. / Τερμάτισε τελευταίος στον αγώνα δρόμου.*

2. όταν ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα είναι τελευταίο, είναι το μόνο που μένει από ένα σύνολο: *Έμεινε ένα τελευταίο σοκολατάκι μέσα στο κουτί.*

3. λέμε ότι κάποιος είναι τελευταίος σε κάτι όταν είναι χειρότερος από όλους τους άλλους (≠ πρώτος): *Είναι από τους τελευταίους μαθητές της τάξης.*

4. λέμε ότι κάτι είναι τελευταίο όταν έχει γίνει ή έχει εμφανιστεί πριν από πολύ λίγο καιρό (=

πρόσφατος): *Μόλις κυκλοφόρησε το τελευταίο τεύχος του περιοδικού.*

5. λέμε ότι κάνουμε κάτι την τελευταία στιγμή ή την τελευταία ώρα όταν δεν το κάνουμε έγκαιρα: *Τρέχει να στείλει την αίτηση την τελευταία στιγμή.*

ΕΚΦΡ. αφήνω την τελευταία μου πνοή, είμαι στα τελευταία μου, έχω τον τελευταίο λόγο, παίζω το τελευταίο μου χαρτί, τελευταία λέξη

το **τελεφερίκ** ΟΥΣ.: το τελεφερίκ είναι ένα είδος μικρού τρένου που κρέμεται από χοντρά σύρματα και μεταφέρει ανθρώπους σε ψηλές πλαγιές λόφων ή βουνών: *Θα ανεβούμε στο χιονοδρομικό κέντρο με το τελεφερίκ.*

⚠ Η λέξη τελεφερίκ δεν κλίνεται.

ΤΕΛΙΚΑ ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν λέμε τελικά, εννοούμε στο τέλος (≠ αρχικά): *Δεν πίστευα ότι θα περάσω τις εξετάσεις, αλλά τελικά τα κατάφερα.*

2. όταν λέμε τελικά, εννοούμε μετά από πολλή ώρα (= επιτέλους): *Το ασθενοφόρο έφτασε τελικά με δύο ώρες καθυστέρηση.*

3. το χρησιμοποιούμε όταν ζητάμε ή όταν δίνουμε μια οριστική απάντηση: *Τελικά, θα έρθεις μαζί μας διακοπές ή όχι;*

ο **ΤΕΛΙΚΟΣ**, η **ΤΕΛΙΚΗ**, το **ΤΕΛΙΚΟ** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι τελικό, μετά από αυτό δεν μπορεί να ακολουθεί κάτι άλλο (≠ αρχικός): *Θα κάνει το γύρο της Ευρώπης με τελικό προορισμό την Πορτογαλία. / Το χτίσιμο του σπιτιού βρίσκεται πια στην τελική του φάση.*

2. όταν κάτι είναι τελικό, δεν μπορεί πια να αλλάξει (= οριστικός): *Παρέδωσε επιτέλους την εργασία του στην τελική της μορφή.*

ΕΚΦΡ. μέχρι τελικής πτώσεως, σε τελική ανάλυση

ο **ΤΕΛΙΚΟΣ** (του τελικού, των τελικών) και τα **ΤΕΛΙΚΑ** ΟΥΣ. (ΑΘΛΗΤ.): ο τελικός είναι ο τελευταίος αγώνας σε πρωτάθλημα, κύπελλο, κτλ. για να βγει ο νικητής: *Στον τελικό των 100μ. θα πάρουν μέρος οι καλύτεροι αθλητές από όλο τον κόσμο.*

το **τέλος** (του τέλους, των τελών) ΟΥΣ.:

1. το τέλος είναι το σημείο όπου τελειώνει μια περιοχή ή ένας χώρος (≠ αρχή): *Η μοναδική πόρτα βρίσκεται στο τέλος του διαδρόμου. (= τέρμα) / Στο τέλος του βιβλίου θα βρείτε το ευρετήριο.*

2. το τέλος είναι το τελευταίο μέρος μιας χρονικής περιόδου ή ενός γεγονότος: *Θα πάμε διακοπές στο τέλος του μήνα. / Έβαλαν γκολ λίγο πριν το τέλος του αγώνα. (= λήξη)*

3. το τέλος της ζωής ενός ανθρώπου είναι ο θάνατος: *Είχε τραγικό τέλος.*

4. τα τέλη είναι τα χρήματα που πρέπει να πληρώνουμε στο κράτος για κάποια υπηρεσία που μας προσφέρει: *Αυξήθηκαν τα τέλη κυκλοφορίας των αυτοκινήτων.*

⚠ Στις σημασίες 1, 2 και 3, η λέξη τέλος δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. μέχρι τέλους, τέλος καλό, όλα καλά

τέλος ΕΠΙΡΡ.: το χρησιμοποιούμε για να πούμε τι έγινε μετά από όλα τα άλλα, στο τέλος: *Στην έκθεση γράφουμε πρώτα τον πρόλογο, μετά το κύριο θέμα και τέλος τον επίλογο.* / *Να υπενθυμίσω, τέλος, ότι υπάρχει και νόμος που απαγορεύει τέτοιες ενέργειες.*

τέλος καλό, όλα καλά ΕΚΦΡ.: το λέμε για να δείξουμε ότι, όταν το αποτέλεσμα μιας προσπάθειας είναι καλό, ξεχνιούνται όλες οι δυσκολίες: *Ταλαιπωρήθηκε πολύ με την εγχείριση, αλλά τέλος καλό, όλα καλά.*

τελοσπάντων ΕΠΙΡΡ.: το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε αγανάκτηση και βιασύνη να τελειώνουμε με κάτι: *Αποφάσισε, τελοσπάντων, τι θα φορέσεις! (= επιτέλους) / Με είπε βλάκα, ή κάτι τέτοιο τελοσπάντων.*

το τελωνείο (του τελωνείου, των τελωνείων) ΟΥΣ.:

1. το τελωνείο είναι η υπηρεσία του κράτους που ελέγχει τα προϊόντα που μπαίνουν σε μία χώρα και παίρνει κάποια χρήματα ως φόρο για αυτά: *Το τελωνείο επιβάλλει μεγάλη πρόστιμα σε όσους εισάγουν παράνομα προϊόντα.*

2. το τελωνείο είναι το κτίριο στο οποίο λειτουργεί αυτή η υπηρεσία και βρίσκεται συνήθως στα σύνορα ανάμεσα σε δύο χώρες: *Φτάσαμε στα σύνορα με τη Βουλγαρία και σταμάτησαμε στο τελωνείο.*

ο τεμπέλης, η τεμπέλα, το τεμπέλικο ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι τεμπέλης, δεν του αρέσει να δουλεύει και τεμπελιάζει (= ακαμάτης ≠ εργατικός): *Τον έδιωξε το αφεντικό γιατί ήταν πολύ τεμπέλης και άχρηστος.*

η τεμπελιά (της τεμπελιάς, των τεμπελιών) ΟΥΣ.:

1. η τεμπελιά είναι το να είναι κάποιος τεμπέλης και να μην του αρέσει να δουλεύει (≠ εργατικότητα): *Η τεμπελιά του φταίει που δε βρίσκει δουλειά.*

2. η τεμπελιά είναι το να τεμπελιάζουμε και να μη δουλεύουμε: *Είναι δύσκολη η επιστροφή στη δουλειά μετά την τεμπελιά των διακοπών.*

τεμπελιάζω (τεμπέλιασα) ΡΗΜ.: όταν κάποιος τεμπελιάζει, αφήνει το χρόνο να περνάει χωρίς να κάνει τίποτα (= χαζεύω, χαζολογώ): *Τεμπέλιαζε όλη μέρα και δε διάβασε.*

το τενεκεδάκι ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το τενεκεδάκι είναι ένα μικρό στρογγυλό κουτί από αλουμίνιο, που χρησιμοποιείται συνήθως ως συσκευασία για αναψυκτικά ή τρόφιμα (= κουτάκι): *Του έδωσαν πίσω από το ποδήλατο ένα σκοινί με τενεκεδάκια για να σπάσουν πλάκα.*

⚠ Η λέξη τενεκεδάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

ο τενεκές (του τενεκέ, των τενεκέδων) και **ο ντενεκές** ΟΥΣ.:

1. ο τενεκές είναι ένα φτηνό μέταλλο που λυγίζει και τρυπάει εύκολα: *Στο χωριό, οι στέγες των σπιτιών είναι φτιαγμένες από τενεκέ.*

2. ο τενεκές είναι ένα δοχείο φτιαγμένο από αυτό το μέταλλο, που το χρησιμοποιούμε συνήθως για να διατηρούμε ή να μεταφέρουμε διάφορα τρόφιμα: *Φυλάνε το τυρί και τις ελιές σε μεγάλους τενεκές.*

3. ένας τενεκές λάδι είναι τόσο λάδι, όσο χωράει ένας τενεκές: *Φτιάχνουν πολύ συχνά πίτες και ξοδεύουν έναν τενεκέ λάδι την εβδομάδα.*

4. τενεκέ λέμε αλλιώς τον σκουπιδοτενεκέ: *Οι άνθρωποι του δήμου μαζεύουν τα σκουπίδια από τους τενεκές.*

το τένις ΟΥΣ.: το τένις είναι ένα άθλημα που παίζεται με δύο ή τέσσερις παίκτες, οι οποίοι σε ένα γήπεδο που έχει δίχτυ στη μέση ρίχνουν με ρακέτες ένα μπαλάκι ο ένας στον άλλο (= αντισφαίριση): *Με επιτυχία ολοκληρώθηκε το πρωτάθλημα τένις.*

⚠ Η λέξη τένις δεν κλίνεται.

ο τενίστας (του τενίστα, των τενιστών), **η τενίστρια** (της τενίστριας, των τενιστριών) ΟΥΣ.: ο τενίστας είναι ο αθλητής που παίζει τένις: *Ο Ρώσος τενίστας νίκησε εύκολα τον αντίπαλό του στα δύο πρώτα σετ.*

ο τενόρος (του τενόρου, των τενόρων) ΟΥΣ.: ο τενόρος είναι ο άντρας τραγουδιστής της όπερας που η φωνή του φτάνει πολύ ψηλά: *Ο Μάριος Φραγκούλης είναι γνωστός Έλληνας τενόρος.*

η τέντα (της τέντας, των τεντών) ΟΥΣ.:

1. η τέντα είναι ένα κομμάτι από χοντρό ύφασμα ή πλαστικό, που το τεντώνουμε και το στερεώνουμε σε εξωτερικούς χώρους για να μας προστατεύει από τον ήλιο: *Στη βεράντα βάλαμε καινούρια τέντα.*

2. η τέντα είναι το μεγάλο αντίσκηνο, στο οποίο συνήθως γίνονται κάποιες εκδηλώσεις: *Το τσίρκο στεγάζεται σε μια τεράστια τέντα.*

τεντώνω (τέντωσα), **τεντώνομαι** (τεντώθηκα, τεντωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν τεντώνουμε κάτι, το τραβάμε για να γίνει πιο μακρύ ή πιο ίσιο (= τεζάρω): *Μην τεντώνεις άλλο το σκοινί γιατί θα σπάσει.*

2. τεντώνω τα χέρια ή τα πόδια όταν τα απλώνω όσο πιο μακριά γίνεται από το σώμα μου: *Τέντωσε τα χέρια του και χασμουρήθηκε.*

3. όταν τεντώνουμε το λαιμό, το κεφάλι ή το σώμα μας, το κρατάμε σε ίσια και όρθια θέση (= ισιώνω): *Τέντωσε τους ώμους σου και μη σκύβεις.*

4. τεντώνομαι ΠΑΘ.: όταν κάποιος τεντώνεται, απλώνει τα χέρια και τα πόδια του όσο πιο μακριά γίνεται από το σώμα του: *Τεντώθηκε στην καρέκλα για να ξεμουδιάσει.*

ΕΚΦΡ. τεντώνω τα αυτιά μου

ΤΕΝΤΩΝΩ ΤΑ ΑΥΤΙΑ ΜΟΥ ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος τεντώνει τα αυτιά του όταν ακούει κάτι με προσοχή: *Το ακροατήριο τέντωσε τα αυτιά του για να ακούσει τον ομιλητή.*

το **τέρας** (του τέρατος, των τεράτων) ΟΥΣ.:

1. το τέρας είναι ένα φανταστικό πλάσμα, που συνήθως είναι πολύ μεγάλο, άσχημο και τρομακτικό: *Η Χάρυβδη ήταν θαλάσσιο τέρας με μορφή γυναίκας.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε τέρας κάποιον ή κάτι που είναι υπερβολικά άσχημο: *Τέρας έγινες με αυτό το χτένισμα!*

3. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε τέρας τον πολύ σκληρό άνθρωπο: *Το τέρας δολοφόνησε τη γυναίκα του!*

4. λέμε τέρας τον άνθρωπο που έχει κάτι σε μεγάλο βαθμό: *Είναι τέρας μνήμης, θυμάται τα πάντα με κάθε λεπτομέρεια.*

ΕΚΦΡ. σημεία και τέρατα

ο **τεράστιος**, η **τεράστια**, το **τεράστιο** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι τεράστιο, είναι πάρα πολύ μεγάλο: *Ο Κολοσσός της Ρόδου ήταν ένα τεράστιο χάλκινο άγαλμα του Απόλλωνα. (= πελώριος, θεόρατος) / Η επιχείρηση έβγαλε τεράστια κέρδη.*

η **τερηδόνα** (της τερηδόνας) ΟΥΣ.: η τερηδόνα είναι μια αρρώστια των δοντιών, που τα κάνει να σαπίζουν σιγά σιγά και να καταστρέφονται: *Πλένει τα δόντια με ειδική οδοντόκρεμα που καταπολεμάει την τερηδόνα.*

⚠ Η λέξη τερηδόνα δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

τέρμα ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν ανοίγουμε κάτι τέρμα, το ανοίγουμε όσο πιο πολύ μπορούμε (= τελείως): *Άνοιξε τέρμα τη βρύση για να τρέξει κρύο νερό.*

2. όταν βάζουμε μια ηλεκτρική συσκευή τέρμα, τη βάζουμε να λειτουργεί με την πιο μεγάλη ένταση που έχει (= στο φουλ, στο μάξιμουμ): *Έβαλε το ράδιο τέρμα για να ακούσει το αγαπημένο του τραγούδι.*

ΕΚΦΡ. τέρμα τα ψέματα

το **τέρμα** (του τέρατος, των τεράτων) ΟΥΣ.:

1. το τέρμα είναι το τελευταίο σημείο μιας περιοχής ή μιας διαδρομής (= τέλος): *Στο τέρμα της κατηφόρας απλώνεται μια υπέροχη παραλία. (≠ αρχή) / Το λεωφορείο τον άφησε στο τέρμα. (≠ αφετηρία)*

2. το τέρμα είναι το τελευταίο μέρος ενός γεγονότος, η στιγμή που αυτό σταματάει (= τέλος): *Η σημερινή εκδήλωση έφτασε στο τέρμα της.*

3. (ΑΘΛΗΤ.) το τέρμα είναι το δίχτυ στο οποίο οι παίκτες προσπαθούν να στείλουν την μπάλα, σε αθλήματα όπως το ποδόσφαιρο, το πόλο ή το χάντμπολ: *Ο Ιταλός επιθετικός έστειλε την μπάλα στο κέντρο του τέρματος.*

4. (ΑΘΛΗΤ.) σε αθλήματα όπως το ποδόσφαιρο, το πόλο ή το χάντμπολ, το τέρμα είναι το γκολ: *Η Μάντσεστερ κέρδισε με δύο τέρματα.*

⚠ Η λέξη τέρμα δεν έχει γενική και πληθυντικό αριθμό στις σημασίες 1 και 2.

ΕΚΦΡ. τέρμα Θεού

τέρμα Θεού ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για ένα μέρος που βρίσκεται πολύ μακριά (= στου διαόλου τη μάνα): *Εκεί που μένεις είναι τέρμα Θεού, πώς να έρθω;*

τέρμα τα ψέματα ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν θέλουμε να δείξουμε ότι ήρθε η ώρα να γίνει κάτι και δεν υπάρχει περιθώριο για αναβολή: *Τέρμα τα ψέματα, από Δευτέρα αρχίζω δίαιτα.*

ο **τερματοφύλακας**, η **τερματοφύλακας** (του/της τερματοφύλακα, των τερματοφυλάκων) ΟΥΣ. (ΑΘΛΗΤ.): στο ποδόσφαιρο ή στο πόλο, ο τερματοφύλακας είναι ο παίκτης που στέκεται μπροστά από το τέρμα της ομάδας του για να μη βάλουν γκολ οι αντίπαλοι: *Ο τερματοφύλακας δεν έπιασε το πέναλτι.*

το **τεσσάρι** ΟΥΣ.:

1. τεσσάρι είναι διαμέρισμα σε πολυκατοικία που έχει τέσσερα δωμάτια, εκτός από την κουζίνα και το μπάνιο: *Στο απέναντι τεσσάρι μένει μία οικογένεια με δύο παιδιά.*

2. τεσσάρι είναι το χαρτί της τράπουλας που έχει τον αριθμό τέσσερα: *Τι να το κάνω το τεσσάρι καρό που σήκωσα! Τεσσάρι σπαθί χρειάζομαι.*

⚠ Η λέξη τεσσάρι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

το **τέσσερα** ΟΥΣ.: ο αριθμός 4: *Δύο και δύο μάς κάνουν τέσσερα.*

⚠ Η λέξη τέσσερα δεν κλίνεται.

οι **τέσσερις**, οι **τέσσερις**, τα **τέσσερα** ΕΠΙΘ.: τέσσερις άνθρωποι ή τέσσερα πράγματα είναι ένα σύνολο από 4 μονάδες: *Ο σκύλος έχει τέσσερα πόδια.*

ΕΚΦΡ. στα τέσσερα

το **τεστ** ΟΥΣ.:

1. το τεστ είναι μια σειρά από ερωτήσεις με τις οποίες κάποιος ελέγχει τις γνώσεις μας σε κάτι (= δοκιμασία, εξέταση): *Όλοι οι υπάλληλοι της εταιρείας περνάνε από γραπτά τεστ πριν προσληφθούν.*

2. το τεστ είναι ένα πρόχειρο διαγώνισμα σε κάποιο σχολικό μάθημα: *Τι βαθμό πήρες στο τεστ των αγγλικών;*

3. το τεστ είναι η εξέταση που γίνεται για να δούμε αν ένα μηχανήμα δουλεύει καλά ή αν ένα προϊόν είναι ικανοποιητικό (= έλεγχος): *Τεστ ποιότητας στα τρόφιμα.*

⚠ Η λέξη τεστ δεν κλίνεται.

ο **τέτανος** (του τετάνου) ΟΥΣ.: ο τέτανος είναι μια σοβαρή αρρώστια που δημιουργείται όταν μια ανοιχτή πληγή ή κάποιο κόψιμο στο δέρμα μας μολύνεται από σκουριά, μολυσμένο χώμα κτλ.: *Αν κοπείς, πρέπει να κάνεις εμβόλιο για να μην πάθεις τέτανο.*

⚠ Η λέξη τέτανος δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

η **Τετάρτη** (της Τετάρτης) ΟΥΣ.: η Τετάρτη είναι η μέρα της εβδομάδας μετά την Τρίτη και πριν την Πέμπτη: *Τις Τετάρτες το απόγευμα τα μαγαζιά είναι κλειστά στην Αθήνα.*

⚠ Η λέξη Τετάρτη δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **τέταρτο** (του τετάρτου, των τετάρτων) ΟΥΣ.:

1. ένα τέταρτο της ώρας είναι δεκαπέντε λεπτά: *Άργησα τρία τέταρτα στο ραντεβού.*

2. το ένα τέταρτο ενός πράγματος ή ενός συνόλου είναι το ένα από τα τέσσερα ίσα μέρη του: *Το ένα τέταρτο του πληθυσμού της γης πεθαίνει από την πείνα και τη δίψα.*

ο **τέταρτος**, η **τέταρτη**, το **τέταρτο** ΕΠΙΘ.: όταν ένα πρόσωπο ή πράγμα είναι τέταρτο, έχει τον αριθμό 4 σε μια σειρά: *Μένουμε στον τέταρτο όροφο της πολυκατοικίας.*

τέτοιος, τέτοια, τέτοιο ΑΝΤΩΝ.:

1. το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι κάτι είναι του ίδιου είδους με κάτι άλλο: *Δε φυτρώνουν κυκλάμινα τέτοια εποχή.*

2. το χρησιμοποιούμε για να τονίσουμε ότι κάτι υπάρχει σε μεγάλο βαθμό: *Έφαγε τέτοιο ξύλο, που θα το θυμάται σε όλη του τη ζωή.*

το **τετράγωνο** (του τετραγώνου, των τετραγώνων) ΟΥΣ.:

1. (ΜΑΘΗΜ.) το τετράγωνο είναι το γεωμετρικό σχήμα που έχει τέσσερις ίσες πλευρές και σχηματίζει τέσσερις ορθές γωνίες: *Σχεδιάστε ένα τετράγωνο που η κάθε του πλευρά να είναι 30 εκατοστά.*

2. σε μια πόλη, τετράγωνο λέμε το σύνολο των κτιρίων που βρίσκεται μέσα στο τετράγωνο που σχηματίζουν τέσσερις δρόμοι που ενώνονται κάθετα μεταξύ τους (= οικοδομικό τετράγωνο): *Μένει τρία τετράγωνα παρακάτω.*

3. (ΜΑΘΗΜ.) στα μαθηματικά, για να βρούμε το τετράγωνο ενός αριθμού, τον πολλαπλασιάζουμε με τον εαυτό του: *Το τετράγωνο του 4 είναι το 16, γιατί 4x4 κάνουν 16.*

ο **τετράγωνος**, η **τετράγωνη**, το **τετράγωνο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι τετράγωνο, έχει τέσσερις γωνίες: *Τα μικρά παιδιά ζωγραφίζουν τετράγωνα σπιτάκια.*

2. τετράγωνο λέμε και κάτι όταν το σχήμα του μοιάζει με τετράγωνο: *Οι αθλητές έχουν τετράγωνους ώμους.*

3. λέμε ότι κάποιος έχει τετράγωνο μυαλό όταν είναι πάρα πολύ έξυπνος: *Είναι πολύ δυνατός στα μαθηματικά γιατί έχει τετράγωνο μυαλό.*

η **τετράδα** (της τετράδας, των τετράδων) ΟΥΣ.: τετράδα λέμε ένα σύνολο από τέσσερα πρόσωπα ή τέσσερα όμοια πράγματα: *Οι δύο ομάδες βρίσκονται στην πρώτη τετράδα του πρωταθλήματος.*

το **τετράδιο** (του τετραδίου, των τετραδίων) ΟΥΣ.: το τετράδιο είναι πολλά φύλλα χαρτιού ενωμένα στην αριστερή πλευρά, λευκά ή με γραμμές, που τα χρησιμοποιούμε για να γράφουμε: *Στην αρχή της σχολικής χρονιάς, αγοράζει καινούρια τετράδια.*

τα **τετρακόσια** ΟΥΣ.: ο αριθμός 400: *Μετά το τριακόσια ενενήντα εννιά είναι το τετρακόσια.*

ΕΚΦΡ. τα έχω τετρακόσια

ο **τετραπέρατος**, η **τετραπέρατη**, το **τετραπέρατο** ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι τετραπέρατος, είναι πάρα πολύ έξυπνος (= πανέξυπνος): *Ποιο τετραπέρατο μυαλό σκαρφίστηκε τέτοια*

απάτη; / Τετραπέρατη όπως είναι, μυρίστηκε αμέσως τι συνέβαινε.

ο **τετραπλάσιος**, η **τετραπλάσια**, το **τετραπλάσιο** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι τετραπλάσιο από κάτι άλλο, είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερο ή περισσότερο από αυτό (= τετραπλός): *Φέτος η εταιρεία έχει τετραπλάσια κέρδη από πέρυσι.*

το **τετράποδο** (του τετράποδου, των τετράποδων) ΟΥΣ.: τετράποδο είναι το ζώο που έχει τέσσερα πόδια: *Ο γάιδαρος είναι το συμμαθητικό τετράποδο των παραμυθιών.*

Δ Η λέξη τετράποδο χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

το **τεύχος** (του τεύχους, των τευχών) ΟΥΣ.:

1. το τεύχος είναι ένα βιβλίο από μια σειρά βιβλίων που κυκλοφορούν χωριστά, αλλά αποτελούν όλα μαζί έναν τόμο: *Το βιβλίο της γλώσσας της έκτης δημοτικού έχει τέσσερα τεύχη.*

2. το τεύχος ενός περιοδικού είναι καθεμία από τις εκδόσεις του που κυκλοφορεί μία ορισμένη μέρα κάθε εβδομάδα, κάθε μήνα κτλ.: *Αγόρασα το τελευταίο τεύχος του περιοδικού Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ.*

το **τέχνασμα** (του τεχνάσματος, των τεχνασμάτων) ΟΥΣ.:

1. το τέχνασμα είναι ένας έξυπνος τρόπος για να καταφέρουμε κάτι (= κόλπο): *Τι τέχνασμα χρησιμοποιείς και σπρώχνεις τόσο εύκολα το κρεβάτι;*

2. το τέχνασμα είναι ένα πονηρό σχέδιο που κάνει κάποιον να πιστέψει κάτι που δεν είναι αληθινό: *Τι τέχνασμα σκαρφίστηκε ο Οδυσσεύς για να ξεγελάσει τους Τρώες;*

η **τέχνη** (της τέχνης, των τεχνών) ΟΥΣ.:

1. τέχνη είναι το φτιάχνει κανείς κάτι χρησιμοποιώντας με επιδέξιο τρόπο τα χέρια του και ειδικά εργαλεία: *Το πριόνι και η λίμα είναι απαραίτητα εργαλεία στην τέχνη του ξυλουργού.*

2. τέχνη είναι το να δημιουργεί κανείς κάτι όμορφο, όπως ένα μουσικό κομμάτι, έναν πίνακα ζωγραφικής ή ένα γλυπτό: *Ο κινηματογράφος θεωρείται η έβδομη τέχνη.*

3. τέχνη είναι το να κάνει κάποιος κάτι πολύ καλά (= δεξιότητα, επιδεξιότητα): *Δουλεύει το μάρμαρο με τέχνη.*

τεχνητά ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι γίνεται τεχνητά, δε γίνεται με φυσικό τρόπο (≠ φυσικά): *Οι πνεύμονες του ασθενή είναι συνδεδεμένοι με μηχανήματα και λειτουργούν τεχνητά.*

ο **τεχνητός**, η **τεχνητή**, το **τεχνητό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι τεχνητό, το έχει κατασκευάσει ο άνθρωπος και δεν υπάρχει στη φύση (≠ φυσικός): *Στην Ελλάδα υπάρχουν πολλές φυσικές αλλά και τεχνητές λίμνες. / Το φως που βγάζει μια ηλεκτρική λάμπα είναι τεχνητό.*

2. όταν μια κατάσταση είναι τεχνητή, κατασκευάζεται για κάποιο σκοπό και δεν είναι πραγματική (= ψεύτικος ≠ πραγματικός): *Οι διαφημίσεις δημιουργούν τεχνητές ανάγκες*

με σκοπό τη μεγαλύτερη κατανάλωση προϊόντων.

ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΙΡΡ.: όταν λέμε τεχνικά, εννοούμε από την τεχνική πλευρά ενός θέματος: *Η κατασκευή της κρεμαστής γέφυρας ήταν τεχνικά πολύ δύσκολη.*

η **ΤΕΧΝΙΚΗ** (της τεχνικής, των τεχνικών) ΟΥΣ.:

1. η τεχνική είναι ο ειδικός τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούμε τις γνώσεις και τα μέσα που υπάρχουν για να πετύχουμε κάποιο αποτέλεσμα: *Σύγχρονες τεχνικές για την κατασκευή γεφυρών.*

2. η τεχνική είναι οι ικανότητες που χρειάζονται για γίνει ένα ορισμένο έργο, για παράδειγμα στον αθλητισμό ή στην τέχνη: *Είναι εύκολο να διακρίνει κανείς στον πίνακα την τεχνική του Πικάσο.*

ο **ΤΕΧΝΙΚΟΣ**, η **ΤΕΧΝΙΚΗ**, το **ΤΕΧΝΙΚΟ** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι τεχνικό, έχει σχέση με την τεχνική ή με την τεχνολογία: *Το μηχάνημα παρουσίασε τεχνικά προβλήματα. / Παρακολουθεί μια τεχνική σχολή για να γίνει ηλεκτρολόγος.*

ο **ΤΕΧΝΙΤΗΣ** (του τεχνίτη, των τεχνιτών) ΟΥΣ.:

1. ο τεχνίτης είναι ο ειδικός σε κάποια τέχνη, στην οποία χρειάζεται να χρησιμοποιεί με επιδέξιο τρόπο τα χέρια του (= μάστορας): *Είναι τεχνίτης σε εργοστάσιο κατασκευής επίπλων. / Το αυτοκίνητο χάλασε και πρέπει να το δει ο τεχνίτης.*

2. τεχνίτη λέμε αυτόν που κάνει κάτι με τέχνη, με επιδέξιο τρόπο (= δεξιότηχης): *Ο Μαραντόνα είναι μεγάλος τεχνίτης στην μπάλα.*

η **ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ** (της τεχνολογίας, των τεχνολογιών) ΟΥΣ.:

1. τεχνολογία είναι οι γνώσεις και τα μέσα που οι άνθρωποι χρησιμοποιούν για να κατασκευάσουν εργαλεία, μηχανήματα κτλ.: *Η τεχνολογία αναπτύσσεται με πολύ γρήγορους ρυθμούς από τις αρχές του 20ού αιώνα και μετά.*

2. τεχνολογία είναι το σύνολο των εργαλείων και των μηχανημάτων που κατασκευάζουν οι άνθρωποι χρησιμοποιώντας τις γνώσεις και τα μέσα της επιστήμης: *Στα αυτοκίνητα η γερμανική τεχνολογία θεωρείται από πολλούς η καλύτερη.*

το **ΤΖΑΚΙ** (του τζακιού, των τζακιών) ΟΥΣ.:

1. το τζάκι είναι μια κατασκευή μέσα στην οποία ανάβουμε φωτιά με ξύλα, είναι χτισμένη στον τοίχο ενός δωματίου και ενώνεται με καμινάδα στη σκεπή για να βγαίνει ο καπνός: *Καθίσαμε κοντά στο τζάκι για να ζεσταθούμε.*

2. λέμε ότι κάποιος κατάγεται ή κρατάει από τζάκι όταν κατάγεται από γνωστή και πλούσια οικογένεια (= σόι): *Πήρε γυναίκα πλούσια, που κατάγεται από μεγάλο τζάκι της πρωτεύουσας.*

η **ΤΖΑΜΑΡΙΑ** (της τζαμαρίας, των τζαμαριών) ΟΥΣ.: η τζαμαρία είναι μια κατασκευή από ένα μεγάλο τζάμι ή πολλά τζάμια μαζί: *Αντί για τοίχους στις δύο πλευρές του δωματίου έβαλε τζαμαρίες.*

ο **ΤΖΑΜΑΣ** (του τζαμά, των τζαμάδων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): ο τζαμάς είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να πουλάει ή να τοποθετεί τζάμια σε πόρτες και παράθυρα: *Ο τζαμάς άλλαξε το σπασμένο τζάμι της μπαλκονόπορτας.*

το **ΤΖΑΜΙ** (του τζαμιού, των τζαμιών) ΟΥΣ. (ΘΡΗΣΚ.): το τζαμί είναι το μέρος στο οποίο ηγαίνουν οι μουσουλμάνοι για να προσευχηθούν: *Από το παλιό τζαμί σώζεται σήμερα μόνο ο μιναρές.*

το **ΤΖΑΜΙ** (του τζαμιού, των τζαμιών) ΟΥΣ.:

1. το τζάμι είναι ένα κομμάτι από λεπτό γυαλί, που το βάζουμε σε παράθυρα και σε πόρτες κτιρίων ή αυτοκινήτων: *Έσπαζαν τα τζάμια με πέτρες.*

2. τζάμι λέμε το παράθυρο του αυτοκινήτου: *Κατέβασε λίγο το τζάμι για να δροσιστούμε.*

ΤΖΑΜΠΑ ΚΑΙ ΤΣΑΜΠΑ ΕΠΙΡΡ.:

1. κάτι είναι τζάμπα όταν μπορούμε να το αποκτήσουμε χωρίς να πληρώσουμε (= δωρεάν): *Είχε ένα γνωστό στο θέατρο και μας έβαλε μέσα τζάμπα.*

2. όταν αγοράζουμε κάτι τζάμπα, το αγοράζουμε με πάρα πολύ λίγα χρήματα: *Τζάμπα τα πήρε τα παπούτσια, μόνο 10 ευρώ!*

3. όταν κάτι γίνεται τζάμπα, γίνεται μάταια (= άδικα): *Τζάμπα ήρθατε μέχρι εδώ, η γιορτή αναβλήθηκε.*

ΕΚΦΡ. τζάμπα και βερεσέ

ΤΖΑΜΠΑ ΚΑΙ ΒΕΡΕΣΕ ΚΑΙ ΤΣΑΜΠΑ ΚΑΙ ΒΕΡΕΣΕ

ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν κάτι γίνεται τζάμπα και βερεσέ, γίνεται μάταια: *Τζάμπα και βερεσέ γύριζε όλη μέρα στα μαγαζιά, αφού τελικά δεν ψώνισε τίποτα.*

το **ΤΖΑΤΖΙΚΙ** (του τζατζικιού, των τζατζικιών) ΟΥΣ.: το τζατζίκι είναι μια άσπρη πηχτή σάλτσα με γιαούρτι, σκόρδο και αγγούρι, που την τρώμε ως ορεκτικό: *Γύρος πίτα με τζατζίκι.*

το **ΤΖΕΛ** ΟΥΣ.:

1. το τζελ είναι μια παχιά διάφανη ουσία που συνήθως κολλάει και τη βάζουμε στα μαλλιά για να κρατάει σταθερό το χτένισμά μας: *Έβαλε τζελ και χτένισε τα μαλλιά του προς τα πίσω.*

2. μια αλοιφή, μια οδοντόκρεμα κτλ. έχει τη μορφή τζελ όταν είναι διάφανη: *Νέες κρέμες ή τζελ για ταιμπήματα από τα κουνούπια.*

⚠ Η λέξη τζελ δεν κλίνεται.

το **ΤΖΙΝ** ΟΥΣ.:

1. το τζιν είναι ένα χοντρό βαμβακερό ύφασμα, συνήθως σε μπλε χρώμα, με το οποίο φτιάχνονται ρούχα, καλύμματα κτλ. (= μπλουτζίν): *Η καλοκαιρινή μου τσάντα είναι από μπλε τζιν.*

2. το τζιν είναι το παντελόνι που φτιάχνεται από αυτό το ύφασμα: *Αγόρασε ένα στενό τζιν και ένα άσπρο βαμβακερό μπλουζάκι.*

3. το τζιν είναι ένα άχρωμο αλκοολούχο ποτό: *Εγώ ήπια τζιν ενώ οι υπόλοιποι της παρέας παρήγγειλαν βότκα.*

⚠ Η λέξη τζιν δεν κλίνεται.

το **τζίνι** ουσ.:

1. στα αραβικά παραμύθια, το τζίνι είναι ένα φανταστικό πλάσμα που μπορεί να εξαφανίζεται ή να εμφανίζεται με μαγικό τρόπο και να κάνει αληθινές τις ευχές των ανθρώπων: *Μέσα από το λυχνάρι του Αλαντίν βγήκε το τζίνι.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) τζίνι λέμε τον πολύ έξυπνο και ικανό άνθρωπο (= σαΐνι, ξεφτέρι): *Πάλι βρήκαν τρόπο να το σκάσουν τα τζίνια του σχολείου!*

⚠ Η λέξη τζίνι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

το **τζιπ** ουσ.: το τζιπ είναι ένα πολύ γερό αυτοκίνητο με χοντρές ρόδες, για να μπορούμε να οδηγούμε σε ανώμαλο έδαφος, σε δρόμους με χώμα κτλ.: *Οι στρατιώτες κινούνταν μέσα στη ζούγκλα με ειδικά στρατιωτικά τζιπ.*

⚠ Η λέξη τζιπ δεν κλίνεται.

ο **τζιτζίκας** (του τζιτζίκου) ουσ.: ο τζιτζίκας είναι ένα μεγάλο έντομο, που ζει στις ζεστές χώρες, συνήθως πάνω στα δέντρα, και βγάζει ένα δυνατό ήχο (τζι, τζι, τζι...): *"Ο τζιτζίκας και ο μέρμηγκας" είναι ένα γνωστό παραμύθι του Αισώπου.*

⚠ Η λέξη τζιτζίκας δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. σκάει ο τζιτζίκας

το **τζιτζίκι** (του τζιτζικιού, των τζιτζικιών) ουσ.: τζιτζίκι λέγεται αλλιώς ο τζιτζίκας: *Τα τζιτζίκια τραγουδούσαν μέσα στη ζέστη του μεσημεριού.*

το **τζόκιγκ** και το **τζόγκιγκ** ουσ.: όταν κάνουμε τζόκιγκ, τρέχουμε αργά, συνήθως για να γυμναστούμε: *Κάθε πρωί κάνει τζόκιγκ στο πάρκο.*

⚠ Η λέξη δεν κλίνεται.

τη βρίσκω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν τη βρίσκουμε, περνάμε καλά: *Πολύ τη βρήκα στο πάρτι που πήγα.*

τη φέρνω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν τη φέρνουμε σε κάποιον, τον ξεγελάμε με πονηριά: *Μας την έφερε και μας το πούλησε πιο ακριβά.*

τη χαρίζω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι τη χαρίζουμε σε κάποιον όταν δεν τον τιμωρούμε για κάτι που έκανε: *Αυτή τη φορά σου τη χαρίζω, αλλά να φροντίσεις να μην ξαναργήσεις.*

ο **τηγανητός**, η **τηγανητή**, το **τηγανητό** ΕΠΙΘ.: τηγανητό είναι το φαγητό που το έχουμε μαγειρέψει στο τηγάνι με καυτό λάδι ή βούτυρο: *Τα παιδιά τρελαίνονται για τηγανητές πατάτες.*

το **τηγάνι** (του τηγανιού, των τηγανιών) ουσ.: το τηγάνι είναι ένα ρηχό μεταλλικό σκεύος με μακρύ χερούλι μέσα στο οποίο τηγανίζουμε το φαγητό: *Βάλε λίγο λάδι στο τηγάνι να ζεσταθεί για να τηγανίσω τους κεφτέδες.*

τηγανίζω (τηγάνισα), **τηγανίζομαι** (τηγανίστηκα, τηγανισμένος) ΡΗΜ.: τηγανίζουμε κάτι όταν το μαγειρεύουμε στο τηγάνι: *Τηγάνισε πολλούς κεφτέδες για το μεσημέρι.*

η **τηγανίτα** (της τηγανίτας, των τηγανιτών) ουσ.: η τηγανίτα είναι ένα πρόχειρο φαγητό που φτιάχνεται από υγρή ζύμη που την τηγανίζουμε σε καυτό λάδι και την τρώμε γαρνιρισμένη με μέλι ή με ζάχαρη: *Η γιαγιά μάς φτιάχνει τηγανίτες με ζάχαρη.*

το **τηλεγράφημα** (του τηλεγραφήματος, των τηλεγραφημάτων) ουσ.: το τηλεγράφημα είναι ένα γραπτό μήνυμα με πολύ λίγες λέξεις, που το στέλνουμε με ειδική συσκευή, τον τηλεγράφο, για να φτάσει γρήγορα σε κάποιον που βρίσκεται μακριά μας: *Του έστειλα ένα τηλεγράφημα στη γιορτή του για να του ευχηθώ χρόνια πολλά.*

ο **τηλεθεατής** (του τηλεθεατή, των τηλεθεατών), η **τηλεθεάτρια** (της τηλεθεάτριας, των τηλεθεατριών) ουσ.: ο τηλεθεατής είναι αυτός που παρακολουθεί μια εκπομπή στην τηλεόραση: *Εκατομμύρια τηλεθεατές παρακολούθησαν το διαγωνισμό τραγουδιού.*

η **τηλεκάρτα** (της τηλεκάρτας, των τηλεκάρτων) ουσ.: η τηλεκάρτα είναι η μικρή πλαστική κάρτα που χρησιμοποιούμε σε ειδικά τηλέφωνα που βρίσκονται στο δρόμο για να τηλεφωνούμε: *Αγόρασα μια τηλεκάρτα για να σου τηλεφωνήσω από καρτοτηλέφωνο.*

το **τηλεκοντρόλ** ουσ.: το τηλεκοντρόλ είναι μια συσκευή που τη χρησιμοποιούμε για να ανοίγουμε ή να κλείνουμε την τηλεόραση, να αλλάζουμε κανάλια κτλ. από απόσταση (= τηλεχειριστήριο): *Κάνει ζάπιγκ στα κανάλια με το τηλεκοντρόλ.*

⚠ Η λέξη τηλεκοντρόλ δεν κλίνεται.

η **τηλεόραση** (της τηλεόρασης, των τηλεοράσεων) ουσ.:

1. η τηλεόραση είναι μια ηλεκτρική συσκευή με οθόνη, που τη χρησιμοποιούμε για να παρακολουθούμε διάφορες εκπομπές (= δέκτης): *Αγοράσαμε μια μεγάλη τηλεόραση με επίπεδη οθόνη.*

2. η τηλεόραση είναι το σύστημα με το οποίο στέλνονται οι εικόνες και οι ήχοι που βλέπουμε και ακούμε στην τηλεόραση: *Ο Μπερντ είναι ο εφευρέτης της τηλεόρασης.*

3. τηλεόραση είναι οι εκπομπές που δείχνει η τηλεόραση: *Παρακολούθησα ένα ενδιαφέρον ντοκιμαντέρ στην τηλεόραση.*

ο **τηλεπαρουσιαστής** (του τηλεπαρουσιαστή, των τηλεπαρουσιαστών), η **τηλεπαρουσιάστρια** (της τηλεπαρουσιάστριας, των τηλεπαρουσιαστριών) ουσ.: ο τηλεπαρουσιαστής είναι αυτός που παρουσιάζει μια εκπομπή στην τηλεόραση (= παρουσιαστής): *Ο τηλεπαρουσιαστής εκφωνεί το δελτίο ειδήσεων. / Είναι γνωστός τηλεπαρουσιαστής ψυχαγωγικών εκπομπών.*

το **τηλεσκόπιο** (του τηλεσκοπίου, των τηλεσκοπίων) ουσ.: το τηλεσκόπιο είναι όργανο που μοιάζει με μακρύ σωλήνα και έχει δύο ειδικούς φακούς στις άκρες του, με τους οποίους μπορούμε να βλέπουμε τα αντικείμενα που βρίσκο-

νται πολύ μακριά μας: *Οι αστρονόμοι μελετούν το διάστημα με μεγάλη τηλεσκόπια.*

το τηλεφώνημα (του τηλεφωνήματος, των τηλεφωνημάτων) ουσ.: όταν κάνουμε ένα τηλεφώνημα, τηλεφωνούμε σε κάποιον και μιλάμε μαζί του: *Έγιναν χιλιάδες τηλεφωνήματα από αγανακτισμένους τηλεθεατές. / Τα υπεραστικά τηλεφωνήματα κοστίζουν περισσότερο από ό,τι τα αστικά.*

ο τηλεφωνητής (του τηλεφωνητή, των τηλεφωνητών), **η τηλεφωνήτρια** (της τηλεφωνήτριας, των τηλεφωνητριών) ουσ.:

1. ο τηλεφωνητής είναι ο υπάλληλος μιας εταιρείας που απαντάει στα τηλεφωνήματα και συνδέει αυτόν που τηλεφωνεί με το τηλέφωνο κάποιου υπαλλήλου: *Ζήτησε από την τηλεφωνήτρια να τον συνδέσει με το διευθυντή.*

2. τηλεφωνητής αρσ.: ο τηλεφωνητής είναι μια συσκευή που γράφει σε κασέτα όσα τηλεφωνήματα γίνονται όταν λείπουμε από το σπίτι: *Δεν απαντούσε και του άφησα μήνυμα στον τηλεφωνητή.*

ο τηλεφωνικός κατάλογος ουσ.: ο τηλεφωνικός κατάλογος είναι ένα μεγάλο βιβλίο με τα ονόματα, τα τηλέφωνα και τις διευθύνσεις των ανθρώπων που μένουν σε μια περιοχή: *Δεν ξέρω το τηλέφωνό του, αλλά θα το βρούμε στον τηλεφωνικό κατάλογο.*

το τηλέφωνο (του τηλεφώνου, των τηλεφώνων) ουσ.:

1. το τηλέφωνο είναι η συσκευή που χρησιμοποιούμε για να μιλάμε με κάποιον που βρίσκεται σε διαφορετικό μέρος (= τηλεφωνική συσκευή): *Έχουν και δεύτερο τηλέφωνο στο υπνοδωμάτιο.*

2. το τηλέφωνο είναι το σύστημα με το οποίο επικοινωνούν οι άνθρωποι χρησιμοποιώντας τηλέφωνα: *Έκοψαν το τηλέφωνο γιατί δεν πλήρωσα το λογαριασμό.*

3. όταν παίρνουμε κάποιον τηλέφωνο, του τηλεφωνούμε (= τηλεφώνημα): *Πάρε με τηλέφωνο όταν γυρίσεις σπίτι.*

4. το τηλέφωνο είναι ο αριθμός του τηλεφώνου κάποιου: *Έχασα την ατζέντα με τα τηλέφωνα των πελατών.*

τηλεφωνώ (τηλεφώνησα), **τηλεφωνιέμαι** (τηλεφωνήθηκα) ρημ.:

1. όταν τηλεφωνούμε σε κάποιον, παίρνουμε τον αριθμό του τηλεφώνου του ή μιλάμε μαζί του στο τηλέφωνο: *Προσπάθησα να της τηλεφωνήσω αλλά δεν το σήκωνε. / Του τηλεφώνησε για να ακυρώσει το ραντεβού τους.*

2. τηλεφωνιέμαι παθ.: όταν τηλεφωνιόμαστε με κάποιον, μιλάμε μαζί του στο τηλέφωνο: *Αν δε βρεθούμε, μπορούμε να τηλεφωνηθούμε.*

την αράζω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι την αράζουμε κάπου όταν καθόμαστε ή ξαπλώνουμε, χωρίς να κάνουμε τίποτα: *Είχε ήλιο και την αράξαμε στην παραλία για καφέ.*

την άρπαξα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν λέμε ότι κάποιος την άρπαξε, εννοούμε ότι κρυολόγησε: *Σαν να μου φαίνεται ότι την άρπαξες, όλο φταρνίζεσαι!*

την έβαψα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάποιος την έβαψε όταν βρίσκεται σε πολύ δύσκολη κατάσταση: *Αν χάσουν και σε αυτόν τον αγώνα, την έβαψαν, θα αποκλειστούν από το πρωτάθλημα.*

την κάνω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον που σηκώνεται και φεύγει: *Παιδιά, εγώ βαρέθηκα εδώ και την κάνω.*

την κοπανάω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον που φεύγει από τη δουλειά, από το σχολείο κτλ. (= την κάνω): *Μόλις έφυγε ο διευθυντής, βρήκε ευκαιρία και την κοπάνησε.*

την παθαίνω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε όταν ξεγελιόμαστε από απροσεξία ή από επιπολαιότητα (= την πατάω): *Όσοι δεν πρόσεξαν έχασαν το δρόμο και την έπαθαν.*

την πατάω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. την πατάμε όταν ξεγελιόμαστε και παθαίνουμε κάτι κακό: *Ξεκίνησα με τα πόδια γιατί νόμιζα ότι ήταν κοντά, αλλά την πάτησα!*

2. την πατάμε με κάποιον όταν τον ερωτευόμαστε πολύ: *Την πάτησε άσχημα με τη φίλη της αδερφής του.*

την πέφτω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. όταν την πέφτουμε σε κάποιον, του κάνουμε ερωτική πρόταση: *Είναι η πιο όμορφη στην τάξη και της την πέφτουν όλοι.*

2. όταν την πέφτουμε σε κάποιον, κάνουμε επίθεση εναντίον του: *Του την έπεσε ένας άγνωστος για να του κλέψει το πορτοφόλι.*

την ψώνισα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάποιος την ψώνισε όταν αρχίζει να έχει μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του: *Βγήκε μια φορά στην τηλεόραση και την ψώνισε.*

τηρώ (τήρησα), **τηρούμαι** (τηρήθηκα, τηρημένος) ρημ.:

1. όταν τηρούμε κάτι, κάνουμε αυτό που μας λένε (= εφαρμόζω, ακολουθώ ≠ παραβιάζω): *Θα χάσει όποιος δεν τηρήσει τους κανόνες του παιχνιδιού. / Τιμωρούνται με πρόστιμα όσοι δεν τηρούν τους νόμους.*

2. όταν τηρούμε μια υπόσχεση, κάνουμε αυτό που έχουμε πει ότι θα κάνουμε (= κρατάω ≠ αθετώ): *Τήρησε το λόγο του και δεν απέλυσε κανέναν.*

3. όταν τηρούμε έναν ορισμένο τρόπο συμπεριφοράς, συμπεριφερόμαστε με τον τρόπο αυτό: *Τήρησε ουδέτερη στάση και δεν πήρε το μέρος κανενός.*

ΤΙ ΑΝΤΩΝ.:

1. το βάζουμε στην αρχή μιας ερώτησης όταν ζητάμε να μάθουμε για κάποιο πράγμα: *Τι θα σπουδάσεις όταν μεγαλώσεις;*

2. το χρησιμοποιούμε όταν ζητάμε να μάθουμε το είδος, το μέγεθος ή την κατάσταση ενός

πράγματος: *Τι μουσική ακούς; / Πες μου τι ώρα είναι.*

3. το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε μεγάλη έκπληξη, θαυμασμό κτλ.: *Τι άνθρωπος είναι αυτός που δε νοιάζεται για τα παιδιά του! / Τι ωραία που περάσαμε στην εκδρομή!*

⚠ Η λέξη τι δεν κλίνεται.

τι χαμπάρια; ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν ρωτάμε κάποιον τι χαμπάρια, του ζητάμε να μας πει τα νέα του: *Γεια σου, τι χαμπάρια;*

η **τίγρη** (της τίγρης, των τίγρεων) ΟΥΣ.:

1. η τίγρη είναι ένα άγριο ζώο σαν μεγάλη γάτα, που έχει πορτοκαλί ή κιτρινωπό δέρμα με μαύρες ρίγες: *Οι τίγρεις ορμούν στα άλλα ζώα για να τα κατασπαράξουν.*

2. η τίγρη είναι το θηλυκό αυτού του ζώου: *Οι τίγρεις θηλάζουν τα μωρά τους.*

ο **τίγρης** (του τίγρη, των τίγρεων) ΟΥΣ.: ο τίγρης είναι το αρσενικό της τίγρης

η **τιμή** (της τιμής, των τιμών) ΟΥΣ.:

1. η τιμή είναι το χρηματικό ποσό που πρέπει να πληρώσουμε για να αγοράσουμε κάτι: *Έχουν τις ίδιες τιμές σε όλα τους τα καταστήματα. / Αυξήθηκαν οι τιμές των καυσίμων.*

2. η τιμή είναι αυτό που κάνει τους άλλους να μας σέβονται: *Όλα τα έκανε για να σώσει την τιμή της οικογένειάς του. (= υπόληψη) / Οι στρατιώτες πολέμησαν για την τιμή της πατρίδας τους.*

3. η τιμή είναι κάτι για το οποίο νιώθουμε περήφανοι: *Είναι μεγάλη μου τιμή που με εκλέξατε πρόεδρο.*

4. τιμές ΠΛΗΘ.: οι τιμές είναι καθετί που κάνουμε για να δείξουμε το σεβασμό μας σε κάποιον: *Υποδέχθηκαν τους ολυμπιονίκες με μεγάλες τιμές.*

ΕΚΦΡ. λόγω τιμής, προς τιμήν

τίμια ΕΠΙΡΡ.: όταν κάποιος φέρεται τίμια, φέρεται με τίμιο τρόπο και δεν προσπαθεί να ξεγελάσει ή να βλάψει κανέναν (= έντιμα ≠ άτιμα): *Αν δεν παίζετε τίμια αυτή τη φορά, θα σας βγάλουμε από τον αγώνα.*

ο **τίμιος**, η **τίμια**, το **τίμιο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι τίμιος, φέρεται με ειλικρίνεια και σεβασμό απέναντι στους άλλους, δεν προσπαθεί να τους ξεγελάσει ή να τους βλάψει (= έντιμος ≠ άτιμος): *Είναι φτωχοί αλλά τίμιοι νοικοκύρηδες. / Ο καταστηματάρχης είναι τίμιος στις συμφωνίες του.*

2. όταν κάτι είναι τίμιο, είναι δίκαιο και σωστό και δε βλάπτει κανέναν: *Προσπαθεί να βρει μια τίμια δουλειά για να θρέψει την οικογένειά του.*

το **τιμόνι** (του τιμονιού, των τιμονιών) ΟΥΣ.: σε ένα αυτοκίνητο ή σε άλλο μέσο συγκοινωνίας, το τιμόνι είναι το μέρος εκείνο που το κρατάμε όταν οδηγούμε και το γυρίζουμε όταν θέλουμε να στρίψουμε δεξιά ή αριστερά: *Έστριψε το τιμόνι δεξιά για να αποφύγει το τρακάρισμα.*

η **τιμωρία** (της τιμωρίας, των τιμωριών) ΟΥΣ.: η τιμωρία είναι το να τιμωρούμε κάποιον για κάποιον λάθος ή για κάποια παρανομία που έκανε: *Στα παλιά δημοτικά σχολεία, ο δάσκαλος έβαζε τον άτακτο μαθητή στη γωνία της αίθουσας για τιμωρία.*

τιμωρώ (τιμώρησα), **τιμωρούμαι** (τιμωρήθηκα, τιμωρημένος) ΡΗΜ.:

1. όταν τιμωρούμε κάποιον, τον βάζουμε να κάνει κάτι δυσάρεστο ή κάτι που τον κάνει να υποφέρει για κάτι κακό που έχει κάνει: *Τα δικαστήρια τιμώρησε τον εγκληματία με πέντε χρόνια φυλάκιση. / Τιμωρήθηκε με δύο μέρες αποβολή.*

2. όταν τιμωρούμε μια ζημιά ή ένα έγκλημα, τιμωρούμε αυτόν που το έκανε: *Η κλοπή τιμωρείται με φυλάκιση από ένα μέχρι δέκα χρόνια.*

τινάζω (τίναξα), **τινάζομαι** (τινάχτηκα, τιναγμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν τινάζουμε κάτι, το κουνάμε ή το χτυπάμε με δύναμη για να πέσει ό,τι υπάρχει πάνω του: *Έλα να τινάξουμε το χαλί για να φύγει η σκόνη. / Τίναξε τα μαλλιά της για να φύγει το νερό.*

2. τινάζομαι ΠΑΘ.: όταν κάποιος ή κάτι τινάζεται, πηδάει ξαφνικά και με δύναμη προς τα πάνω ή μακριά (= πετιέται): *Τινάχτηκαν ξαφνιασμένοι, δεν είχαν δει ποτέ τους τέτοιο θέαμα. / Ένας κρότος ακούστηκε και τινάχτηκαν στον αέρα πέτρες και ξύλα.*

ΕΚΦΡ. τα τίναξε, τινάζω στον αέρα, τινάζω τα μυαλά μου στον αέρα

τινάζω στον αέρα ΕΚΦΡ.: λέμε ότι τινάζουμε κάτι στον αέρα όταν το οδηγούμε σε αποτυχία: *Μια παρεξήγηση ήταν αρκετή για να τινάξει τη συνεργασία τους στον αέρα.*

τινάζω τα μυαλά μου στον αέρα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάποιος τινάζει τα μυαλά του στον αέρα όταν αυτοκτονεί: *Όταν κατάλαβε ότι δεν μπορεί να ξεφύγει, πήρε το όπλο και τίναξε τα μυαλά του στον αέρα.*

τίποτα και **τίποτε** ΑΝΤΩΝ.:

1. όταν λέμε τίποτα, εννοούμε κανένα πράγμα: *Τίποτα δεν είναι ακατόρθωτο. / Οι γείτονες δήλωσαν ότι δεν άκουσαν τίποτα τη νύχτα του φόνου.*

2. λέξη που χρησιμοποιούμε για να ρωτήσουμε αν υπάρχει κάτι: *Έχει τίποτα να ταιμπήσουμε;*

3. το χρησιμοποιούμε για να απαντήσουμε ευγενικά σε κάποιον που μας είπε "ευχαριστώ": *Ευχαριστώ για τις πληροφορίες. – Τίποτα.*

⚠ Η λέξη τίποτα δεν κλίνεται.

η **τιράντα** (της τιράντας, των τιραντών) ΟΥΣ.:

1. οι τιράντες ενός ρούχου είναι οι στενές λουρίδες από ύφασμα που περνούν πάνω από τους ώμους για να το συγκρατούν: *Αγόρασε ένα καλοκαιρινό φόρεμα με φαρδιές τιράντες που ενώνονται στην πλάτη.*

2. τιράντες λέμε και τις δύο στενές λουρίδες από λάστιχο που φοριούνται στους ώμους για

να συγκρατούν το παντελόνι, συνήθως όταν δε φοράμε ζώνη: *Ο κλόουν φορούσε ένα φαρδύ παντελόνι με πράσινες τιράντες.*

⚠ Η λέξη τιράντα χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

τις βρέχω ΕΚΦΡ.: όταν τις βρέχουμε σε κάποιον, του δίνουμε ξύλο για να τον τιμωρήσουμε (= δέρνω): *Μην κάνεις ζαβολιές, γιατί θα σου τις βρέξω.*

τις προάλλες ΕΠΙΡΡ.: λέμε ότι έγινε κάτι τις προάλλες όταν έγινε πριν από λίγες ημέρες: *Ήρθε τις προάλλες να με δει.*

ο τίτάνας (του τιτάνα, των τιτάνων) ΟΥΣ.:

1. Τιτάνας: στην αρχαία ελληνική μυθολογία, οι Τιτάνες ήταν πλάσματα που έμοιαζαν με γίγαντες και είχαν μεγάλη δύναμη: *Η μάχη ανάμεσα στους Τιτάνες και στους θεούς.*

2. τιτάνα λέμε τον άνθρωπο που είναι πάρα πολύ δυνατός ή αυτόν που είναι πολύ σημαντικός και ικανός σε κάποιον τομέα (= γίγαντας): *Οι αθλητές της άρσης βαρών είναι πραγματικοί τιτάνες. / Ο Μότσαρτ ήταν ένας από τους τιτάνες της κλασικής μουσικής.*

ο τίτλος (του τίτλου, των τίτλων) ΟΥΣ.:

1. ο τίτλος είναι ενός βιβλίου, μιας ταινίας, ενός τραγουδιού κτλ. είναι το όνομά του: *Ποιος είναι ο τίτλος του νέου του βιβλίου;*

2. ο τίτλος είναι η λέξη ή η φράση που γράφεται με πολύ χοντρά γράμματα σε άρθρο εφημερίδας ή άλλο κείμενο (= επικεφαλίδα): *Θα σας διαβάσουμε τους τίτλους των σημερινών εφημερίδων.*

3. ο τίτλος είναι η λέξη ή η φράση που χρησιμοποιείται πριν από το όνομα κάποιου για να δείξει το επάγγελμά του, την κοινωνική του θέση κτλ.: *Όσοι κατάγονται από αριστοκρατική οικογένεια έχουν τον τίτλο του δούκα ή του κόμη. / Έχει τον τίτλο του αντιπροέδρου της Βουλής.*

4. ο τίτλος είναι η θέση που παίρνει ο νικητής σε αθλητικό αγώνα, σε διαγωνισμό κτλ.: *Η ομάδα κέρδισε τον τίτλο της πρωταθλήτριας Ευρώπης στο ποδόσφαιρο. / Πήρε τον τίτλο "Μις Αμερική" στα καλλιστεία.*

το τμήμα (του τμήματος, των τμημάτων) ΟΥΣ.:

1. το τμήμα είναι καθένα από τα στοιχεία από τα οποία αποτελείται κάτι (= μέρος, κομμάτι): *Το επάνω τμήμα του παπουτσιού είναι δερμάτινο. / Το γόνατο είναι το τμήμα του ποδιού που τραυματίζεται πιο συχνά. / Οι ανασκαφές έγιναν στο βόρειο τμήμα του οικοπέδου.*

2. το τμήμα είναι καθένα από τα μέρη από τα οποία αποτελείται μια επιχείρηση, ένας οργανισμός, ένα κατάστημα κτλ.: *Τελείωσε τις σπουδές της στο τμήμα Φιλολογίας. / Το κατάστημα έχει και τμήμα αντρικών.*

3. το τμήμα είναι καθεμία από τις ομάδες μαθητών που πηγαίνουν στην ίδια τάξη, αλλά κάνουν μάθημα σε διαφορετικές αίθουσες: *Η β' γυμνασίου έχει τρία τμήματα.*

το βάζω στα πόδια ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν κάποιος φεύγει για να αποφύγει κάποιον ή κάτι (= εξαφανίζομαι): *Ο κλέφτης κατατρόμαξε και το 'βαλε στα πόδια.*

το βουλώνω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι το βουλώνουμε όταν σταματάμε να μιλάμε: *Όταν κατάλαβα το λάθος μου, το βούλωσα και δεν είπα κουβέντα.*

το δένω κόμπο ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάτι που το θεωρούμε σίγουρο ότι θα γίνει: *Της υποσχέθηκε διακοπές σε εξωτικό νησί και αυτή το έχει δέσει κόμπο.*

το διαλύουμε ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. λέμε ότι το διαλύουμε με κάποιον όταν σταματάμε να είμαστε ζευγάρι (= τα χαλάω): *Το διαλύσαμε μετά από πέντε χρόνια σχέσης.*

2. όταν είμαστε σε μια συγκέντρωση, συνάντηση, γιορτή κτλ. και φεύγουμε, λέμε ότι το διαλύουμε: *Μαζευτήκαμε στο σπίτι των παιδιών αλλά το διαλύσαμε νωρίς.*

το ένα μου βρομάει και τ' άλλο μου μυρίζει ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον που είναι πολύ ιδιότροπος και δεν ευχαρισιέται με τίποτα: *Έμεινε γεροντοκόρη, γιατί ο ένας της βρόμαγε και ο άλλος της μύριζε!*

το έχω στο αίμα μου ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιο χαρακτηριστικό ενός ανθρώπου που το έχει από τη στιγμή που γεννιέται και δεν αλλάζει: *Μην τον πιστεύεις, το ψέμα το έχει στο αίμα του.*

το κάνω βούκινο ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάνουμε κάτι βούκινο όταν λέμε σε όλους κάτι που έπρεπε να μείνει κρυφό: *Το έκανε βούκινο σε όλο το σχολείο ότι κάναμε κοπάνα.*

το κάνω θέμα ΕΚΦΡ.: όταν κάνουμε κάτι θέμα, το παρουσιάζουμε σαν να είναι πολύ σημαντικό, ενώ δεν είναι (= το κάνω ζήτημα): *Ωραία, άργησε λιγάκι, μην το κάνουμε θέμα.*

το μακρύ και το κοντό του ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν σε μια συγκέντρωση λέει ο καθένας το μακρύ και το κοντό του, λέει τα δικά του χωρίς να ακούει τους άλλους: *Δεν μπόρεσαν να συνηνοθούν, γιατί ο καθένας έλεγε το μακρύ και το κοντό του.*

το μυαλό σου και μια λίρα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το χρησιμοποιούμε για να πούμε σε κάποιον ότι είναι γελασμένος: *Το μυαλό σου και μια λίρα αν πιστεύεις ότι έτσι εύκολα βγαίνουν τα λεφτά!*

το παίζω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον που φέρεται σαν να είναι άλλος από αυτόν που είναι στην πραγματικότητα: *Δεν ήξερε κολύμπι αλλά το έπαιζε ναυαγοσώστης.*

το παίρνω απόφαση ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν δεχόμαστε ότι κάτι έτσι είναι και ότι δεν αλλάζει: *Το πήρε απόφαση ότι τα παιδιά της μεγάλωσαν και θα φύγουν από το σπίτι.*

το παίρνω σκοινί κορδόνι ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον που κάνει συνέχεια το ίδιο

πράγμα και γίνεται ενοχλητικός: *Το πήρε σκοινί κορδόνι και μαγειρεύει κάθε μέρα σούπες.*

το παλεύω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι το παλεύουμε όταν συνεχίζουμε να προσπαθούμε για κάτι: *Πάλεψέ το, μπορεί και να τον πείσεις στο τέλος.*

το πολύ πολύ ΕΚΦΡ.: όταν λέμε ότι το πολύ πολύ να γίνει κάτι, εννοούμε ότι αυτό είναι το χειρότερο που μπορεί να γίνει: *Μην αγχώνεσαι, το πολύ πολύ να φύγεις αύριο.*

το ρίχνω έξω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν το ρίχνουμε έξω, διασκεδάζουμε (= ξεδίνω, ξεσκάω): *Κουράστηκα πολύ και θα το ρίξω έξω το Σαββατοκύριακο.*

το ρίχνω στο αστείο ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάποιος το ρίχνει στο αστείο όταν αρχίζει να κάνει πλάκα, επειδή έρχεται σε δύσκολη θέση: *Κάθε φορά που προσπαθώ να του μιλήσω σοβαρά, εκείνος το ρίχνει στο αστείο.*

το σκάω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν το σκάμε, φεύγουμε κρυφά από κάπου: *Προσπάθησε να το σκάσει από τη φυλακή. (= δραπετεύω)*

το φέρνει η κουβέντα ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάτι που λέγεται τυχαία στη διάρκεια μιας συζήτησης (= το φέρνει ο λόγος): *Μια που το έφερε η κουβέντα, δώσε μου τη συνταγή για το σουφλέ.*

το φυσάω και δεν κρυώνει ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον που δεν μπορεί να ξεπεράσει μια απρόσμενη αποτυχία του: *Είχε σίγουρη την προαγωγή και τώρα που δεν την πήρε το φυσάει και δεν κρυώνει.*

ο τοίχος (του τοίχου, των τοίχων) ΟΥΣ.:

1. ο τοίχος είναι καθεμία από τις κάθετες πλευρές σε ένα κτίριο ή σε ένα δωμάτιο: *Κρεμάσαμε κάδρα στους τοίχους του δωματίου. / Πώς αντέχεις τόσες μέρες κλεισμένη μέσα σε τέσσερις τοίχους;*

2. ο τοίχος είναι μια όρθια και ψηλή κατασκευή από μπετόν, τούβλο ή πέτρα: *Χτίσαμε έναν τοίχο γύρω γύρω από το οικοπέδο μας για να μη μας βλέπουν οι γείτονες. (= μαντρότοιχος)*

ΕΚΦΡ. κολλάω στον τοίχο, μιλάω στον τοίχο, χτυπάω το κεφάλι μου

ο τόκος (του τόκου, των τόκων) ΟΥΣ.: ο τόκος είναι τα επιπλέον λεφτά που κερδίζουμε όταν έχουμε τα χρήματά μας σε μια τράπεζα ή τα επιπλέον λεφτά που πληρώνουμε όταν δανειζόμαστε χρήματα από μια τράπεζα: *Τα χρήματά του διπλασιάστηκαν σχεδόν μέσα σε πέντε χρόνια χάρη στους τόκους. / Πληρώνουν τόκο για το δάνειο που πήραν.*

τολμάω/τολμώ (τόλμησα) ΡΗΜ.:

1. όταν τολμάμε να κάνουμε κάτι, έχουμε το θάρρος να το κάνουμε (≠ δειλιάζω): *Τους τιμούμε γιατί τόλμησαν να αντισταθούν στον εχθρό. / Κανείς δεν τόλμησε να πει την αλήθεια.*

2. λέμε για κάποιον ότι τολμάει να κάνει κάτι όταν φέρεται χωρίς σεβασμό στους άλλους: *Πώς τόλμησε να με προσβάλει!*

η τόλμη (της τόλμης) ΟΥΣ.: η τόλμη είναι η δύναμη που έχει κάποιος να κάνει κάτι που μπορεί να είναι δύσκολο, επικίνδυνο κτλ. (= γενναιότητα, θάρρος ≠ δειλία): *Αγωνίστηκε με τόλμη και αποφασιστικότητα για να πετύχει τους στόχους του.*

⚠ Η λέξη τόλμη δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο τολμηρός, η τολμηρή, το τολμηρό ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι τολμηρός, έχει το θάρρος να κάνει κάτι που μπορεί να είναι δύσκολο, επικίνδυνο κτλ. (= γενναίος, θαρραλέος ≠ δειλός): *Ο Ιάσοντας με τους τολμηρούς συντρόφους του ξεκίνησαν για την Αργοναυτική εκστρατεία.*

2. όταν μια πράξη είναι τολμηρή, χρειάζεται μεγάλο θάρρος για να την κάνουμε (= παράτολμος): *Κάνει τολμηρές κινήσεις στα επαγγελματικά του.*

3. όταν ένα ρούχο ή το ντύσιμο κάποιου είναι τολμηρό, δεν είναι σύμφωνο με αυτό που θεωρείται σεμνό και ηθικό (= άσεμνος): *Φορούσε μια τολμηρή μπλούζα που άφηνε όλη την πλάτη γυμνή.*

ο τόμος (του τόμου, των τόμων) ΟΥΣ.:

1. ο τόμος είναι καθένα από τα βιβλία που αποτελούν το ίδιο έργο: *Αγόρασα μια εγκυκλοπαίδεια με τριάντα τόμους.*

2. τόμο λέμε ένα χοντρό βιβλίο με σκληρό εξώφυλλο: *Μου χάρισε έναν τόμο με τα ποιήματα του Ελύτη.*

η τόμπολα (της τόμπολας) ΟΥΣ.: η τόμπολα είναι ένα επιτραπέζιο παιχνίδι με κάρτες, στο οποίο κερδίζει ο παίκτης που καταφέρει να βρει πρώτος, σηκώνοντας άλλες κάρτες, τους αριθμούς που είναι γραμμένοι στη δική του κάρτα: *Έκανα τόμπολα και κέρδισα.*

⚠ Η λέξη τόμπολα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

τον κακό σου τον καιρό ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε σε κάποιον όταν θέλουμε να τον βρίσουμε για κάτι άσχημο που μας έκανε ή μας είπε: *Τον κακό σου τον καιρό, που θα με πεις εμένα χοντρή!*

τον πάω ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι πάμε κάποιον όταν τον συμπαθούμε πολύ: *Δεν τον ξέρει καιρό, αλλά τον πάει πολύ.*

ο τόνος (του τόνου, των τόνων) ΟΥΣ.:

1. στα ελληνικά, τόνος (') είναι το σημάδι που βάζουμε πάνω από ένα φωνήεν, όταν γράφουμε, για να δείξουμε ότι αυτή η συλλαβή διαβάζεται πιο δυνατά από τις άλλες στην ίδια λέξη: *Οι περισσότερες μονοσύλλαβες λέξεις στα ελληνικά δεν παίρνουν τόνο.*

2. ο τόνος στη φωνή κάποιου δείχνει πώς νιώθει: *Από τον τόνο της φωνής του κατάλαβα ότι κάτι τον βασανίζει.*

3. ένα χρώμα έχει διαφορετικούς τόνους ανάλογα με το πόσο σκούρο ή ανοιχτό είναι (= απόχρωση): *Διαλέξαμε κουρτίνες σε απαλούς τόνους του πράσινου και του καφέ.*

4. τόνος είναι η μονάδα μέτρησης του βάρους, που είναι ίση με χίλια κιλά: *Το φορτηγό ζυγίζει δέκα τόνους.*

5. ο τόνος είναι ένα πολύ μεγάλο ψάρι που ζει στον Ατλαντικό και στον Ειρηνικό ωκεανό: *Ψάρεψαν έναν τόνο που ζύγιζε περίπου πεντάκοσια κιλά.*

6. ο τόνος είναι και το κρέας αυτού του ψαριού: *Θα φάμε σαλάτα μαρούλι με τόνο από κονσέρβα.*

ο τοξικομανής, η τοξικομανής (του/της τοξικομανή, των τοξικομανών) ουσ.: τοξικομανή λέμε αλλιώς το ναρκομανή: *Πολλοί τοξικομανείς πεθαίνουν από υπερβολική δόση σε νεαρή ηλικία.*

το τόξο (του τόξου, των τόξων) ουσ.: το τόξο είναι ένα μακρύ κομμάτι λυγισμένου ξύλου στο σχήμα του μισού κύκλου, με μια τεντωμένη χορδή δεμένη στις δύο άκρες του, που το χρησιμοποιούσαν παλιά ως όπλο για να ρίχνουν μακριά τα βέλη: *Το κυνήγι με τόξο έχει χιλιάδες φανατικούς οπαδούς σε όλο τον κόσμο.*

το τόπι (του τοπιού, των τοπιών) ουσ.:

1. το τόπι είναι η μικρή λαστιχένια μπάλα που την πετάνε τα παιδιά με τα χέρια σε διάφορα παιχνίδια: *Φέρε το τόπι για να παίξουμε μπάλα.*

2. τόπι λέμε ένα πολύ μακρύ κομμάτι ύφασμα τυλιγμένο γύρω από ένα ξύλο, που πουλιέται στα μαγαζιά με υφάσματα: *Αγόρασε ένα τόπι μεταξωτό ύφασμα.*

ΕΚΦΡ. κάνω τόπι στο ξύλο

το τοπίο (του τοπίου, των τοπίων) ουσ.:

1. τοπίο είναι όλα όσα βλέπουμε όταν κοιτάζουμε γύρω μας σε μια περιοχή, συνήθως στην εξοχή: *Απολαμβάνουμε το υπέροχο νησιώτικο τοπίο από το μπαλκόνι του δωματίου μας.*

2. τοπίο λέμε τον πίνακα ζωγραφικής που δείχνει κομμάτια από τη φύση: *Η έκθεση ζωγραφικής ήταν αφιερωμένη στα θαλασσινά τοπία.*

η τοποθεσία (της τοποθεσίας, των τοποθεσιών) ουσ.: η τοποθεσία είναι μία ορισμένη περιοχή: *Το σπίτι τους είναι χτισμένο στην ωραιότερη τοποθεσία του χωριού. (= θέση) / Μπορείτε να απολαύσετε το μπάνιο σας σε μια ερημική τοποθεσία.*

τοποθετώ (τοποθέτησα), **τοποθετούμαι** (τοποθετήθηκα, τοποθετημένος) ρημ.:

1. όταν τοποθετούμε κάτι κάπου, το βάζουμε προσεκτικά σε μία ορισμένη θέση: *Τοποθέτησαν την κεραία της τηλεόρασης στην τσάντα του σπιτιού. (= εγκαθιστώ)*

2. μια υπηρεσία τοποθετεί έναν υπάλληλο όταν του ορίζει σε ποια θέση ή σε ποια περιοχή θα πάει: *Μόλις διορίστηκε, τον τοποθέτησαν σε ένα σχολείο της Β. Ευρώπης.*

3. όταν τοποθετούμε ένα γεγονός, λέμε τότε έγινε και πού έγινε: *Ο μάρτυρας δεν τοποθέ-*

τησε ακριβώς το σημείο του ατυχήματος. / Σε ποια εποχή τοποθετείται η υπόθεση του έργου;

4. τοποθετούμαι παθ.: όταν τοποθετούμαι σε ένα θέμα, λέω ποια είναι η άποψή μου για αυτό: *Άκουσε τους υπόλοιπους αλλά ο ίδιος δεν τοποθετήθηκε στο θέμα του πολέμου.*

ο τόπος (του τόπου, των τόπων) ουσ.:

1. ο τόπος είναι μία ορισμένη περιοχή όπου υπάρχει ή γίνεται κάτι (= μέρος): *Η αστυνομία πήγε αμέσως στον τόπο του δυστυχήματος. / Στα παλιά χρόνια, ο τόπος αυτός ήταν έρημος.*

2. ο τόπος μας είναι η πατρίδα μας: *Όταν ήμουνα στη Γερμανία, τους έλεγα ότι στον τόπο μας εμείς γνωρίσαμε μεγάλη φτώχεια.*

ΕΚΦΡ. αφήνω στον τόπο, δίνω τόπο στην οργή, μένω στον τόπο, πιάνω τόπο

η торпύλη (της торпύλης, των торпύλων) ουσ.: η торпύλη είναι η βόμβα που εκτοξεύουν τα πλοία κάτω από το νερό για να χτυπήσουν άλλα πλοία: *Το πολεμικό πλοίο ανατινάχτηκε από δύο торпύλες.*

ο торпυλισμός (του торпυλισμού, των торпυλισμών) ουσ.: ο торпυλισμός είναι αυτό που γίνεται όταν μια торпύλη χτυπάει ένα πλοίο και το βυθίζει: *Χιλιάδες στρατιώτες σκοτώθηκαν κατά τον торпυλισμό του πολεμικού πλοίου.*

τόσο ΕΠΙΡΡ.:

1. το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι κάτι έχει το ίδιο μέγεθος, ποσότητα ή διάρκεια με κάτι άλλο: *Δεν ασχολήθηκα με την πτυχιακή μου εργασία τόσο όσο θα ήθελα.*

2. το χρησιμοποιούμε για να τονίσουμε ότι κάτι υπάρχει σε μεγάλο βαθμό: *Πώς και ξύπνησες τόσο νωρίς;*

τόσος, τόση, τόσο ΑΝΤΩΝ.:

1. το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι κάτι έχει το ίδιο μέγεθος, ποσότητα ή διάρκεια με κάτι άλλο: *Χρειάζομαστε τόσους φακέλους όσες είναι οι κάρτες.*

2. το χρησιμοποιούμε για να τονίσουμε ότι κάτι υπάρχει σε μεγάλο βαθμό: *Είχα κάνει τόση δουλειά και πήγε χαμένη.*

το τοστ ουσ.: το τοστ είναι δύο λεπτές φέτες ψωμί που έχουν τυρί και ζαμπόν ανάμεσα και ψήνονται μαζί: *Στο διάλειμμα έφαγα ένα τοστ με τυρί, ζαμπόν και ντομάτα.*

⚠ Η λέξη τοστ δεν κλίνεται.

τότε ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν λέμε τότε, εννοούμε εκείνο τον καιρό ή εκείνη τη στιγμή: *Έχω να τον δω από τότε που είχαμε βγει όλοι μαζί. / Μόνο τότε βρήκε το θάρρος να του μιλήσει.*

2. δηλώνει αυτό που γίνεται, θα γίνει ή πρέπει να γίνει στη συγκεκριμένη περίπτωση για την οποία μιλάμε: *Αν δεν πάει έγκαιρα στο γιατρό, τότε πιθανόν να χρειαστεί ακόμη και εγχείριση.*

του καλού καιρού ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάτι που συνεχίζει χωρίς τίποτα να μπορεί να το

διακόψει: *Βρέχει του καλού καιρού από χτες. / Κοιμόταν του καλού καιρού και δεν άκουγε το τηλέφωνο.*

του κουτιού ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάτι που είναι καινούριο και δεν έχει ακόμα χρησιμοποιηθεί: *Πρώτη φορά το φοράει αυτό το φόρεμα, είναι του κουτιού.*

του χρόνου ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι θα γίνει του χρόνου, θα γίνει την επόμενη χρονιά μετά τη φετινή: *Του χρόνου θα πάει στο γυμνάσιο.*

η τουαλέτα (της τουαλέτας, των τουαλετών) ΟΥΣ.:

1. η τουαλέτα είναι ο χώρος σε ένα σπίτι ή άλλο κτίριο όπου υπάρχει λεκάνη, νιπτήρας κτλ. (= λουτρό): *Πού είναι η τουαλέτα του εστιατορίου, παρακαλώ;*

2. η τουαλέτα είναι ένα έπιπλο με συρτάρια και καθρέφτη, το οποίο χρησιμεύει για να βάζουμε κοσμήματα, καλλυντικά κτλ.: *Κάθισε στην τουαλέτα της για να χτενιστεί και να βαφτεί.*

3. η τουαλέτα είναι ένα μακρύ φόρεμα, φτιαγμένο από ακριβό ύφασμα, που το φοράνε οι γυναίκες σε επίσημες εκδηλώσεις: *Στη δεξίωση φορούσε μια μακριά μαύρη μεταξωτή τουαλέτα.*

το τούβλο (του τούβλου, των τούβλων) ΟΥΣ.:

1. τα τούβλα είναι ορθογώνια κομμάτια από ψημένο πηλό, σε κόκκινο ή καφέ χρώμα, που τα χρησιμοποιούμε για να κατασκευάζουμε τοίχους: *Δεν έχουν βαφτεί οι τοίχοι του σπιτιού, ακόμα φαίνονται τα τούβλα.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) τούβλο λέμε κάποιον, συνήθως το μαθητή, που δεν καταλαβαίνει και δε μαθαίνει εύκολα: *Στην τάξη τους, οι περισσότεροι είναι τούβλα.*

τουλάχιστον και τουλάχιστο ΕΠΙΡΡ.:

1. λέξη που χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι ένα ποσό είναι τόσο ή και περισσότερο, αλλά σίγουρα όχι λιγότερο (= το λιγότερο ≠ το πολύ): *Στην ουρά περιμέναμε τουλάχιστον 30 άτομα. / Στις γιορτές πρέπει να πήρα τουλάχιστον πέντε κιλά.*

2. λέξη που χρησιμοποιούμε για να τονίσουμε ότι κάτι είναι το λιγότερο που περιμέναμε να γίνει (= έστω): *Θα μπορούσε τουλάχιστον να μας είχε ειδοποιήσει ότι δε θα έρθει.*

3. λέξη που χρησιμοποιούμε για να τονίσουμε ότι κάτι καλό υπάρχει, ακόμα και μέσα σε μια άσχημη κατάσταση (= πάντως): *Ξόδεψε όλα του τα λεφτά στις διακοπές, αλλά τουλάχιστον το ευχαριστήθηκε.*

το τούλι ΟΥΣ.: το τούλι είναι ένα διάφανο ύφασμα που μοιάζει με πολύ λεπτό δίχτυ: *Το νυφικό της ήταν φτιαγμένο από λευκό τούλι.*

⚠ Η λέξη τούλι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

η τουλίπα (της τουλίπας, των τουλιπών) ΟΥΣ.:

1. η τουλίπα είναι ένα φυτό που φυτρώνει την άνοιξη και βγάζει λουλούδια σε διάφορα

χρώματα, που έχουν το σχήμα του φλιτζανιού: *Στην Ολλανδία καλλιεργούν τουλίπες.*

2. τουλίπα είναι το λουλούδι που βγαίνει από αυτό το φυτό: *Μου έφερε ένα μπουκέτο με κόκκινες και κίτρινες τουλίπες.*

η τούμπα (της τούμπας) ΟΥΣ.:

1. τούμπα είναι η ακροβατική κίνηση που κάνουμε όταν στηρίζουμε τα χέρια μας στο έδαφος και γυρνάμε το σώμα μας πάνω από το κεφάλι: *Το πιτσιρίκι κυλιόταν στο χαλί κάνοντας τούμπες.*

2. όταν κάτι κάνει τούμπα, πέφτει και γυρνάει ανάποδα: *Το αυτοκίνητο μετά από δύο τούμπες έπεσε στο χαντάκι.*

3. όταν κάποιος τρώει μια τούμπα, πέφτει απότομα με το κεφάλι προς τα κάτω (= κουτρούβάλα): *Γλίστρησε στη σκάλα και έφαγε μια τούμπα!*

⚠ Η λέξη τούμπα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο τουρίστας (του τουρίστα, των τουριστών), **η τουρίστρια** (της τουρίστριας, των τουριστριών) ΟΥΣ.: ο τουρίστας είναι αυτός που επισκέπτεται ένα μέρος για να διασκεδάσει και να ξεκουραστεί: *Χιλιάδες τουρίστες επισκέπτονται κάθε χρόνο το μουσείο του Λούβρου στο Παρίσι.*

τα τουρκικά (των τουρκικών) ΟΥΣ.:

1. τα τουρκικά είναι η τουρκική γλώσσα: *Οι γονείς της Φατμέ δεν ξέρουν καθόλου ελληνικά, μιλάνε μόνο τουρκικά.*

2. τουρκικά λέμε το μάθημα στο οποίο διδασκόμαστε την τουρκική γλώσσα: *Μετά τα ελληνικά, έχουμε δύο ώρες τουρκικά.*

τα τούρκικα (των τούρκικων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέμε αλλιώς τα τουρκικά

ο τουρκικός, η τουρκική, το τουρκικό ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι τουρκικό, έχει σχέση με την Τουρκία ή με τους Τούρκους: *Ο πρωθυπουργός της Ελλάδας επισκέφτηκε την τουρκική πρωτεύουσα.*

ο τούρκικος, η τούρκικη, το τούρκικο ΕΠΙΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέγεται αλλιώς ο τουρκικός: *Μένει στις τούρκικες συνοικίες της Κομοτηνής.*

ο Τούρκος (του Τούρκου, των Τούρκων), **η Τουρκάλα** (της Τουρκάλας) ΟΥΣ.+ΕΠΙΘ.: Τούρκος είναι αυτός που ανήκει στο έθνος της Τουρκίας ή είναι πολίτης του κράτους της Τουρκίας: *Είναι Τούρκος και έχει γεννηθεί στην Άγκυρα. / Στην ταινία παίζουν πολλοί Τούρκοι ηθοποιοί.*
ΕΚΦΡ. γίνομαι Τούρκος

το τουρσί (του τουρσιού, των τουρσιών) ΟΥΣ.: τουρσί είναι τα λαχανικά, όπως αγγουράκια, πιπεριές, ντοματάκια κτλ., που τα διατηρούμε μέσα σε ξίδι ή σε αρμυρό νερό: *Στην πατατοσαλάτα βάζω και αγγουράκια τουρσί.*

η τούρτα (της τούρτας, των τουρτών) ΟΥΣ.: η τούρτα είναι ένα μεγάλο γλυκό που έχει μέσα και πάνω του κρέμα, σαντιγί και άλλα υλικά:

της έφτιαξε μια μεγάλη τούρτα για τα γενέθλιά της.

τουρτουρίζω (τουρτούρισα) ΡΗΜ.: όταν τουρτουρίζουμε, τρέμουμε από το κρύο (= τρεμουλιάζω): Έβγαιναν από το κρύο νερό τουρτουρίζοντας.

τούτος, τούτη, τούτο ΑΝΤΩΝ.: αυτός εδώ: Ποιανού είναι τούτο το σπίτι;

η **τούφα** (της τούφας, των τουφών) ΟΥΣ.: μια τούφα είναι λίγες τρίχες από τα μαλλιά μας: Έβαψε μια τούφα από τα μαλλιά της κόκκινη.

το **τουφέκι** (του τουφεκιού, των τουφεκιών) και το **ντουφέκι** ΟΥΣ.: το τουφέκι είναι πυροβόλο όπλο που το χρησιμοποιούν συνήθως οι στρατιώτες ή οι κυνηγοί ζώων: Ο στρατιώτης γέμισε το τουφέκι και πυροβόλησε τον αντίπαλο.

τουφεκίζω (τουφεκισα), **τουφεκίζομαι** (τουφεκίστηκα, τουφεκισμένος) και **ντουφεκίζω, ντουφεκίζομαι** ΡΗΜ.: όταν τουφεκίζουμε έναν άνθρωπο ή ένα ζώο, του ρίχνουμε σφαίρες με το τουφέκι (= πυροβολάω): Ο κυνηγός σημάδεψε και ντουφεκίσε μια πέρδικα.

τραβάω/τραβώ (τράβηξα), **τραβιέμαι** (τραβήχτηκα, τραβηγμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν τραβάμε κάτι, το πιάνουμε με δύναμη και το φέρνουμε προς το μέρος μας (= σέρνω ≠ σπρώχνω): Τράβηξε την πόρτα για να την κλείσει. / Τον τράβηξε από το γιακά.

2. όταν τραβάμε κάτι από κάπου, το μετακινούμε από τη θέση του: Τράβηξε το πιστόλι και πυροβόλησε. (= βγάζω) / Τράβηξαν νερό από το πηγάδι. (= αντλώ)

3. τραβάμε κάτι όταν ζούμε μια δύσκολη ή δυσάρεστη κατάσταση (= περνάω, υποφέρω): Δεν μπορείς να φανταστείς τι τράβηξε για να γράψει αυτό το βιβλίο!

4. κάτι ή κάποιος τραβάει την προσοχή μας ή κάτι άλλο όταν μας κάνει να δείξουμε ενδιαφέρον (= προσελκύω, συγκεντρώνω): Ήταν όμορφη και τραβούσε όλα τα βλέμματα πάνω της. / Η ταινία δεν κατάφερε να τραβήξει το ενδιαφέρον των θεατών.

5. λέμε ότι τραβάμε για κάπου όταν ξεκινάμε να πάμε εκεί (= πάω): Τον είδα που τράβηξε για το γιολό.

6. τραβάμε κάτι ή κάποιον όταν γράφουμε εικόνα σε φωτογραφική μηχανή ή βίντεο (= παίρνω): Οι μαθητές τράβηξαν βίντεο με θέμα τα παλιά κτίρια. (= γυρίζω) / Μας τράβηξε μια αναμνηστική φωτογραφία. (= βγάζω)

7. τραβάμε μια γραμμή σημαίνει ότι τη σχηματίζουμε πάνω σε μια επιφάνεια (= σχεδιάζω): Τράβηξε δύο οριζόντιες γραμμές με το χάρακα.

8. **τραβάει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: κάτι τραβάει όταν έχει μεγάλη διάρκεια (= διαρκεί, κρατάει): Η συνάντηση τράβηξε ως αργά το βράδυ. / Πόσο θα τραβήξει αυτή η υπόθεση;

9. **τραβιέμαι** ΠΑΘ.: όταν κάποιος τραβιέται, μετακινείται λίγο από εκεί όπου βρίσκεται (=

αποτραβιέμαι): Τραβήχτηκε λίγο αριστερά για να περάσω. / Τρόμαξε και τραβήχτηκε πίσω.

ΕΚΦΡ. τραβάω κουπί, τραβάω τα μαλλιά μου, τραβάω το δρόμο μου, τραβάω το σκοινί, τραβηγμένος από τα μαλλιά

τραβάω κουπί ΕΚΦΡ.:

1. όταν λέμε ότι τραβάμε κουπί, εννοούμε ότι κινούμε μια βάρκα με τα κουπιά: Οι κωπηλάτες τραβούσαν κουπί στον ίδιο ρυθμό.

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) το λέμε για κάποιον που ταλαιπωρείται και κουράζεται πολύ: Ανέλαβε όλες τις ευθύνες στην εταιρεία και τραβάει μόνος του το κουπί.

τραβάω τα μαλλιά μου ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος τραβάει τα μαλλιά του όταν τον πιάνει απελπισία με τα φοβερά και απίστευτα πράγματα που συμβαίνουν: Τραβούσε τα μαλλιά του με τις τιμές των ενοικίων.

τραβάω το δρόμο μου ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος τραβάει το δρόμο του όταν διαλέγει να ζει όπως αυτός θέλει: Ό,τι κι αν λένε οι γονείς δεν έχει σημασία, γιατί τα παιδιά τελικά τραβάνε το δρόμο τους.

τραβάω το σκοινί ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος τραβάει το σκοινί όταν οδηγεί μια κατάσταση στα άκρα (= τεντώνω το σκοινί): Δεν του 'κανε μήνυση γιατί δεν ήθελε να τραβήξει το σκοινί.

τραβηγμένος από τα μαλλιά ΕΚΦΡ.: λέμε ότι μια ιδέα, μια άποψη είναι τραβηγμένη από τα μαλλιά όταν μας φαίνεται υπερβολική ή απίθανη: Η άποψη ότι ο άνθρωπος προέρχεται από τα έντομα μοιάζει πολύ τραβηγμένη από τα μαλλιά.

ο **τραγανός**, η **τραγανή**, το **τραγανό** ΕΠΙΘ.: όταν μια τροφή είναι τραγανή, είναι λίγο σκληρή και κάνει θόρυβο όταν τη μασάμε: Αυτά τα κολουράκια είναι τραγανά απ' έξω και αφράτα από μέσα.

τραγικά ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι τελειώνει τραγικά, έχει πολύ άσχημο τέλος: Η ταινία κλείνει πολύ τραγικά και ο ήρωας σκοτώνεται.

ο **τραγικός**, η **τραγική**, το **τραγικό** ΕΠΙΘ.:

1. τραγικό είναι καθετί που έχει σχέση με την τραγωδία: Οι πιο γνωστοί τραγικοί ποιητές της αρχαιότητας είναι ο Αισχύλος, ο Σοφοκλής και ο Ευριπίδης.

2. όταν ένα γεγονός είναι τραγικό, έχει σχέση με το θάνατο ή με άλλη μεγάλη δυστυχία: Οι επιβάτες του αυτοκινήτου βρήκαν τραγικό θάνατο μέσα στις φλόγες. / Ο ασθενής πέθανε στην εγχείριση από ένα τραγικό σφάλμα των γιατρών.

3. όταν ένα πρόσωπο είναι τραγικό, είναι τόσο δυστυχισμένο, που μας προκαλεί μεγάλη λύπη ή οίκτο: Οι τραγικοί γονείς θρηνούσαν το σκοτωμένο παιδί τους.

ο **τράγος** (του τράγου, των τράγων) ΟΥΣ.: ο τράγος είναι το αρσενικό της κατσίκας, που έχει μακριά κέρατα και μακριές τρίχες κάτω από το

σαγόνι: *Ο παππούς μου στο χωριό έχει δύο κατσίκες κι έναν τράγο.*

τραγουδάω/τραγουδώ (τραγουδήσα), **τραγουδιέμαι** (τραγουδήθηκα, τραγουδιμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν τραγουδάμε ένα τραγούδι, λέμε τα λόγια του, βγάζοντας μουσικούς ήχους με τη φωνή μας: *Έπαιξε κιθάρα και εμείς τραγουδήσαμε.*

2. λέμε ότι ένα πουλί τραγουδάει όταν κελαηδάει: *Τραγουδούσαν τα αηδόνια.*

το τραγούδι (του τραγουδιού, των τραγουδιών) ΟΥΣ.:

1. το τραγούδι είναι ένα μουσικό κομμάτι με λόγια, που είναι γραμμένο για να το τραγουδάμε: *Αυτός ο σταθμός παίζει μόνο ξένα τραγούδια. / Ευρωπαϊκός διαγωνισμός τραγουδιού.*

2. το τραγούδι είναι αυτό που κάνουμε όταν τραγουδάμε: *Καθώς έραβε, έπιασε το τραγούδι.*

3. το τραγούδι είναι ο ήχος που βγάζουν τα πουλιά όταν κελαηδάνε (= κελάηδημα): *Μέσα στο δάσος ακουγόταν απαλά το τραγούδι των πουλιών.*

ο τραγουδιστής (του τραγουδιστή, των τραγουδιστών), **η τραγουδίστρια** (της τραγουδίστριας, των τραγουδιστριών) ΟΥΣ.: ο τραγουδιστής είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να τραγουδάει: *Είναι ηθοποιός και τραγουδίστρια.*

η τραγωδία (της τραγωδίας, των τραγωδιών) ΟΥΣ.:

1. η τραγωδία είναι είδος θεατρικού έργου που γεννήθηκε στην αρχαία Ελλάδα και παρουσιάζει τα παθήματα των ηρώων (≠ κωμωδία): *Στο θέατρο της Επιδαύρου παρουσιάζονται κάθε καλοκαίρι αρχαίες τραγωδίες.*

2. τραγωδία λέμε μία πολύ δυσάρεστη κατάσταση (= δράμα): *Ο πολύνεκρος σεισμός στην Τουρκία ήταν μία πραγματική τραγωδία.*

το τρακ ΟΥΣ.: όταν έχουμε τρακ, νιώθουμε αγωγή και φόβο, συνήθως όταν πρόκειται να μιλήσουμε ή να παρουσιάσουμε κάτι μπροστά σε πολύ κόσμο: *Όταν πρέπει να μιλήσω μπροστά σε μεγάλο κοινό, με πιάνει τρακ.*

⚠ Η λέξη τρακ δεν κλίνεται.

τρακάρω (τράκακα και τρακάρισα, τρακαρισμένος) ΡΗΜ.:

1. τρακάρω με το αυτοκίνητο όταν χτυπάω με δύναμη πάνω σε άλλο μέσο συγκοινωνίας ή σε σταθερό σημείο: *Πέρασα με κόκκινο και παρά λίγο να τρακάρω με ένα μηχανάκι. (= συγκρούομαι) / Τράκαρε σε μια κολόνα της ΔΕΗ.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) όταν τρακάρουμε κάποιον γνωστό μας, τον βλέπουμε ξαφνικά μπροστά μας (= συναντάω): *Τον τράκακα ενώ έβγαينا από την τράπεζα.*

το τρακτέρ ΟΥΣ.: το τρακτέρ έχει πολύ χοντρές και μεγάλες ρόδες και το χρησιμοποιούν κυρίως οι αγρότες για να κάνουν διάφορες εργασίες

ες στα χωράφια τους: *Οι γεωργοί οργάνουν τα χωράφια τους με τη βοήθεια των τρακτέρ.*

⚠ Η λέξη τρακτέρ δεν κλίνεται.

το τραμ ΟΥΣ.: το τραμ είναι ένα μέσο συγκοινωνίας για πολλούς ανθρώπους που κινείται πάνω σε μεταλλικές ράγες μέσα στις πόλεις, με τη βοήθεια ηλεκτρικού ρεύματος: *Στην Αθήνα κυκλοφορεί και πάλι το τραμ.*

⚠ Η λέξη τραμ δεν κλίνεται.

η τραμπάλα (της τραμπάλας) ΟΥΣ.: η τραμπάλα είναι ένα από τα παιχνίδια της παιδικής χαράς, που αποτελείται από μια στενόμετρη σανίδα με δύο καθίσματα στις άκρες της, που, όταν η μία άκρη ανεβαίνει, η άλλη κατεβαίνει

⚠ Η λέξη τραμπάλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο τρανός, η τρανή, το τρανό ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι τρανός, είναι πολύ σπουδαίος: *Έμαθε αργότερα πως είχε πάει στην Αμερική και είχε γίνει μεγάλος και τρανός.*

2. λέμε ότι κάτι είναι τρανό όταν είναι πολύ μεγάλο και σημαντικό: *Στην παγκόσμια ιστορία των λαών υπάρχουν τρανά παραδείγματα πατριωτισμού.*

τραντάζω (τράνταξα), **τραντάζομαι** (τραντάχτηκα, τρανταγμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν κάποιος ή κάτι μας τραντάζει, μας κουνάει δυνατά και απότομα (= ταρακουνάω): *Η μπάλα τράνταξε το οριζόντιο δοκάρει και βγήκε έξω. / Τρανταζόταν το δωμάτιο από τις φωνές των παιδιών.*

2. **τραντάζει** 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι κάτι μας τραντάζει όταν μας προκαλεί μεγάλη αναστάτωση και ανησυχία (= ταρακουνάει): *Ο θάνατός του με τράνταξε, δεν τον περίμενα.*

η τράπεζα (της τράπεζας, των τραπεζών) ΟΥΣ.:

1. η τράπεζα είναι μία υπηρεσία στην οποία φυλάμε τα χρήματά μας ή από την οποία δανειζόμαστε χρήματα: *Πήρε δάνειο από την τράπεζα για να αγοράσει σπίτι.*

2. η τράπεζα είναι το κτίριο στο οποίο λειτουργεί αυτή η υπηρεσία: *Τον συνάντησα τυχαία στην τράπεζα.*

η τραπεζαρία (της τραπεζαρίας, των τραπεζαριών) ΟΥΣ.:

1. η τραπεζαρία είναι ο χώρος μέσα σε ένα σπίτι, ξενοδοχείο ή πλοίο όπου οι άνθρωποι τρώνε: *Πήραμε το πρωινό μας στην τραπεζαρία του ξενοδοχείου.*

2. τραπεζαρία λέμε το τραπέζι μαζί με τις καρέκλες που υπάρχουν στην τραπεζαρία του σπιτιού μας: *Πήγαν σε ένα κατάστημα επίπλων για να διαλέξουν τραπεζαρία.*

το τραπέζι (του τραπεζιού, των τραπεζιών) ΟΥΣ.:

1. το τραπέζι είναι ένα έπιπλο με μία επίπεδη επιφάνεια που στηρίζεται συνήθως πάνω σε πόδια: *Τρώμε μεσημεριανό στο τραπέζι της κουζίνας. / Καθίσαμε γύρω από ένα τραπέζι για να συζητήσουμε.*

2. το τραπέζι είναι τα πιάτα, τα μαχαιροπίρουνα κτλ. που βάζουμε στο τραπέζι πριν φάμε: *Εσύ θα ετοιμάσεις το τραπέζι κι εγώ θα σερβίρω το φαγητό.*

3. το τραπέζι είναι το μεσημεριανό ή το βραδινό φαγητό, όταν συγκεντρώνονται συνήθως πολλοί άνθρωποι μαζί για να φάνε: *Στο κυριακάτικο τραπέζι είναι όλη η οικογένεια συγκεντρωμένη.*

4. έτσι λέμε το τραπέζι σε ένα εστιατόριο: *Na τηλεφωνήσεις για να κλείσεις τραπέζι για έξι άτομα. / Θέλουμε ένα τραπέζι δίπλα στο παράθυρο.*

ΕΚΦΡ. κάνω το τραπέζι, στρώνω τραπέζι

το τραπέζιο (του τραπεζίου, των τραπεζίων) ΟΥΣ. (ΜΑΘΗΜ.): το τραπέζιο είναι ένα γεωμετρικό σχήμα με τέσσερις πλευρές, από τις οποίες οι δύο είναι παράλληλες και άνισες: *Σχεδιάστε ένα τραπέζιο με το χάρακα.*

το τραπεζομάντιλο (του τραπεζομάντιλου, των τραπεζομάντιλων) ΟΥΣ.: το τραπεζομάντιλο είναι ένα κομμάτι από ύφασμα ή άλλο υλικό με το οποίο σκεπάζουμε το τραπέζι, συνήθως όταν τρώμε: *Έστρωσε το λινό της τραπεζομάντιλο για να φάμε. / Λέρωσε το τραπεζομάντιλο με σάλτσα.*

η τράπουλα (της τράπουλας, των τραπουλών) ΟΥΣ.: η τράπουλα είναι ένα πακέτο από πενήντα δύο ειδικά χαρτιά, που τα χρησιμοποιούμε για να παίζουμε διάφορα παιχνίδια, όπως ξερή, κουμκάν κ.ά.: *Θα παίξουμε μπιρίμπα με δύο τράπουλες.*

τραυλίζω (τραύλιση) ΡΗΜ.: κάποιος τραυλίζει όταν επαναλαμβάνει πολλές φορές την ίδια συλλαβή ή την ίδια λέξη από φόβο, αγωνία ή κάποιο πρόβλημα στην ομιλία: *Επειδή όταν ο Γιάννης μιλούσε, τραύλιζε "κα... κα... κα...", τον έβγαλαν Κακαγιάννη.*

ο τραυλός, η τραυλή, το τραυλό ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι τραυλός, τραυλίζει: *Μικρός ήταν τραυλός και έκανε ειδικές ασκήσεις για να το ξεπεράσει.*

το τραύμα (του τραύματος, των τραυμάτων) ΟΥΣ.:

1. τραύμα είναι η βλάβη σε κάποιο σημείο του σώματός μας, συνήθως από χτύπημα, σφαίρα, μαχαίρι κτλ. (= πληγή): *Τα τραύμα στο πόδι του μολύνθηκε και αιμορραγεί.*

2. το τραύμα είναι κάτι δυσάρεστο που νιώθουμε για πολύ καιρό, συνήθως μετά από ένα άσχημο γεγονός: *Ο χωρισμός των γονιών της της άφησε ψυχικά τραύματα.*

ο τραυματίας, η τραυματίας (του/της τραυματία, των τραυματιών) ΟΥΣ.: ο τραυματίας είναι ο άνθρωπος που έχει τραυματιστεί: *Δύο νεκροί και πέντε τραυματίες ήταν τα θύματα του αυτοκινητιστικού δυστυχήματος.*

τραυματίζω (τραυμάτισα), **τραυματίζομαι** (τραυματίστηκα, τραυματισμένος) ΡΗΜ.:

1. μας τραυματίζει κάποιος ή κάτι όταν προκαλεί κάποιο τραύμα στο σώμα μας (= πληγώνω): *Οι αστυνομικοί πυροβόλησαν το ληστή και τον τραυμάτισαν. / Έπεσε από τη σκάλα και τραυματίστηκε στο κεφάλι.*

2. όταν κάποιος μας τραυματίζει με αυτά που κάνει ή λέει, μας δημιουργεί ψυχικά τραύματα: *Η βία μέσα στην οικογένεια τραυματίζει τις αθώες παιδικές ψυχές.*

ο τραχανάς (του τραχανά, των τραχανάδων) ΟΥΣ.:

1. ο τραχανάς είναι ένα ζυμαρικό σε μικρές μπαλίτσες, που φτιάχνεται από αλεύρι και γάλα: *Τον τραχανά τον απλώνουμε συνήθως κάτω από τον ήλιο για να ξεραθεί καλά.*

2. ο τραχανάς είναι και η σούπα που φτιάχνουμε όταν βράζουμε αυτό το ζυμαρικό μέσα σε νερό και γάλα: *Τα κρύα βράδια του χειμώνα τρώμε τραχανά.*

ο τραχύς, η τραχιά, το τραχύ ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι τραχύ, δεν είναι ευχάριστο όταν το ακουμπάμε, γιατί δεν είναι λείο ή γιατί είναι πολύ σκληρό (= άγριος, σκληρός ≠ απαλός, μαλακός): *Σύρθηκε πάνω στην τραχιά επιφάνεια του δρόμου και τραυματίστηκε. / Οι εργάτες έχουν χέρια τραχιά από τη σκληρή δουλειά.*

2. τραχύ λέμε κάτι που φαίνεται ή ακούγεται άγριο και τρομακτικό: *Είχε ανάστημα γίγαντα, τραχιά φωνή και πρόσωπο με έντονα χαρακτηριστικά.*

3. λέμε ότι ένας άνθρωπος είναι τραχύς ή ότι η συμπεριφορά του είναι τραχιά όταν δε δείχνει ευγένεια ή καλοσύνη (= σκληρός ≠ τρυφερός): *Η ελικορίνειά του είναι τραχιά, και πολλές φορές με πληγώνει.*

οι τρεις, οι τρεις, τα τρία ΕΠΙΘ.: τρεις άνθρωποι ή τρία πράγματα είναι ένα σύνολο από 3 μονάδες: *Στους Ολυμπιακούς αγώνες παίρνουν μετάλλιο οι τρεις πρώτοι αθλητές.*

ΕΚΦΡ. κάθε τρεις και λίγο, τρεις κι εξήντα, τρεις κι ο κούκος

τρεις κι εξήντα ΕΚΦΡ.: το λέμε για να δείξουμε πόσο λίγα χρήματα κερδίζουμε από τη δουλειά μας: *Πώς να μεγαλώσει τέσσερα παιδιά με τρεις κι εξήντα!*

τρεις κι ο κούκος ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν θέλουμε να τονίσουμε πόσο λίγοι άνθρωποι υπάρχουν κάπου: *Έχουν φύγει όλοι για διακοπές κι έχουμε μείνει τρεις κι ο κούκος στο γραφείο.*

οι τρεισήμισι, οι τρεισήμισι, τα τριάμισι ΕΠΙΘ.: όταν μετράμε, τρεισήμισι είναι αυτό που αποτελείται από τρία μέρη και μισό: *Η ταινία διαρκεί τρεισήμισι ώρες. / Κέρδισε τριάμισι εκατομμύρια ευρώ στο λαχείο.*

τρεκλίζω (τρέκλιστα) και **τρικλίζω** (τρίκλιστα) ΡΗΜ.: όταν τρεκλίζουμε, δεν περπατάμε με σταθερό βήμα και δίνουμε την εντύπωση ότι θα

πέσουμε (= παραπατάω): *Γύρισε τρεκλίζοντας στο σπίτι από το πολύ κρασί.*

τρελά ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάποιος φέρεται τρελά, κάνει ή λέει πράγματα παράξενα και χωρίς λογική: *Ξαφνικά άρχισε να συμπεριφέρεται τελείως τρελά και φοβήθηκε μήπως μου κάνει κακό.*
2. το χρησιμοποιούμε για να τονίσουμε πόσο πολύ αγαπάμε κάποιον: *Μετά από τριάντα χρόνια γάμου και είναι ακόμη τρελά ερωτευμένος με τη γυναίκα του.*

η τρέλα (της τρέλας) ΟΥΣ.:

1. (ΑΝΕΠΙΣ.) η τρέλα είναι μια αρρώστια του μυαλού των ανθρώπων (= ψυχοπάθεια, ψυχασθένεια): *Ο ζωγράφος Βαν Γκογκ σε μια κρίση τρέλας έκοψε το αυτί του.*
2. τρέλα λέμε τα ανόητα και απερίσκεπτα πράγματα που κάνει κάποιος (= απεισκεψία, παλαβομάρα): *Όλοι κάνουν τρέλες όταν είμαστε νέοι.*
3. όταν έχουμε τρέλα με κάτι, μας αρέσει πάρα πολύ και ασχολούμαστε συνεχώς με αυτό (= πάθος, μανία): *Από μικρή είχε τρέλα με το χορό και ήθελε να γίνει μπαλαρίνα.*

⚠ Η λέξη τρέλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

τρελαίνω (τρέλανα), **τρελαίνομαι** (τρελάθηκα, τρελαμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν κάτι ή κάποιος με τρελαίνει, με κάνει να λέω ή κάνω πράγματα χωρίς λογική: *Η μοναξιά άρχισε σιγά σιγά να τον τρελαίνει.*
2. όταν κάποιος ή κάτι με τρελαίνει, με ενοχλεί ή με κάνει να υποφέρω πολύ: *Μας τρέλανε με την γκρίνια του. / Τον τρέλανε ο πόνος στο στομάχι.*
3. όταν κάτι ή κάποιος με τρελαίνει, μου αρέσει πάρα πολύ (= ξετρελαίνω): *Με τρελαίνει το άρωμά σου.*
4. **τρελαίνομαι** ΠΑΘ.: τρελαίνομαι όταν συμπεριφέρομαι χωρίς λογική: *Τρελάθηκες και θέλεις να πουλήσεις το σπίτι σου;*
5. **τρελαίνομαι** ΠΑΘ.: τρελαίνομαι από χαρά ή από άλλο συναίσθημα όταν νιώθω πάρα πολύ μεγάλη χαρά ή άλλο συναίσθημα (= πεθαίνω): *Άργησε να γυρίσει και η μάνα της τρελάθηκε από την αγωνία. / Πότε θα φάμε, γιατί έχω τρελαθεί από την πείνα.*
6. **τρελαίνομαι** ΠΑΘ.: όταν τρελαίνομαι για κάποιον ή για κάτι, μου αρέσει πάρα πολύ (= φοφάω, πεθαίνω): *Τρελαίνεται για τα παγωτά.*

το τρελοκομείο (του τρελοκομείου, των τρελοκομείων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. το τρελοκομείο είναι ένα νοσοκομείο για τρελούς (= ψυχιατρείο, φρενοκομείο, τρελάδικο): *Αν συνεχίσεις να φέρεσαι έτσι, θα σε στείλουν στο τρελοκομείο στο τέλος.*
2. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε τρελοκομείο ένα χώρο στον οποίο γίνεται φασαρία και υπάρχει αναταραχή: *Καλά, πώς μπορείς και διαβάζεις μέσα σε αυτό το σπίτι; Αυτό είναι κανονικό τρελοκομείο.*
3. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε ότι ένας άνθρωπος είναι τρελοκομείο όταν κάνει πράγματα ανόητα ή απε-

ρίσκεπτα: *Περιμένεις να σου δώσει σωστή συμβουλή αυτός ο άνθρωπος, που είναι σκέτο τρελοκομείο;*

ο τρελός, η τρελή, το τρελό ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι τρελός, κάνει ή λέει πράγματα παράξενα, που δεν έχουν λογική (= παράλογος, παλαβός, μουρλός): *Είναι τρελός αν παρατήρει τη δουλειά του χωρίς λόγο.*
2. όταν μια ιδέα ή μια πράξη είναι τρελή, φαίνεται να μην έχει λογική (= παράλογος, παλαβός, μουρλός): *Μέσα στον πανικό, πολλές τρελές ιδέες περνούν από το μυαλό του.*
3. όταν είμαστε τρελοί για κάποιον, είμαστε πολύ ερωτευμένοι μαζί του: *Είναι τρελή γι' αυτόν και κάνει τα πάντα για χάρη του.*
4. όταν είμαστε τρελοί με κάτι, μας αρέσει πάρα πολύ και ασχολούμαστε διαρκώς με αυτό: *Είναι τρελός με το ποδόσφαιρο.*
5. όταν είμαστε τρελοί από χαρά ή άλλο συναίσθημα, νιώθουμε πάρα πολύ μεγάλη χαρά ή άλλο συναίσθημα: *Τρελή από αγωνία βγήκε στους δρόμους να ψάχνει το παιδί της.*
6. χρησιμοποιούμε τη λέξη "τρελός" όταν θέλουμε να τονίσουμε ότι κάτι υπάρχει ή γίνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό (= ξεφρενός): *Στο πάρτι σου θα κάνουμε τρελό γλέντι!*

ο τρελός (του τρελού, των τρελών), **η τρελή** (της τρελής) ΟΥΣ.: ο τρελός είναι ένας άρρωστος άνθρωπος, που κάνει ή λέει πράγματα παράξενα, που δεν έχουν λογική (= ψυχοπαθής, ψυχασθενής): *Τον πήραν για τρελό και γελούσαν μαζί του.*

τρέμει η καρδιά μου ΕΚΦΡ.: όταν τρέμει η καρδιά μας για κάτι ή κάποιον, ανησυχούμε πολύ για αυτό(ν): *Τρέμει η καρδιά μου όταν φεύγει από το σπίτι με τη μοτοσικλέτα.*

η τρεμούλα (της τρεμούλας) ΟΥΣ.: όταν μας πιάνει τρεμούλα, κουνιέται το σώμα μας ή κάποιο μέρος του σώματός μας χωρίς τη θέλησή μας, από κρύο, φόβο ή αρρώστια (= τρέμουλο): *Το φάρμακο αυτό μπορεί να φέρει ζαλάδα ή τρεμούλα στα χέρια. / Με έπιασε τρεμούλα από το πολύ άγχος.*

⚠ Η λέξη τρεμούλα δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

τρέμω ΡΗΜ.:

1. όταν τρέμω, το σώμα μου ή μέρος του σώματός μου κάνει μικρές κινήσεις χωρίς να το θέλω: *Έτρεμαν τα χείλη της από την αγωνία και δεν μπόρεσε να πει ούτε μια λέξη. / Τα χέρια της πάγωσαν κι έτρεμαν από το κρύο.*
2. όταν τρέμω κάποιον ή κάτι, μου προκαλεί μεγάλο φόβο: *Ο πατέρας τους ήταν πολύ αυστηρός, όλοι τον έτρεμαν. (= φοβάμαι) / Τρέμει μήπως συμβεί κανένα κακό στο παιδί της. (= ανησυχώ)*
3. λέμε ότι η φωνή μας τρέμει όταν δεν είναι σταθερή, από αγωνία, φόβο κτλ.: *Μας περιέγραψε το ατύχημα με φωνή που έτρεμε.*
4. **τρέμει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι τρέμει, κουνιέται με μεγάλη δύναμη (= τραντάζομαι): *Έτρεμε το*

έδαφος από το σεισμό. / Η έκρηξη έκανε όλο το κτίριο να τρέμει.

△ Η λέξη τρέω έχει μόνο ενεστώτα και παρτατικό.

ΕΚΦΡ. τρέμει η καρδιά μου

το **τρένο** (του τρένου, των τρένων) ΟΥΣ.: το τρένο είναι ένα μεγάλο μέσο συγκοινωνίας με πολλά βαγόνια, που τα σέρνει μια μηχανή και κινούνται πάνω σε ράγες (= σιδηρόδρομος, αμαξοστοιχία): *Θα ταξιδέψουμε από την Κομοτηνή στη Θεσσαλονίκη με το τρένο.*

το **τρέξιμο** (του τρεξίματος, των τρεξιμάτων) ΟΥΣ.:

1. το τρέξιμο είναι αυτό που κάνουμε όταν τρέχουμε, όταν περπατάμε με γρήγορο βήμα: *Λαχάνιασα από το τρέξιμο.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) το τρέξιμο είναι το άθλημα κατά το οποίο οι αθλητές τρέχουν μια ορισμένη διαδρομή: *Οι μαθητές κάνουν αγώνα στο τρέξιμο. (= αγώνας δρόμου) / Κάθε πρωί πηγαίνει για τρέξιμο στο πάρκο.*

3. τρεξίματα ΠΛΗΘ.: τρεξίματα είναι οι πολλές και δυσάρεστες δουλειές που πρέπει να προλάβουμε να κάνουμε (= τρεχάματα): *Μετακομίζω και έχω πολλά τρεξίματα αυτόν τον καιρό.*

τρέφω (έθρεψα), **τρέφομαι** (τράφηκα, θρεμμένος) ΡΗΜ.:

1. τρέφουμε έναν άνθρωπο ή ένα ζώο όταν του δίνουμε τροφή (= ταΐζω): *Τα πουλιά τρέφουν τα μικρά τους με σπόρους.*

2. τρέφω κάποιον όταν του δίνω τα απαραίτητα για να ζήσει (= συντηρώ): *Είναι τριάντα χρονών και τον τρέφουν ακόμα οι γονείς του. / Δεν έχει χρήματα για να θρέψει την οικογένειά του.*

3. χρησιμοποιούμε το “τρέφω” για να πούμε ότι νιώθουμε ένα δυνατό συναίσθημα: *Τρέφει μεγάλο θαυμασμό για τη μουσική. / Τρέφουν ελπίδες ότι θα γίνουν παγκόσμιοι πρωταθλητές.*

4. τρέφομαι ΠΑΘ.: ένας άνθρωπος ή ένα ζώο τρέφεται όταν τρώει ορισμένη τροφή για να ζήσει: *Τα μωρά τρέφονται κυρίως με γάλα. / Πολλά είδη πουλιών τρέφονται με έντομα και με μικρά ψάρια.*

τρέχα γύρευε ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε όταν είναι πολύ δύσκολο να βγάλεις άκρη με κάτι: *Τρέχα γύρευε τώρα πού μπορεί να πήγε τέτοια ώρα!*

η **trexάλα** (της trexάλας) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): η trexάλα είναι το πολύ γρήγορο τρέξιμο που κάνουμε όταν βιαζόμαστε: *Μόλις είδε ότι τον κυνηγούσαν, έβαλε μια trexάλα για να τους ξεφύγει!*

△ Η λέξη trexάλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

τρέχει το δάκρυ κορόμηλο ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον που κλαίει πάρα πολύ: *Έπεσε και χτύπησε το πόδι του κι έτρεχε το δάκρυ κορόμηλο.*

τρέχουν τα λεφτά από τα μπατζάκια μου ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον που είναι πολύ πλού-

σιος: *Κάνε και λίγο οικονομία, δε μας τρέχουν τα λεφτά από τα μπατζάκια μας;*

τρέχω (έτρεξα) ΡΗΜ.:

1. όταν τρέχουμε, προχωράμε γρήγορα με τα πόδια, πιο γρήγορα από ό,τι όταν περπατάμε: *Πρέπει να τρέξεις για να προλάβεις το λεωφορείο. / Έτρεξε να ανοίξει την πόρτα. / Τρέχει στο Μαραθώνιο.*

2. όταν τρέχουμε με αυτοκίνητο, ποδήλατο κτλ., το οδηγούμε με μεγάλη ταχύτητα: *Μην τρέχεις με τη μηχανή, είναι επικίνδυνο!*

3. τρέχει κάποιος όταν κουράζεται πολύ με κάτι: *Τρέχει όλη μέρα για να μη λείψει τίποτα στα παιδιά.*

4. όταν τρέχουμε κάποιον, τον βάζουμε να κάνει πολλές δουλειές: *Τους τρέχει ο διευθυντής.*

5. (ΠΛΗΡΟΦ.) στην πληροφορική, όταν τρέχουμε ένα πρόγραμμα, το χρησιμοποιούμε στον υπολογιστή μας: *Έτρεξα το πρόγραμμα για τους ιούς.*

6. τρέχει 3^ο ΠΡ.: τρέχει ένα αυτοκίνητο όταν προχωράει με κάποια ταχύτητα (= κινείται): *Το αυτοκίνητο έτρεχε με εκατό χιλιόμετρα την ώρα.*

7. τρέχει 3^ο ΠΡ.: ένα υγρό τρέχει όταν πηγαίνει προς τα εμπρός ή προς τα κάτω (= κυλάει, ρέει): *Έτρεχαν νερά από τη στέγη. / Βούρκωσε και έτρεχαν δάκρυα από τα μάτια της.*

8. τρέχει 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι ο χρόνος τρέχει και εννοούμε ότι περνάει πολύ γρήγορα: *Πώς τρέχουν έτσι οι μέρες των διακοπών!*

9. τρέχει ΕΝΙΚ. 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι τρέχει, κάτι περίεργο συμβαίνει: *Υποψιάζεται ότι κάτι τρέχει με το γιο της. / Τι τρέχει και είσαι λυπημένος;*

ΕΚΦΡ. μου τρέχουν τα σάλια, τρέχα γύρευε, τρέχει το δάκρυ κορόμηλο, τρέχουν τα λεφτά από τα μπατζάκια μου

το **τρία** ΟΥΣ.: ο αριθμός 3: *Δύο και ένα κάνουν τρία.*

△ Η λέξη τρία δεν κλίνεται.

η **τριάδα** (της τριάδας, των τριάδων) ΟΥΣ.: τριάδα λέμε ένα σύνολο από τρία πρόσωπα ή τρία όμοια πράγματα: *Στην παρέλαση οι μαθητές προχωρούν σε τριάδες.*

το **τριάντα** ΟΥΣ.: ο αριθμός 30: *Είκοσι και δέκα κάνουν τριάντα.*

△ Η λέξη τριάντα δεν κλίνεται.

οι **τριάντα**, οι **τριάντα**, τα **τριάντα** ΕΠΙΘ.: τριάντα άνθρωποι ή τριάντα πράγματα είναι ένα σύνολο από 30 μονάδες: *Ο Νοέμβριος έχει τριάντα ημέρες.*

△ Η λέξη τριάντα δεν κλίνεται.

η **τριανταφυλλιά** (της τριανταφυλλιάς, των τριανταφυλλιών) ΟΥΣ.: η τριανταφυλλιά είναι ένα φυτό που τα κλαδιά του έχουν αγκάθια: *Άνθισαν οι τριανταφυλλιές στον κήπο μας και γέμισαν κόκκινα τριαντάφυλλα.*

το **τριαντάφυλλο** (του τριαντάφυλλου, των τριαντάφυλλων) ΟΥΣ.: το τριαντάφυλλο είναι

ένα λουλουδι σε διάφορα χρώματα και με πολύ ωραίο άρωμα, που μεγαλώνει στα κλαδιά της τριανταφυλλιάς: *Της έφερε δώρο ένα μπουκέτο κόκκινα τριαντάφυλλα.*

το τριάρι ουσ.:

1. το τριάρι είναι διαμέρισμα σε πολυκατοικία που έχει τρία δωμάτια, εκτός από την κουζίνα και το μπάνιο: *Νοικιάζεται ένα τριάρι στον τέταρτο όροφο.*

2. το τριάρι είναι το χαρτί της τράπουλας που έχει πάνω του τον αριθμό τρία: *Χρειαζόμουν ένα τριάρι κούπα για να κερδίσω το παιχνίδι, αλλά τράβηξα ένα τρία μπαστούνι.*

⚠ Η λέξη τριάρι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

τρίβω (έτριψα), **τρίβομαι** (τρίφτηκα, τριμμένος) ρημ.:

1. όταν τρίβουμε μια επιφάνεια, κουνάμε τα χέρια μας ή κάποιο αντικείμενο πάνω κάτω σε αυτή, πιέζοντας λίγο: *Έβγαλε τα γυαλιά και έτριψε τα μάτια του. / Έβαλε σαπούνι στη βούρτσα για να τρίψει το λεκέ.*

2. όταν τρίβουμε κάτι, το κόβουμε σε πολύ μικρά κομμάτια με τα χέρια ή το κάνουμε σκόνη με ειδικό εργαλείο: *Έτριψε με χοντρό τρίφτη το τυρί και το άπλωσε στα μακαρόνια.*

3. τρίβομαι παθ.: τρίβομαι σε κάποιον όταν κουνάω το σώμα μου πάνω στο δικό του για να με χαϊδέψει: *Η γάτα τριβόταν στα πόδια μας και κυλιόταν στο πάτωμα.*

4. τριβεται παθ. 3^ο πρ.: ρούχο ή ύφασμα που έχει τριφτεί, έχει τρυπήσει ή έχει χαλάσει (= λιώνει, φθείρεται): *Το πουλόβερ τρίφτηκε στους αγκώνες.*

τριγυρίζω και **τριγυρνάω/τριγυρνώ** (τριγύρισα, τριγυρισμένος) ρημ.:

1. όταν τριγυρίζουμε, κάνουμε βόλτες εδώ και εκεί χωρίς λόγο (= γυρίζω, περιφέρομαι): *Όλο το βράδυ τριγύριζε πεινασμένος στους δρόμους.*

2. όταν τριγυρίζω κάποιον, προσπαθώ να είμαι συνέχεια κοντά του, γιατί θέλω να του ζητήσω κάποια χάρη: *Δύο μήνες τώρα με τριγυρίζει για να του δώσω δανεικά.*

3. τριγυρίζει 3^ο πρ.: λέμε ότι κάτι τριγυρίζει στο μυαλό μου όταν το σκέφτομαι συνέχεια: *Τα λόγια του τριγύριζαν στο μυαλό της μέρες τώρα.*

4. τριγυρίζει 3^ο πρ.: όταν κάτι με τριγυρίζει, νιώθω ότι σύντομα θα συμβεί (= γυροφέρνει): *Φαίνεται πως τον τριγυρίζει γρίπη. / Με τριγυρίζει μια νύστα από το μεσημέρι!*

τριγύρω επιρρ.: όταν κάτι βρίσκεται τριγύρω από κάτι άλλο, σχηματίζει ένα κύκλο γύρω από αυτό (= γύρω, ολόγυρα): *Στη μέση στεκόταν η δασκάλα και τριγύρω της τα παιδιά. / Παντού τριγύρω απλωνόταν πυκνή ομίχλη.*

ο τριγωνικός, η τριγωνική, το τριγωνικό επιρρ.: όταν κάτι είναι τριγωνικό, έχει το σχήμα του τριγώνου: *Ο σκύλος μας έχει μακρύ κεφάλι και μικρά τριγωνικά αυτιά.*

το τρίγωνο (του τριγώνου, των τριγώνων) ουσ.:

1. (ΜΑΘΗΜ.) το τρίγωνο είναι το γεωμετρικό σχήμα που έχει τρεις πλευρές και τρεις γωνίες: *Το ύψος του τριγώνου.*

2. λέμε τρίγωνο το χάρακα που έχει το σχήμα του τριγώνου: *Με το τρίγωνο μπορείς να σχεδιάσεις ορθές γωνίες.*

3. το τρίγωνο είναι ένα μουσικό όργανο από μέταλλο, που έχει σχήμα τριγώνου και βγάζει ήχο όταν το χτυπάμε με ένα μεταλλικό ραβδάκι στην εσωτερική του επιφάνεια: *Τα παιδιά της χορωδίας τραγούδησαν τα κάλαντα με φλογέρες και τρίγωνα.*

4. το τρίγωνο είναι μικρό γλυκό από φύλλα ζύμης και γέμιση κρέμας: *Έφερε από τη Θεσσαλονίκη τρίγωνα Πανοράματος.*

το τριζόνι (του τριζονιού, των τριζονιών) ουσ.: το τριζόνι είναι ένα μεγάλο έντομο που, όταν πετάει, τα φτερά του κάνουν θόρυβο σαν να τρίζουν (= γρύλος): *Στο σπίτι μας στην εξοχή μόνο τα τριζόνια ακούγονται τη νύχτα.*

τρίζω (έτριξα) ρημ.: όταν κάτι ξύλινο τρίζει, βγάζει έναν ενοχλητικό ήχο όταν κινείται, όταν βάζουμε κάτι βαρύ πάνω του κτλ.: *Ήταν ένα παλιό κτίριο με ξύλινη σκάλα που έτριξε. / Έτριζαν τα παράθυρα από τον αέρα.*

ΕΚΦΡ. τρίζω τα δόντια

τρίζω τα δόντια ΕΚΦΡ.: όταν τρίζουμε τα δόντια σε κάποιον, του μιλάμε αυστηρά για να φοβηθεί (= απειλώ, φοβερίζω): *Του έτριξε τα δόντια για να τον καταφέρει να διαβάσει.*

το τρικ ουσ.:

1. τα τρικ είναι τα περίεργα κόλπα που κάνουν οι ταχυδακτυλουργοί (= μαγικό): *Ξέρω ένα τρικ για να εξαφανίζω τους άσους από την τράπουλα.*

2. το τρικ είναι κάθε πονηρό τέχνασμα (= κόλπο): *Είναι τρικ για τη διαφήμιση της ταινίας.*

⚠ Η λέξη τρικ δεν κλίνεται.

τρικλίζω ρημ. ➡ **τρεκλίζω**

η τρικλοποδιά (της τρικλοποδιάς, των τρικλοποδιών) ουσ.:

1. όταν βάζουμε τρικλοποδιά σε κάποιον, βάζουμε επίτηδες το πόδι μας ανάμεσα στα δικά του την ώρα που περπατάει, για να τον κάνουμε να χάσει την ισορροπία του και να πέσει: *Κάποιος του έβαλε τρικλοποδιά την ώρα που έτρεχε και έσπασε τα μούτρα του.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε τρικλοποδιά κάτι πονηρό που κάνει κάποιος για να μας εμποδίσει να πετύχουμε το στόχο μας: *Παρ' όλες τις τρικλοποδιές των συναδέλφων του, αυτός τα κατάφερε να πάρει προαγωγή.*

η τρικυμία (της τρικυμίας, των τρικυμιών) ουσ.:

1. η τρικυμία είναι τα μεγάλα κύματα που σηκώνονται στη θάλασσα εξαιτίας του δυνατού αέρα (= φουρτούνα ≠ μπουνάτσα): *Πέσαμε με τρικυμία και το πλοίο κουνούσε πολύ.*

2. λέμε τρικυμία τις δυσκολίες, την αναστά-
τωση ή τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε:
*Ακόμα δεν έχουμε ηρεμήσει από την τρικυμία
που δημιούργησε η αποχή των μαθητών από
τα σχολεία.*

η **τρίλιζα** (της τριλίζας) ΟΥΣ.: η τρίλιζα είναι ένα
παιχνίδι για δύο παίκτες, στο οποίο κερδίζει αυ-
τός που θα καταφέρει να βάλει τρία πούλια στη
σειρά, διαγώνια, κάθετα ή οριζόντια, μέσα σε
ένα ορθογώνιο που είναι χωρισμένο σε εννιά
τετράγωνα: *Τον κέρδισα στην τρίλιζα.*

⚠ Η λέξη τρίλιζα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθ-
μό.

το **τρίμηνο** (του τριμήνου, των τριμήνων) ΟΥΣ.:
το τρίμηνο είναι το χρονικό διάστημα των τρι-
ών μηνών: *Κατάφερε να ανεβάσει τους βαθ-
μούς του στο δεύτερο τρίμηνο.*

τριπλασιάζω (τριπλασίασα), **τριπλασιάζομαι**
(τριπλασιάστηκα, τριπλασιασμένος) ΡΗΜ.: όταν
κάνουμε κάτι τρεις φορές μεγαλύτερο απ' ό,τι
ήταν, τότε το τριπλασιάζουμε: *Η εταιρεία τρι-
πλασίασε τα κέρδη της.*

ο **τριπλάσιος**, η **τριπλάσια**, το **τριπλάσιο** ΕΠΙΘ.:
όταν κάτι είναι τριπλάσιο από κάτι άλλο, είναι
τρεις φορές μεγαλύτερο ή περισσότερο από
αυτό (= τριπλός): *Η μία πλευρά του παραλλη-
λόγραμμου είναι τριπλάσια από την άλλη.*

ο **τριπλός**, η **τριπλή**, το **τριπλό** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι
είναι τριπλό, αποτελείται από τρία μέρη: *Στερέ-
ωσε το σκοινί με τριπλό κόμπο.*

το **τρίποντο** (του τρίποντου, των τρίποντων)
ΟΥΣ. (ΑΘΛΗΤ.): στο μπάσκετ, τρίποντο είναι το κα-
λάθι που βάζει ένας παίκτης από πολύ μεγάλη
απόσταση και γι' αυτό βαθμολογείται με τρεις
πόντους: *Έβαλε τρίποντο το τελευταίο λεπτό
και η ομάδα του κέρδισε.*

ο **τρισδιάστατος**, η **τρισδιάστατη**, το **τρισ-
διάστατο** ΕΠΙΘ.: μια τρισδιάστατη εικόνα δείχνει
και τις τρεις διαστάσεις που έχουν τα πράγμα-
τα, δηλαδή όχι μόνο το μήκος και το πλάτος,
αλλά και το βάθος: *Ζωγραφίζει τρισδιάστατες
εικόνες στον υπολογιστή του.*

ο **τρισύλλαβος**, η **τρισύλλαβη**, το **τρισύλλα-
βο** ΕΠΙΘ. (ΓΡΑΜΜ.): στη γραμματική, μια λέξη είναι
τρισύλλαβη όταν έχει τρεις συλλαβές: *Η λέξη
"κουζίνα" είναι τρισύλλαβη.*

η **Τρίτη** (της Τρίτης) ΟΥΣ.: Τρίτη είναι η μέρα της
εβδομάδας μετά τη Δευτέρα και πριν την Τε-
τάρτη: *Κάθε Τρίτη και Πέμπτη απόγευμα έχω
μάθημα αγγλικών.*

⚠ Η λέξη Τρίτη δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **τρίτη ηλικία** ΟΥΣ.:

1. τρίτη ηλικία λέμε τα χρόνια της ζωής του
ανθρώπου όταν είναι γέρος (= γεράματα): *Η
άσκηση και η γυμναστική πρέπει να συνεχίζο-
νται και στην τρίτη ηλικία.*

2. όταν αναφερόμαστε σε όλους τους ηλικι-
ωμένους μαζί, λέμε η τρίτη ηλικία: *Πρέπει να
φερόμαστε με σεβασμό στην τρίτη ηλικία.*

⚠ Η τρίτη ηλικία δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο **τρίτος**, η **τρίτη**, το **τρίτο** ΕΠΙΘ.: όταν ένα πρό-
σωπο ή πράγμα είναι τρίτο, έχει τον αριθμό 3
σε μια σειρά: *Ο Έλληνας αθλητής ήρθε τρίτος
στον αγώνα δρόμου.*

ο **τρίφτης** (του τρίφτη, των τρίφτων) ΟΥΣ.: ο
τρίφτης είναι ένα αντικείμενο με μικρά κοφτε-
ρά δοντάκια, που το χρησιμοποιούμε για να
τρίβουμε τυρί, καρότο, κρεμμύδι κτλ.: *Τρίβου-
με με τρίφτη την ντομάτα πάνω στο παξιμάδι.*

το **τριφύλλι** (του τριφυλλιού, των τριφυλλιών)
ΟΥΣ.: το τριφύλλι είναι ένα χαμηλό πράσινο
φυτό που τα φύλλα του αποτελούνται από τρία
μικρότερα: *Έσπειραν τα χωράφια με τριφύλλι
για να βόσκουν τα ζώα.*

η **τρίχα** (της τρίχας, των τριχών) ΟΥΣ.: η τρίχα
είναι το λεπτό υλικό που μοιάζει με κλωστή και
φυτρώνει στο κεφάλι και στο σώμα μας: *Γέ-
ρασε και άρχισε να βγάζει άσπρες τρίχες στο
κεφάλι.*

ΕΚΦΡ. μου σηκώνεται η τρίχα, ντύνομαι στην
τρίχα, παρά τρίχα

ο **τριχωτός**, η **τριχωτή**, το **τριχωτό** ΕΠΙΘ.: όταν
κάποιος είναι τριχωτός, έχει πολλές τρίχες στο
σώμα του (≠ άτριχος): *Με το σορτς που φο-
ρούσε φαινόταν τα τριχωτά του πόδια.*

ο **τριπήφιος**, η **τριπήφια**, το **τριπήφιο** ΕΠΙΘ.:
ένας αριθμός είναι τριπήφιος όταν έχει τρία
ψηφία: *Το 250 είναι τριπήφιος αριθμός.*

το **τρόλεϊ** ΟΥΣ.: το τρόλεϊ είναι ένα είδος λεω-
φορείου που κινείται μέσα στις πόλεις με τη
βοήθεια ηλεκτρικού ρεύματος, που το παίρνει
από ειδικά σύρματα που βρίσκονται στον αέρα
πάνω από τους δρόμους: *Θα πάρω το τρόλεϊ
για να κατέβω στο κέντρο της Αθήνας.*

⚠ Η λέξη τρόλεϊ δεν κλίνεται

τρομάζω (τρόμαξα, τρομαγμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν τρομάζω, νιώθω ξαφνικά μεγάλο φόβο
(= φοβάμαι): *Τρόμαξα όταν τον είδα μέσα στο
σκοτάδι.*

2. κάποιος ή κάτι με τρομάζει όταν με κάνει να
νιώσω ξαφνικά μεγάλο φόβο (= φοβίζω): *Τον
τρόμαξε ο έντονος πόνος που ένιωσε και κά-
λεσε το γιατρό. / Μπήκε αθόρυβα στο δωμάτιο
και με τρόμαξε.*

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) τρομάζω να κάνω κάτι όταν δυσκο-
λεύομαι πολύ να το καταφέρω: *Πώς άλλαξε
έτσι, τρόμαξα να τη γνωρίσω!*

η **τρομάρα** (της τρομάρας) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): η τρο-
μάρα είναι ο μεγάλος και ξαφνικός φόβος που
νιώθουμε: *Πήρα μια τρομάρα όταν άκουσα
έναν περίεργο θόρυβο στο μπαλκόνι!*

⚠ Η λέξη τρομάρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθ-
μό.

τρομερά ΕΠΙΡΡ.: όταν λέμε τρομερά, εννοούμε
πάρα πολύ (= υπερβολικά): *Είναι τρομερά
στενοχωρημένη με ό,τι έγινε. / Απογοητεύτηκε
τρομερά που δεν πέρασε στο πανεπιστήμιο.*

ο **τρομερός**, η **τρομερή**, το **τρομερό** ΕΠΙΘ.:

1. ένα γεγονός είναι τρομερό όταν είναι πολύ
δυσάρεστο και πολύ σοβαρό (= φοβερός, τρο-

μακτικός): Έχασε το παιδί της σε ένα τρομερό δυστύχημα.

2. τρομερό λέμε κάτι όταν γίνεται ή υπάρχει σε πολύ μεγάλο βαθμό: Διέσχισε την έρημο μέσα σε τρομερή ζέστη.

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) τρομερό λέμε κάποιον ή κάτι όταν μας αρέσει πάρα πολύ (= καταπληκτικός): Πήγα στο θέατρο και είδα μια τρομερή παράσταση!

η τρομπέτα (της τρομπέτας, των τρομπετών) ουσ.: η τρομπέτα είναι μουσικό όργανο από χαλκό, που βγάζει πολύ ψηλές νότες όταν φυσάμε τη μία του άκρη και πατάμε διάφορα κουμπιά (= σάλπιγγα): Η τρομπέτα ανήκει στα όργανα της συμφωνικής ορχήστρας.

το τρομπόνι (του τρομπονιού, των τρομπονιών) ουσ.: το τρομπόνι είναι ένα μεγάλο μουσικό όργανο από χαλκό, που αποτελείται από δύο σωλήνες σε σχήμα κυλίνδρου και παίζεται φυσώντας δυνατά στον ένα σωλήνα και τραβώντας πάνω κάτω τον άλλο: Παίζει τρομπόνι στην ορχήστρα του δήμου.

ο τρόπος (του τρόπου, των τρόπων) ουσ.:

1. ο τρόπος με τον οποίο κάνουμε κάτι είναι το πώς το κάνουμε: Με ποιον τρόπο φτιάχνεις το παστίσιο; / Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να λύσετε την άσκηση.

2. ο τρόπος μας είναι το πώς συμπεριφερόμαστε προς τους άλλους ανθρώπους: Είναι ευγενική και έχει καλούς τρόπους. / Τι τρόπος είναι αυτός; Ούτε ευχαριστώ δεν είπε!

ΕΚΦΡ. με τρόπο

ο τρούλος (του τρούλου, των τρούλων) ουσ.: ο τρούλος είναι η στέγη ορισμένων κτιρίων που μοιάζει με μισή σφαίρα: Οι χριστιανικές εκκλησίες έχουν τρούλο.

η τροφή (της τροφής, των τροφών) ουσ.: η τροφή είναι καθετί που τρώνε οι άνθρωποι και τα ζώα: Το γάλα είναι απαραίτητη τροφή για τα μωρά. / Έμεινε νηστικός μία ολόκληρη εβδομάδα χωρίς νερό και τροφή.

το τρόφιμο (του τροφίμου, των τροφίμων) ουσ.: τα τρόφιμα είναι καθετί που αποτελεί την τροφή του ανθρώπου: Συνεχίζονται οι έλεγχοι για την ποιότητα των τροφίμων.

⚠ Η λέξη τρόφιμο χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

ο τροχονόμος, η τροχονόμος (του/της τροχονόμου, των τροχονόμων) ουσ.: ο τροχονόμος είναι ο αστυνομικός που διευκολύνει την κίνηση των αυτοκινήτων και των πεζών στους δρόμους: Ο τροχονόμος τού έγραψε μια κλήση για παράνομο παρκάρισμα.

ο τροχός (του τροχού, των τροχών) ουσ.:

1. (ΕΠΙΣ.) τροχός είναι η ρόδα: Από το ατύχημα έπασαν οι μπροστινοί τροχοί του αυτοκινήτου.

2. τροχός είναι ένας ειδικός δίσκος που περιστρέφεται, πάνω στον οποίο οι αγγειοπλάστες τοποθετούν τον πηλό για να του δώσουν μορ-

φή: Είδαμε τον αγγειοπλάστη να πλάθει μια πλήληνη στάμνα με τον τροχό.

3. (ΙΑΤΡ.) τροχός είναι το εργαλείο που χρησιμοποιούν οι οδοντίατροι για να ανοίγουν τρύπες στα χαλασμένα δόντια: Ο οδοντίατρος πριν σφραγίσει ένα δόντι το καθαρίζει με τον τροχό.

ΕΚΦΡ. γυρίζει ο τροχός

το τροχόσπιτο (του τροχόσπιτου, των τροχόσπιτων) ουσ.: το τροχόσπιτο είναι ένα είδος μικρού σπιτιού με ρόδες, που το σέρνει ένα αυτοκίνητο στο πίσω μέρος του ή είναι το ίδιο αυτοκίνητο: Έκαναν το γύρο της Ελλάδας με τροχόσπιτο.

το τρυγόνι (του τρυγονιού, των τρυγωνιών) ουσ.: το τρυγόνι είναι ένα πουλί που μοιάζει με περιστέρι και το χειμώνα ταξιδεύει σε ζεστές χώρες: Τα τρυγόνια έφτιαξαν τη φωλιά τους στο δέντρο του κήπου μας.

ο τρύγος (του τρύγου, των τρύγων) ουσ.:

1. ο τρύγος είναι το μάζεμα των σταφυλιών από τα αμπέλια: Μετά τον τρύγο, τα σταφύλια πρέπει να μεταφερθούν γρήγορα στο πατητήρι.

2. λέμε τρύγο την εποχή που γίνεται το μάζεμα των σταφυλιών: Το Σεπτέμβριο μετά τον τρύγο καθαρίζουν τα αμπέλια από τα πολλά κλαδιά.

η τρύπα (της τρύπας, των τρυπών) ουσ.:

1. τρύπα είναι το άνοιγμα σε σχήμα κύκλου στην επιφάνεια ενός πράγματος: Η τσέπη μου είχε μια τρύπα και μου έπεσαν όλα τα ψιλά. / Ανοίξαμε τρύπες στον τοίχο για να κρεμάσουμε τα κάδρα.

2. τρύπα είναι το άνοιγμα στο έδαφος, που είναι φωλιά κάποιου ζώου: Ο λαγός, μόλις κατάλαβε ότι τον κυνηγούσαν, κρύφτηκε στην τρύπα του.

3. (ΜΕΙΩΤ.) τρύπα λέμε ένα σπίτι ή άλλο χώρο που είναι πάρα πολύ μικρός: Πληρώνεις τόσα χρήματα για αυτήν εδώ την τρύπα!

ΕΚΦΡ. βγάζω το φίδι από την τρύπα, κάνω μια τρύπα στο νερό

το τρυπάνι (του τρυπανιού, των τρυπανιών) ουσ.: το τρυπάνι είναι ένα εργαλείο με μυτερή άκρη από μέταλλο που το χρησιμοποιούμε για να ανοίγουμε τρύπες σε σκληρές επιφάνειες: Άνοιξε με τρυπάνι τρύπες στον τοίχο για να κρεμάσει τους πίνακες.

τρυπάω/τρυπώ (τρύπησα), **τρυπιέμαι** (τρυπήθηκα, τρυπημένος) ΡΗΜ.:

1. τρυπάμε κάτι όταν ανοίγουμε τρύπα πάνω του: Τρυπούσαν το έδαφος βαθιά για να βρουν νερό. / Τρύπησε τα αυτιά της για να βάλει σκουλαρίκια.

2. κάποιος ή κάτι με τρυπάει στο δέρμα με κάτι μυτερό (= τσιμπάω): Τρύπησα κατά λάθος το δάχτυλο με τη βελόνα. / Πρόσεξε την τριανταφυλλιά, γιατί τα αγκάθια της τρυπάνε.

3. **τρυπάει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: κάτι τρυπάει όταν δημιουργείται πάνω του μια τρύπα: Τρύπησε το

παπούτσι του και γέμισε χαλίκια. / Τρύπησαν τα λάστιχα του αυτοκινήτου.

4. τρυπάει ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι ένας θόρυβος ή κάτι άλλο με τρυπάει όταν είναι πολύ ενοχλητικός: *Μας τρύπησες τα αυτιά με τις αγριοφωνάρες σου!*

ΕΚΦΡ. να μου τρυπήσεις τη μύτη

ο τρύπιος, η τρύπια, το τρύπιο ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι τρύπιο, έχει πάνω του μία τρύπα ή πολλές τρύπες: *Ντρεπόταν να βγάλει τα παπούτσια του, γιατί φορούσε τρύπιες κάλτσες.*

ο τρυποκάρυδος (του τρυποκάρυδου, των τρυποκάρυδων) ΟΥΣ.: ο τρυποκάρυδος είναι ένα πουλί με μακρύ και δυνατό ράμφος, με το οποίο κάνει τρύπες στους κορμούς των δέντρων (= τραγλοδύτης): *Ένας τρυποκάρυδος ανοίγει με το ράμφος του είκοσι τρύπες το δευτερόλεπτο.*

τρυπώνω (τρύπωνσα, τρυπωνμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν τρυπώνουμε κάτι κάπου, το κρύβουμε σε μέρος που δύσκολα μπορεί κάποιος να το βρει (= καταχωνιάζω): *Πού τρύπωνσες το βιβλίο σου και τώρα δεν το βρίσκεις;*

2. όταν κάποιος ή κάτι τρυπώνει κάπου, κρύβεται εκεί (= χώνομαι): *Δεν τη βλέπω τη γάτα, μάλλον κάπου θα τρύπωνσε.*

3. όταν τρυπώνουμε ένα ύφασμα, το ράβουμε πρόχειρα με αραιές βελονιές: *Τρύπωνσα το στρίφωμα της φούστας, που είχε ξηλωθεί.*

τρυφερά ΕΠΙΡΡ.: όταν κάνουμε κάτι τρυφερά, το κάνουμε με τρόπο που δείχνει αγάπη και στοργή (= στοργικά): *Αγκάλιασε το παιδί της και το φίλησε τρυφερά.*

ο τρυφερός, η τρυφερή, το τρυφερό ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι τρυφερό, είναι μαλακό όταν το κόβουμε ή το τρώμε (= μαλακός ≠ σκληρός): *Έκοψα τα πιο τρυφερά φύλλα του μαρουλιού.*

2. όταν κάτι είναι τρυφερό, είναι ευχάριστο και απαλό όταν το αγγίζουμε (= απαλός): *Το δέρμα της είναι τρυφερό σαν του μωρού.*

3. όταν κάποιος είναι τρυφερός, φέρεται με αγάπη και στοργή (= στοργικός): *Αγαπάει πολύ τα παιδιά και είναι πολύ τρυφερή μαζί τους.*

4. όταν κάτι είναι τρυφερό, δείχνει αγάπη και στοργή: *Η μητέρα έριξε μια τρυφερή ματιά στο μωρό της, που κοιμόταν.*

τρώγομαι με τα ρούχα μου ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος τρώγεται με τα ρούχα του όταν γκρινιάζει συνέχεια και χωρίς λόγο: *Τρώγεται με τα ρούχα του, με τίποτα δεν είναι ευχαριστημένος.*

τρώγονται σαν τα κοκόρια ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε όταν δύο άνθρωποι τσακώνονται συνέχεια (= τρώγονται σαν το σκύλο με τη γάτα): *Είναι ντροπή να βλέπουμε τους πολιτικούς να τρώγονται σαν τα κοκόρια.*

τρώγονται σαν το σκύλο με τη γάτα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για δύο ανθρώπους που τσακώνονται συνέχεια μεταξύ τους (= τρώγονται

σαν τα κοκόρια): *Τσακώνεται με το μικρό της αδερφό σαν το σκύλο με τη γάτα.*

το τρωκτικό (του τρωκτικού, των τρωκτικών) ΟΥΣ.:

1. τα τρωκτικά είναι μικρά ζώα, όπως το ποντίκι, το κουνέλι, ο σκίουρος κτλ., που τα μπροστινά τους δόντια είναι πολύ κοφτερά: *Τα τρωκτικά έφαγαν τους καρπούς στα χωράφια και προκάλεσαν μεγάλες ζημιές στις καλλιέργειες.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) τρωκτικό λέμε τον άνθρωπο που αποκτά χρήματα με πονηρό και ύπουλο τρόπο, συνήθως εξαπατώντας τους άλλους: *Χωρίς να το καταλάβουμε διάφορα τρωκτικά είχαν αδειάσει το ταμείο της εταιρείας.*

⚠ Η λέξη τρωκτικό χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

τρώω (έφαγα), **τρώγομαι** (φαγώθηκα, φαγώμενος) ΡΗΜ.:

1. όταν τρώμε, μασάμε και καταπίνουμε κάποια τροφή: *Φάγαμε κοτόπουλο με πατάτες.*

2. όταν τρώμε, καθόμαστε στο τραπέζι για φαγητό: *Τι ώρα θα φάμε το μεσημέρι;*

3. όταν κάποιος τρώει κάτι, εννοούμε ότι του αρέσει ένα φαγητό ή ότι συνήθως τρέφεται με αυτό: *Είναι χορτοφάγος και δεν τρώει κρέας. / Οι αγελάδες τρώνε χορτάρι.*

4. κάποιος τρώει λεφτά όταν τα ξοδεύει χωρίς σκέψη (= σπαταλάω): *Έφαγε την περιουσία του πατέρα του.*

5. χρησιμοποιούμε το “τρώω” για να πούμε ότι κάποιος αναγκάζεται να δεχτεί κάτι: *Έφαγε πέντε χρόνια φυλακή. / Έφαγα κλήση για παράνομο παρκάρισμα.*

6. κάποιος τρώει κάτι σημαίνει ότι το πιστεύει (= χάρτω): *Δεν τις τρώω εγώ τις δικαιολογίες σου!*

7. (ΑΝΕΠΙΣ.) αντί να πούμε ότι κάποιος σκότωσε κάποιον λέμε ότι τον έφαγε (= δολοφονώ, καθαρίζω): *Τον έφαγε η μαφία για να μη μιλήσει.*

8. τρώει ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: μας τρώει κάτι στο σώμα μας όταν έχουμε φαγούρα: *Έχει ψείρες και την τρώει το κεφάλι.*

9. τρώει ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι με τρώνε τα προβλήματα ή κάτι άλλο όταν με κάνουν να υποφέρω (= τυραννάω, βασανίζω): *Την τρώει η έγνοια του παιδιού της. / Τον τρώει η αγωνία για τις εξετάσεις.*

10. τρώγομαι ΠΑΘ.: λέμε ότι τρωγόμαστε με κάποιον όταν κάνουμε καβγά μαζί του (= τσακώνομαι, μαλώνω): *Δεν περνάει μέρα που να μη φαγωθούν τα δύο παιδιά.*

11. τρώγομαι ΠΑΘ.: λέμε ότι τρώγεται κάποιος όταν γκρινιάζει συνέχεια: *Δεν της αρέσει τίποτα, όλο τρώγεται!*

12. τρώγεται ΠΑΘ. 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι τρώγεται, μπορούμε να το φάμε: *Τα δηλητηριώδη μανιτάρια δεν τρώγονται. / Το φαγητό είναι άνοστο, δεν τρώγεται!*

ΕΚΦΡ. δεν τρώω κουτόχορτο, έφαγα τον κόσμο, με τρώει η μαρμάγκα, με τρώει το μαράζι, να φάν' κι οι κότες, τα έφαγε τα ψωμιά του, τρώγομαι με τα ρούχα μου, τρώγονται σαν τα κοκόρια, τρώγονται σαν το σκύλο με τη γάτα, τρώω λάχανο, τρώω με χρυσά κουτάλια, τρώω τα μούτρα μου, τρώω της χρονιάς μου, τρώω το κεφάλι μου, τρώω τον αγγέλουρα, τρώω χυλόπιτα, φάγαμε μαζί ψωμί κι αλάτι, φάε τη γλώσσα σου!

τρώω λάχανο ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. όταν τρώνε κάποιον λάχανο τον σκοτώνουν κρυφά ή άδικα: *Τον φάγανε λάχανο για να μην τους καρφώσει στην αστυνομία.*
2. τρώμε λάχανο έναν αντίπαλο όταν τον κερδίζουμε με μεγάλη διαφορά: *Τους έφαγε λάχανο η ομάδα των γυναικών στο βόλεϊ.*

τρώω με χρυσά κουτάλια ΕΚΦΡ.: όταν τρώμε με χρυσά κουτάλια, ζούμε πολύ πλούσια: *Περίμενε να κερδίσω το λαχείο και θα τρώμε με χρυσά κουτάλια!*

τρώω ξύλο ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος τρώει ξύλο όταν τον δέρνουν (≠ δίνω ξύλο, ρίχνω ξύλο): *Ήταν ζωηρό παιδί και έτρωγε πολύ ξύλο.*

τρώω τα μούτρα μου ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. το λέμε για κάποιον που πέφτει και χτυπάει (= σπάω τα μούτρα μου): *Έπεσε από το ποδήλατο και έφαγε τα μούτρα του.*
2. το λέμε για κάποιον όταν δεν πετυχαίνει κάτι: *Περίμενε να περάσει στις εξετάσεις αλλά έφαγε τα μούτρα του!*

τρώω της χρονιάς μου ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν κάποιος τρώει της χρονιάς του, τρώει πολύ ξύλο: *Μπήκε στη μέση να τους χωρίσει κι έφαγε της χρονιάς του!*

τρώω το κεφάλι μου ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν κάποιος τρώει το κεφάλι του, λέει ή κάνει πράγματα που θα τον φέρουν σε δύσκολη ή επικίνδυνη θέση: *Έτσι όπως οδηγεί, καμιά μέρα θα το φάει το κεφάλι του!*

τρώω τον αγγέλουρα και τρώω τον περιδρομο ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον που τρώει πάρα πολύ (= τρώω του σκασμού): *Μην τρως άλλο, έχεις φάει τον αγγέλουρα!*

τρώω χυλόπιτα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν κάποιος τρώει χυλόπιτα, το πρόσωπο που του αρέσει του λέει ότι δεν τον θέλει (≠ ρίχνω χυλόπιτα): *Ντρέπεται να της πει ότι την αγαπάει γιατί φοβάται ότι θα φάει χυλόπιτα.*

η **τσαγιέρα** (της τσαγιέρας) ΟΥΣ.: η τσαγιέρα είναι ένα βαθύ δοχείο με καπάκι και χερούλι, που το χρησιμοποιούμε για να ετοιμάζουμε ή να σερβίρουμε το τσάι: *Πορσελάνινο σερβίτσιο τσαγιού με τσαγιέρα και έξι φλιτζάνια.*

⚠ Η λέξη τσαγιέρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **τσαγκάρης** (του τσαγκάρη, των τσαγκάρηδων) ΟΥΣ.: ο τσαγκάρης είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να επιδιορθώνει παπού-

τσια (= παπουτσή): *Ο τσαγκάρης ξανακόλλησε το τακούνι της γόβας.*

το **τσάι** (του τσαγιού, των τσαγιών) ΟΥΣ.:

1. το τσάι είναι ένα ρόφημα που το φτιάχνουμε ρίχνοντας βραστό νερό πάνω σε ξεραμένα φύλλα τσαγιού: *Θέλεις λίγο τσάι ακόμη;*
2. το τσάι είναι το φυτό από τα αρωματικά φύλλα του οποίου γίνεται αυτό το ρόφημα: *Υπάρχουν τεράστιες φυτείες με τσάι στην Κεϋλάνη και σε άλλες χώρες της Ασίας.*
3. το τσάι είναι τα φύλλα αυτού του φυτού που τα ξεραίνουμε με ειδικό τρόπο για να τα χρησιμοποιήσουμε στο ρόφημα: *Τσάι του βουνού σε πλαστική συσκευασία. / Το μαύρο και το πράσινο τσάι παράγονται από το ίδιο φυτό.*
4. τσάι λέμε ένα ελαφρύ γεύμα με μπισκότα και γλυκίσματα που προσφέρεται το απόγευμα μαζί με το τσάι στους καλεσμένους: *Το απόγευμα είμαι καλεσμένη σε τσάι.*

το **τσακάλι** (του τσακαλιού, των τσακαλιών) ΟΥΣ.:

1. το τσακάλι είναι ένα άγριο ζώο που μοιάζει με το λύκο· ζει σε κοπάδια, κυνηγάει τη νύχτα και τρέφεται κυρίως με πτώματα ζώων: *Όλη τη νύχτα ακούγαμε τα τσακάλια να ουρλιάζουν, καθώς έφαχναν να βρουν την τροφή τους.*
2. τσακάλι λέμε έναν άνθρωπο όταν είναι πολύ έξυπνος, που τα καταφέρνει σε ό,τι κάνει: *Η υπόθεσή σου είναι δύσκολη και πρέπει να την αναθέσεις σε ένα δικηγόρο τσακάλι.*

τσακίζω (τσάκισα), **τσακίζομαι** (τσακίστηκα, τσακισμένος) ΡΗΜ.:

1. τσακίζω ένα χαρτί όταν το διπλώνω για να γίνει μικρότερο: *Τσάκισε τη σελίδα στη μέση και την έβαλε στην τσέπη.*
2. τσακίζουμε κάτι ή κάτι τσακίζεται όταν γίνεται κομμάτια και καταστρέφεται (= συντρίβω): *Τα κύματα τσάκισαν τη βαρκούλα στα βράχια. / Το αεροπλάνο τσακίστηκε στο βουνό.*
3. (ΑΝΕΠΙΣ.) τσακίζουμε κάποιον όταν τον νικάμε με σημαντική διαφορά (= συντρίβω): *Τους τσάκισαν στον τελικό με 4-0.*
4. (ΑΝΕΠΙΣ.) τσακίζω κάτι ή τσακίζομαι όταν χτυπάω σοβαρά σε κάποιο σημείο του σώματός μου (= τραυματίζω): *Τσάκισε το κεφάλι του πέφτοντας από τη σκάλα. / Έπεσε από το μπαλκόνι και τσακίστηκε.*
5. **τσακίζει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: κάτι με τσακίζει όταν με ταλαιπωρεί και με κουράζει (= καταβάλλω): *Με τσάκισε αυτή η μετακόμιση. / Τον τσάκισαν οι στενοχώριες.*
6. **τσακίζομαι** ΠΑΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): τσακίζεται κάποιος όταν δείχνει μεγάλη προθυμία να κάνει κάτι (= σκοτώνομαι): *Ο σερβιτόρος τσακίστηκε να μας εξυπηρετήσει.*

τσακώνω (τσάκωσα), **τσακώνομαι** (τσακώθηκα, τσακωμένος) ΡΗΜ.:

1. (ΑΝΕΠΙΣ.) όταν τσακώνουμε κάποιον να κάνει κάτι, τον πιάνουμε την ώρα που κάνει κάτι κακό (= συλλαμβάνω): *Τον τσάκωσε ο λοχα-*

γός να κοιμάται στη σκοπιά. / Αν σε τσακώσω να χτυπάς τη γάτα, θα σε δείρω.

2. τσακώνομαι ΠΑΘ.: όταν τσακωνόμαστε με κάποιον, διαφωνούμε μαζί του σε κάτι και καβγαδίζουμε (= μαλώνω): *Τσακώθηκαν και δε μιλιούνται.*

τσαλαβουτάω/τσαλαβουτάω (τσαλαβούτηξα και τσαλαβούτησα) ΡΗΜ.:

1. όταν τσαλαβουτάμε, χτυπάμε απρόσεκτα τα χέρια ή τα πόδια μας μέσα στο νερό: *Δεν ήξερε κολύμπι και τσαλαβουτούσε στα ρηχά.* (= πλατσουρίζω) / *Τσαλαβούτηξε μέσα στις λάσπες.*

2. λέμε ότι κάποιος τσαλαβουτάει σε κάτι όταν το κάνει πρόχειρα και απρόσεκτα: *Τσαλαβουτάει σε όλα και δε γνωρίζει τίποτα σε βάθος.*

τσαλακώνω (τσαλάκωσα), **τσαλακώνομαι** (τσαλακώθηκα, τσαλακωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν τσαλακώνουμε ένα χαρτί ή ένα ύφασμα, το κάνουμε να γεμίσει ζάρες: *Τσαλάκωσε την εφημερίδα και την πέταξε στα σκουπίδια.* / *Δεν ξάπλωσε στο κρεβάτι για να μην τσαλακώσει τα σεντόνια.*

2. τσαλακώνει και τσαλακώνεται 3^ο ΠΡ.: όταν ένα ύφασμα τσαλακώνει, είναι πολύ λεπτό και γεμίζει εύκολα ζάρες: *Τα λινά τσαλακώνονται εύκολα.*

ο τσαλαπετεινός (του τσαλαπετεινού, των τσαλαπετεινών) ΟΥΣ.: ο τσαλαπετεινός είναι ένα πουλί που έχει μακρύ και λεπτό ράμφος και μια τούφα από φτερά στο κεφάλι του: *Ο τσαλαπετεινός επιστρέφει από τις θερμές χώρες μαζί με τα χελιδόνια την άνοιξη.*

ο τσάμικος (του τσάμικου, των τσάμικων) ΟΥΣ.: **1.** ο τσάμικος είναι ένας ελληνικός παραδοσιακός χορός που χορεύεται σε κύκλο: *Στον τσάμικο ο πρώτος χορευτής κάνει πολλές φιγούρες.*

2. τσάμικο λέμε και τη μουσική με την οποία χορεύεται αυτός ο χορός: *Έπαιξε στο κλαρίνο έναν ηπειρώτικο τσάμικο.*

τσάμπα ΕΠΙΡΡ. ⇒ **τζάμπα**

το τσαμπί (του τσαμπιού, των τσαμπιών) ΟΥΣ.: ένα τσαμπί σταφύλια ή μπανάνες είναι πολλές ρώγες σταφυλιού ή πολλές μπανάνες, που κρέμονται από το ίδιο κοτσάνι: *Τα σταφύλια ήταν τόσο νόστιμα, που έφαγα ένα ολόκληρο τσαμπί.*

η τσάντα (της τσάντας, των τσαντών) ΟΥΣ.:

1. η τσάντα είναι ένα αντικείμενο από δέρμα, πλαστικό, ύφασμα ή άλλο υλικό, με χερούλι ή λουρί για να το κρατάμε, μέσα στο οποίο βάζουμε διάφορα πράγματα για να τα μεταφέρουμε: *Της έκλεψαν το πορτοφόλι μέσα από την τσάντα της.*

2. μια τσάντα πράγματα είναι τόσα πράγματα, όσα χωράει μία τσάντα: *Μου έφερε τρεις τσάντες με άπλητα ρούχα για να του τα πλύνω.*

η τσάπα (της τσάπας, των τσαπών) ΟΥΣ.: η τσάπα είναι ένα εργαλείο με μακρύ χερούλι, που καταλήγει σε ένα πλατύ κομμάτι από μέταλλο και

το χρησιμοποιούμε για να σκάβουμε το σκληρό χώμα (= σκαπάνη): *Ο γεωργός έσκαψε όλο το χωράφι με το φτυάρι και την τσάπα.*

ο τσαπατσούλης, η τσαπατσούλα, το τσαπατσούλικο ΕΠΙΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. όταν κάποιος είναι τσαπατσούλης, είναι ακατάστατος και κάνει τα πράγματα πρόχειρα και απρόσεχτα (= άτσαλος): *Η τσαπατσούλα η διπλανή μου, έχει τα τετράδιά της όλο μουντζούρες.*

2. όταν κάτι είναι τσαπατσούλικο, γίνεται πρόχειρα και απρόσεχτα: *Η εργασία του ήταν τσαπατσούλικη, γιατί την έκανε γρήγορα γρήγορα.*

το τσαπατσούλικο ΕΠΙΡΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν κάνουμε κάτι τσαπατσούλικο, το κάνουμε πρόχειρα και απρόσεχτα: *Έχωσε λίγα ρούχα μέσα στη βαλίτσα βιαστικά και τσαπατσούλικο.*

το τσαρούχι (του τσαρουχιού, των τσαρουχιών) ΟΥΣ.: το τσαρούχι είναι ένα είδος παπουτσιού με γυριστή μύτη, πάνω στην οποία βρίσκεται μια χρωματιστή φούντα, το οποίο αποτελεί εξάρτημα της ελληνικής παραδοσιακής φορεσιάς: *Οι τσοιάδες φορούν φουστανέλα και τσαρούχια.*

η τσατσάρα (της τσατσάρας, των τσατσάρων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): η χτένα για τα μαλλιά: *Έβαλε τζελ στα μαλλιά και μετά τα χτένισε με την τσατσάρα.*

το τσεκούρι (του τσεκουριού, των τσεκουριών) ΟΥΣ.: το τσεκούρι είναι ένα εργαλείο με ένα ξύλινο χερούλι που καταλήγει σε ένα κομμάτι από μέταλλο με κοφτερή άκρη: *Οι ξυλοκόποι έκοβαν δέντρα στο δάσος με τα τσεκούρια τους.*

ο τσέλιγκας (του τσέλιγκα, των τσελιγκάδων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): ο τσέλιγκας είναι ένας πλούσιος χωρικός με πολλά δικά του κοπάδια με πρόβατα, κασίκες κτλ.: *Τρεις βοσκοί βόσκουν κάθε μέρα τα πρόβατα του τσέλιγκα.*

το τσέλο (του τσέλου, των τσέλων) ΟΥΣ.: το τσέλο είναι το βιολοντσέλο: *Παίζει τσέλο στην κρατική ορχήστρα.*

η τσέπη (της τσέπης, των τσεπών) ΟΥΣ.:

1. η τσέπη είναι μια μικρή θήκη που είναι ραμμένη πάνω σε ρούχα, τσάντες κτλ. και που τη χρησιμοποιούμε για να βάζουμε μέσα διάφορα μικρά αντικείμενα: *Έβγαλε τα κλειδιά από την τσέπη του.* / *Έχωσε τα χέρια του στις τσέπες του παλτού του.*

2. η τσέπη κάποιου είναι τα χρήματα που έχει, που μπορεί να ξοδέψει: *Ξόδεψα όλα μου τα λεφτά και είμαι με άδειες τσέπες.* / *Αν το χαλάσεις, θα το πληρώσεις από την τσέπη σου.*

3. τσέπης: αντικείμενο τσέπης είναι καθετί που είναι μικρό σε μέγεθος ώστε να χωράει στην τσέπη μας και να μπορούμε να το έχουμε πάνω μας: *Στα αεροδρόμια πουλάνε βιβλία τσέπης για όσους ταξιδεύουν.*

ΕΚΦΡ. έχω στο τσεπάκι

τσιγαρίζω (τσιγάρισα), **τσιγαρίζομαι** (τσιγαρίστηκα, τσιγαρισμένος) ΡΗΜ.: όταν τσιγαρίζουμε

κρέας ή λαχανικά, τα μαγειρεύουμε σε καυτό λάδι ή βούτυρο μέχρι να πάρουν κοκκινωπό χρώμα (= καβουρντίζω): *Ψιλοκόβετε τα κρεμμυδάκια και τα τσιγαρίζετε σε λάδι.*

το **τσιγάρο** (του τσιγάρου, των τσιγάρων) ουσ.:

1. το τσιγάρο είναι ένας μικρός χαρτινός σωλήνας με καπνό που τον ανάβουν οι άνθρωποι για να τον καπνίσουν: *Αγόρασε ένα πακέτο τσιγάρα από το περίπτερο.*

2. το τσιγάρο είναι το να καπνίζει κάποιος τσιγάρα: *Πρέπει να κόψεις το τσιγάρο, γιατί κάνει κακό στην υγεία σου.*

τα **τσιγγάνικα** (των τσιγγάνικων) ουσ.: τα τσιγγάνικα είναι η γλώσσα που μιλούν οι Τσιγγάνοι: *Η παράσταση παρουσιάζεται στα ελληνικά και στα τσιγγάνικα.*

ο **τσιγγάνικος**, η **τσιγγάνικη**, το **τσιγγάνικο** επιρ.: όταν κάτι είναι τσιγγάνικο, έχει σχέση με τους Τσιγγάνους: *Από μακριά ακουγόταν τσιγγάνικη μουσική.*

ο **Τσιγγάνος** (του Τσιγγάνου, των Τσιγγάνων), η **Τσιγγάνα** (της Τσιγγάνας) ουσ.+επιρ.: οι Τσιγγάνοι ανήκουν σε μια φυλή που ήρθε στην Ευρώπη από την Ινδία· ταξιδεύουν από τόπο σε τόπο, μένουν σε σκηνές και δεν έχουν μόνιμο και σταθερό σπίτι: *Οι Τσιγγάνοι έστησαν τα τσαντίρια τους στην άκρη της πόλης. / Τρέχαμε να ακούσουμε τους Τσιγγάνους μουσικούς που έπαιζαν βιολί.*

το **τσιγκέλι** (του τσιγκελιού, των τσιγκελιών) ουσ.: το τσιγκέλι είναι ο γάντζος από τον οποίο κρεμάει ο χασάπης τα κρέατα: *Στα τσιγκέλια συνοικιακών κρεοπωλείων κρεμάστηκαν ήδη τα αρνιά για το Πάσχα.*

ΕΚΦΡ. με το τσιγκέλι

ο **τσιγκος** (του τσίγκου, των τσίγκων) ουσ.: ο τσίγκος είναι ένα μαλακό μέταλλο με γκρίζο χρώμα: *Η βροχή έπεφτε σιγανά στον τσίγκο της στέγης.*

ο **τσιγκούνης** (του τσιγκούνη, των τσιγκούνηδων), η **τσιγκούνα** (της τσιγκούνας) ουσ.: ο τσιγκούνης είναι αυτός που λυπάται να ξοδεύει τα χρήματά του και ξοδεύει όσο λιγότερα γίνεται (= φιλάργυρος, σπαγοραμμένος ≠ γενναιόδωρος): *Ήταν τσιγκούνα και ερχόταν στο σπίτι μας πάντα με άδεια χέρια.*

το **τσιμέντο** (του τσιμέντου, των τσιμέντων) ουσ.: το τσιμέντο είναι μια σκόνη με γκρι χρώμα, που, όταν την ανακατεύουμε με άμμο και νερό, γίνεται πολύ σκληρό υλικό, που το χρησιμοποιούμε στο χτίσιμο των κτιρίων: *Αγοράσαμε τρία σακιά τσιμέντο για να χτίσουμε έναν τοίχο στην αυλή μας.*

τσιμπάω/τσιμπώ (τσιμπήσα), **τσιμπιέμαι** (τσιμπήθηκα, τσιμπημένος) ρημ.:

1. τσιμπάμε κάποιον όταν πιέζουμε το δέρμα του με δύο δάχτυλα: *Με τσίμπησε στο μάγουλο για να με καλωσορίσει.*

2. κάποιος ή κάτι με τσιμπάει στο δέρμα με κάτι μυτερό: *Τον τσίμπησε ο γιατρός με την*

ένεση για να του πάρει αίμα. (= τρυπάω) / Τον τσίμπησε μια σφήκα και πονάει.

3. χρησιμοποιούμε το "τσιμπάω" για να πούμε ότι τρώμε κάτι λίγο στα γρήγορα: *Δεν έφαγα πολύ, τσίμπησα μόνο λίγο τυρί με ψωμί. (= τσιμπολογάω) / Πού θα πάμε για να τσιμπήσουμε κάτι;*

4. (ΑΝΕΠΙΣ.) η αστυνομία τσιμπάει κάποιον όταν τον πιάνει για κάτι παράνομο (= τσακώνω, συλλαμβάνω): *Τον τσίμπησαν για τη ληστεία της τράπεζας.*

5. **τσιμπάει** 3^ο ΠΡ.: ένα πουλί τσιμπάει την τροφή με το ράμφος του για να τη φάει: *Οι πάπιες τσιμπούσαν τα ψίχουλα που τους έριχναν τα παιδιά.*

6. **τσιμπάει** 3^ο ΠΡ.: όταν ένα ψάρι τσιμπάει, τρώει το δόλωμα που βρίσκεται στο αγκίστρι: *Έριξε την πετονιά και περιμένει μήπως τσιμπήσει κανένα ψάρι.*

7. **τσιμπάει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι μια τιμή τσιμπάει ή ότι είναι τσιμπημένη όταν είναι κάπως ακριβή: *Τσιμπημένη ήταν φέτος η τιμή του αρνιού.*

8. **τσιμπιέμαι** ΠΑΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): τσιμπιέμαι ή είμαι τσιμπημένος με κάποιον όταν τον έχω ερωτευθεί: *Νομίζω ότι έχει τσιμπηθεί μαζί της.*

η **τσιμπίδα** (της τσιμπίδας, των τσιμπίδων) ουσ.: η τσιμπίδα είναι ένα εργαλείο που αποτελείται από δύο μεταλλικά κομμάτια που συνήθως ενώνονται στη μέση και ανοιγοκλείνουν (= λαβίδα): *Ο γιατρός έβαλε το βαμβάκι πάνω στην πληγή με την τσιμπίδα.*

το **τσιμπιδάκι** ουσ.: το τσιμπιδάκι είναι ένα μικρό αντικείμενο από μέταλλο ή πλαστικό με δύο άκρες που ακουμπάνε σφιχτά μεταξύ τους και χρησιμεύει για να στερεώνουμε μικρές τούφες στα μαλλιά μας: *Μεγάλωσε η φράντζα της και την πιάνει με τσιμπιδάκι.*

⚠ Η λέξη τσιμπιδάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

η **τσιμπλα** (της τσιμπλας) ουσ.: η τσιμπλα είναι μια παχιά ουσία που ξεραίνεται στα βλέφαρα των ματιών μας μετά από τον ύπνο: *Ξύπνησε και πήγε στο μπάνιο να πλύνει τα μάτια του από τις τσιμπλες.*

⚠ Η λέξη τσιμπλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. με την τσιμπλα στο μάτι

το **τσιμπούρι** (του τσιμπουριού, των τσιμπουριών) ουσ.:

1. το τσιμπούρι είναι ένα πολύ μικρό έντομο, που κολλάει στο δέρμα πολλών ζώων και τρέφεται με το αίμα τους: *Ο σκύλος ξύνεται, γιατί έχει γεμίσει τσιμπούρια.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε τσιμπούρι τον άνθρωπο που είναι πολλές ενοχλητικός, γιατί μας ακολουθεί όπου κι αν πηγαίνουμε: *Μου έχει γίνει τσιμπούρι και θέλει να τον παίρνω μαζί μου σε όλα τα πάρτι.*

η **τσιπούρα** (της τσιπούρας) ΟΥΣ.:

1. η τσιπούρα είναι ένα ψάρι με πλατύ σώμα και ασημένιο χρώμα, που το ψαρεύουμε για το νόστιμο κρέας του: *Οι ψαράδες ψάρεψαν πολλές τσιπούρες και λαβράκια σήμερα.*

2. η τσιπούρα είναι το κρέας αυτού του ψαριού, που το τρώμε συνήθως ψητό: *Το μεσημέρι φάγαμε τσιπούρες ψητές.*

⚠ Η λέξη τσιπούρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **τσιπς** ΟΥΣ.: τα τσιπς είναι πολύ λεπτές φέτες τηγανισμένης πατάτας, που τρώγονται κρύες και πουλιούνται σε σακουλάκια: *Αγοράσαμε από το περίπτερο τσιπς και γαριδάκια.*

⚠ Η λέξη τσιπς δεν κλίνεται.

το **τσιρίζω** (τσιρίξα) ΡΗΜ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν τσιρίζουμε, βγάζουμε μια δυνατή και λεπτή φωνή σαν το ήχο της σφυρίχτρας (= στριγγλίζω, σκούζω, ξεφωνίζω): *Τσιρίζει ο μικρός όταν του έκοψαν τα μαλλιά.*

το **τσίρκο** (του τσίρκου, των τσίρκων) ΟΥΣ.:

1. τσίρκο είναι μια ομάδα από ανθρώπους και ζώα που ταξιδεύουν σε διάφορα μέρη και δίνουν παραστάσεις με κλόουν, ακροβάτες κτλ. σε μια μεγάλη κυκλική σκηνή: *Ήρθε στην πόλη μας για παραστάσεις ένα γνωστό τσίρκο της Ιταλίας.*

2. το τσίρκο είναι η παράσταση που δίνουν οι άνθρωποι του τσίρκου: *Το Σάββατο οι γονείς μου με πήγαν να δω τσίρκο.*

3. (ΜΕΙΩΤ.) τσίρκο λέμε τον άνθρωπο που φέρει τα παράξενα και γίνεται ρεζίλι: *Σταματήστε να τσακώνεστε μπροστά σε όλο τον κόσμο, τσίρκο έχετε γίνει.*

το **τσιρότο** (του τσιρότου, των τσιρότων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το τσιρότο είναι μια λεπτή ταινία από αυτοκόλλητο υλικό που τη βάζουμε πάνω σε μικρά κοψίματα ή πληγές (= λευκοπλάστης): *Μου καθάρισε τη γρατσουνιά με ιώδιο και κόλλησε πάνω της ένα τσιρότο.*

τα **τσίσσα** ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): τσίσσα λέμε αλλιώς τα ούρα: *Έβαλε το μωρό να κάνει τσίσσα του.*

⚠ Η λέξη τσίσσα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **τσιφτετέλι** (του τσιφτετελιού, των τσιφτετελιών) ΟΥΣ.:

1. το τσιφτετέλι είναι ένας είδος ανατολίτικου χορού που συνήθως χορεύεται από ένα άτομο, που κουνάει αρχά τους γλουτούς και την κοιλιά: *Στο γλέντι σηκώθηκε και χόρεψε τσιφτετέλι.*

2. το τσιφτετέλι είναι το τραγούδι ή η μουσική που ακούμε όταν χορεύουμε αυτό το χορό: *Όλο τσιφτετέλια παίζει αυτός ο σταθμός.*

η **τσίχλα** (της τσίχλας, των τσίχλων) ΟΥΣ.:

1. η τσίχλα είναι μια μαλακή και γλυκιά ουσία, σε διάφορες γεύσεις, που τη μασάμε πολλή ώρα χωρίς να την καταπίνουμε: *Μασάει τσίχλες με άρωμα δυόσμο για δροσερή αναπνοή.*

2. η τσίχλα είναι ένα μικρό πουλί με καφέ χρώμα, που έχει βούλες στο στήθος του: *Πήγε για κυνήγι και σκότωσε τέσσερις τσίχλες.*

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) όταν λέμε ότι κάποιος είναι σαν τσίχλα, εννοούμε ότι είναι πολύ αδύνατος: *Πρέπει να τρως περισσότερο, γιατί έχεις αδυνατίσει και έχεις γίνει σαν τσίχλα!*

το **τσόκαρο** (του τσόκαρου, των τσόκων) ΟΥΣ.:

1. το τσόκαρο είναι ένα είδος παπουτσιού, ανοιχτού στο πίσω μέρος, που η σόλα του είναι φτιαγμένη από ξύλο: *Κάνει πολύ θόρυβο όταν περπατάει με τα τσόκαρά της.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε τσόκαρο μια γυναίκα όταν θέλουμε να τη βρίσουμε, συνήθως γιατί είναι αγενής ή ανόητη: *Ολόκληρος επιστήμονας, πώς κυκλοφορεί με αυτό το τσόκαρο;*

ο **τσολιάς** (του τσολιά, των τσολιάδων) ΟΥΣ.: οι τσολιάδες ήταν παλιά οι Έλληνες στρατιώτες που φορούσαν φουστανέλα και τσαρούχια (= ευζωνος): *Φωτογραφήσαμε τους τσολιάδες στο μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη.*

ο **τσοπάνης** (του τσοπάνη, των τσοπάνων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): ο τσοπάνης είναι ο βοσκός: *Ο τσοπάνης έβγαλε τα πρόβατα για βοσκή.*

το **τσοπανόσκυλο** (του τσοπανόσκυλου, των τσοπανόσκυλων) ΟΥΣ.: το τσοπανόσκυλο είναι ένας μεγαλόσωμος σκύλος που φυλάει τα κοπάδια με τα πρόβατα

το **τσουβάλι** (του τσουβαλιού, των τσουβαλιών) ΟΥΣ.:

1. το τσουβάλι είναι το σακί: *Ο μανάβης ξεφόρτωσε τα τσουβάλια με τις πατάτες και τα κρεμμύδια.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) όταν λέμε ότι ένα ρούχο είναι σαν τσουβάλι, εννοούμε ότι είναι πολύ φαρδύ και άσχημο: *Το φόρεμα που φοράς είναι σαν τσουβάλι, βάλε κάτι πιο κομψό και χαριτωμένο.*

ΕΚΦΡ. λεφτά με το τσουβάλι

η **τσουγκράνα** (της τσουγκράνας, των τσουγκρανών) ΟΥΣ.: η τσουγκράνα είναι ένα εργαλείο με μακρύ ξύλινο χερούλι που καταλήγει σε μια σειρά από μεταλλικά δόντια: *Ο κηπουρός μάζεψε τα ξερά φύλλα με την τσουγκράνα.*

το **τσουγκρίζω** (τσουγκρίσα), **τσουγκρίζομαι** (τσουγκρίστηκαν, τσουγκρισμένος) ΡΗΜ.: όταν τσουγκρίζουμε δύο αντικείμενα, τα χτυπάμε ελαφρά μεταξύ τους: *Τσουγκρίσαν τα ποτήρια τους για να του ευχηθούν "καλό ταξίδι".*

ΕΚΦΡ. τα τσουγκρίζω

το **τσούζω** (έτσουξα) ΡΗΜ.:

1. όταν κάποιο μέρος του σώματός μου με τσουίζει ή όταν μια ουσία τσουίζει, με κάνει να νιώσω έναν πόνο σαν κάψιμο: *Με τσουίζουν τα μάτια μου από τον καπνό. / Μη βάλεις πολύ οινόπνευμα στην πηληγή, γιατί τσουίζει.*

2. λέμε ότι ένα σχόλιο με τσουίζει όταν με στενοχωρεί ή με πειράζει: *Τον έτσουξαν τα λόγια του πατέρα του.*

3. όταν κάποια τιμή τσούζει, είναι πολύ ακριβή: *Τσούζουν οι νέες τιμές των οικοπέδων!*
ΕΚΦΡ. τα τσούζω

το τσουκάλι (του τσουκαλιού, των τσουκαλιών) ουσ.: το τσουκάλι είναι μια μεγάλη κατσαρόλα από σκληρό μέταλλο ή πηλό, που παλιότερα την έβαζαν πάνω σε δυνατή φωτιά από ξύλα για να μαγειρέψουν: *Άναψε φωτιά, έβαλε πάνω ένα τσουκάλι που βρήκε και έριξε μέσα το αγριογούρουνο.*

η τσουκνίδα (της τσουκνίδας, των τσουκνίδων) ουσ.: η τσουκνίδα είναι ένα άγριο, χαμηλό φυτό, που τα φύλλα και οι σπόροι του έχουν ένα λεπτό χνούδι, που μας προκαλεί φαγούρα όταν τα ακουμπάμε: *Πληγώθηκαν τα πόδια τους από τις τσουκνίδες και τα γαϊδουράγκαθα.*

τσουλάω/τσουλώ (τσούλησα) ΡΗΜ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν τσουλάμε ένα αντικείμενο με ρόδες ή όταν αυτό τσουλάει, κινείται προς τα εμπρός (= κυλάω): *Έβαλε μέσα τα ψώνια και τσούλησε το καρότσι μέχρι το σπίτι. / Δεν πάτησε φρένο και το αυτοκίνητο τσούλησε προς τη θάλασσα.*

η τσουλήθρα (της τσουλήθρας) ουσ.: η τσουλήθρα είναι ένα από τα παιχνίδια της παιδικής χαράς, που αποτελείται από μια σκάλα, από την οποία ανεβαίνουν τα παιδιά, και από ένα καταφορικό κομμάτι από ξύλο ή μέταλλο, πάνω στο οποίο γλιστράνε για να κατέβουν

⚠ Η λέξη τσουλήθρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το τσουλούφι (του τσουλουφιού, των τσουλουφιών) ουσ.: το τσουλούφι είναι μια τούφα από τα μαλλιά μας, που συνήθως πέφτει πάνω στο μέτωπό μας: *Ήταν ζωηρό παιδάκι με πανέμορφα μάτια και ένα πεταχτό τσουλούφι στο κεφάλι.*

το τσουρέκι (του τσουρεκιού, των τσουρεκιών) ουσ.: το τσουρέκι είναι ένα πολύ αφράτο ψωμί με γλυκιά γεύση: *Ζύμωσε τα τσουρέκια και τα έβαλε στο φούρνο να ψηθούν.*

το τσούρμο (του τσούρμου) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το τσούρμο είναι πολλοί άνθρωποι μαζί: *Ένα τσούρμο παιδιά έπαιζαν κυνηγητό στην πλατεία. / Πού θα τους βολέψουμε ένα τσούρμο ανθρώπους σε αυτό το διαμέρισμα;*

⚠ Η λέξη δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο τσουχτερός, η τσουχτερή, το τσουχτερό ΕΠΙΘ.:

1. όταν το κρύο είναι τσουχτερό, είναι πολύ δυνατό (= διαπεραστικός): *Χιονίζει και το κρύο είναι τσουχτερό.*

2. όταν κάτι, όπως ένα σχόλιο ή μια παρατήρηση, είναι τσουχτερό, μας στενοχωρεί και μας πληγώνει (= καυστικός, δηκτικός): *Έχουν μαλώσει άσχημα και έχουν ανταλλάξει τσουχτερά λόγια.*

3. όταν η τιμή ενός πράγματος είναι τσουχτερή, είναι πολύ ακριβή: *Η τιμή των εξωτικών φρούτων είναι πολύ τσουχτερή.*

η τσούχτρα (της τσούχτρας, των τσούχτρων) ουσ.: η τσούχτρα είναι ένα ζώο της θάλασσας με άχρωμο μαλακό σώμα σαν ομπρέλα, που, όταν μας τσιμπάει, δημιουργεί φαγούρα και πόνο στο δέρμα μας: *Ειδική αλοιφή για τσιμπήματα από τσούχτρες.*

το τσόφλι ουσ.: το τσόφλι είναι το σκληρό εξωτερικό μέρος του αυγού και ορισμένων καρπών, όπως το αμύγδαλο, το καρύδι κτλ. (= κέλυφος): *Καθαρίζετε τα αμύγδαλα από τα τσόφλια και τη φλούδα τους και μετά τα καβουρδίζετε.*

⚠ Η λέξη τσόφλι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

τυλίγω (τύλιξα), **τυλίγομαι** (τυλίχτηκα, τυλιγμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν τυλίγω ένα σκοινί, ένα ύφασμα κτλ., το γυρίζω πολλές φορές γύρω από κάτι ή γύρω από τον εαυτό του (≠ ξετυλίγω): *Τύλιξε το κασκόλ γύρω από το λαιμό του. / Τυλίγτε το χαρτόνι σε ρολό.*

2. όταν τυλίγομε κάτι, το σκεπάζουμε γύρω γύρω με χαρτί, ρούχο κτλ.: *Τύλιξε το δώρο με χρυσό χαρτί και το έδεσε με μια κορδέλα. (= αμπαλάρω) / Τον τύλιξε με μια κουβέρτα, για να μην κρυώνει.*

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι μας τυλίγει κάποιος όταν μας ξεγελάει: *Τον τύλιξαν και του πήραν όλα τα λεφτά.*

4. τυλίγει 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι τυλίγει κάτι άλλο, το σκεπάζει εντελώς και δεν μπορούμε να το δούμε: *Ένα σύννεφο σκόνης τύλιξε το σπίτι.*

το τύμπανο (του τύμπανου, των τύμπανων) ουσ.:

1. το τύμπανο είναι ένα μουσικό όργανο, που μοιάζει με μεγάλο στρογγυλό κουτί και έχει δύο παράλληλες πλευρές από λεπτό και καλά τεντωμένο δέρμα, που τις χτυπάμε με τα χέρια ή με ειδικά ξύλινα ραβδιά για να βγάλουν ήχο: *Μια ομάδα Αφρικανών μουσικών χτυπούσαν με ρυθμό τα τύμπανα.*

2. (ΙΑΤΡ.) το τύμπανο είναι ένα λεπτό όργανο μέσα στο αυτί μας, με το οποίο μπορούμε να ακούμε τους ήχους: *Υπάρχουν ειδικά θερμόμετρα για τα αυτιά, που μετράνε τη θερμοκρασία που εκπέμπει το τύμπανο.*

τυπικά ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάνουμε κάτι τυπικά, το κάνουμε με τρόπο που δείχνει ευγένεια, αλλά όχι φιλικότητα ή ζεστασιά: *Ανταλλάσσουν τυπικά κάποιες ευχές στις γιορτές, αλλά δεν κάνουν πια παρέα.*

2. όταν κάτι γίνεται τυπικά, γίνεται γιατί το επιβάλλουν κάποιοι κανόνες (≠ ουσιαστικά): *Ζουν τυπικά στο ίδιο σπίτι μέχρι να βγει το διαζύγιο.*

ο τυπικός, η τυπική, το τυπικό ΕΠΙΘ.:

1. όταν ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα είναι τυπικό, έχει όλα τα χαρακτηριστικά που συνήθως έχει η ομάδα στην οποία ανήκει (= αντιπροσωπευτικός, χαρακτηριστικός): *Τα ασπροβαμμένα*

σπίτια είναι τυπικό δείγμα της αρχιτεκτονικής των Κυκλάδων.

2. όταν κάποιος είναι τυπικός, κρατάει τους τύπους και κάνει πάντα αυτό που πρέπει (= συνεπής): *Είναι πάντα τυπικός και άφογος στις υποχρεώσεις του.*

3. όταν κάτι είναι τυπικό, δείχνει ευγένεια, αλλά όχι φιλικότητα ή ζεστασιά (= ψυχρός ≠ θερμός, εγκάρδιος): *Ανταλλάξαμε μια τυπική καλημέρα.*

4. όταν κάτι είναι τυπικό, το επιβάλλουν κάποιοι κανόνες (≠ ουσιαστικός): *Έγινε ένας τυπικός έλεγχος διαβατηρίων.*

το τυπογραφείο (του τυπογραφείου, των τυπογραφείων) ουσ.: το τυπογραφείο είναι το μέρος στο οποίο τυπώνονται εφημερίδες, βιβλία, περιοδικά κτλ.: *Το βιβλίο είναι έτοιμο να δοθεί στο τυπογραφείο για τύπωμα.*

ο τύπος (του τύπου, των τύπων) ουσ.:

1. ο τύπος είναι το σύνολο των χαρακτηριστικών που κάνει μια ομάδα προσώπων ή πραγμάτων να ξεχωρίζει από τις άλλες (= είδος): *Υπάρχουν εκατό διαφορετικοί τύποι κίτρινων τυριών. / Δε μου αρέσουν αυτού του τύπου οι άνθρωποι, που είναι ευγενικοί αλλά ψυχροί.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) όταν λέμε ένας τύπος, εννοούμε κάποιος: *Μπήκε ένας ύποπτος τύπος στο μαγαζί.*

3. τύπο λέμε τις εφημερίδες και τα περιοδικά: *Όλος ο τύπος αναφέρεται στο θέμα των εκλογών.*

4. τύποι ΠΛΗΘ.: οι τύποι είναι οι κανόνες καλής συμπεριφοράς: *Κρατάει τους τύπους και μου τηλεφωνεί κάθε χρόνο στη γιορτή μου.*

τυπώνω (τύπωσα), **τυπώνομαι** (τυπώθηκα, τυπωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν τυπώνουμε ένα βιβλίο ή μια εφημερίδα, τα βγάζουμε σε μεγάλες ποσότητες χρησιμοποιώντας ειδικό μηχάνημα (= εκδίδω): *Έγραψε και τύπωσε πολλά βιβλία.*

2. (ΠΛΗΡΟΦ.) όταν τυπώνουμε κάτι, χρησιμοποιούμε ειδικό μηχάνημα για να βγάλουμε στο χαρτί ένα κείμενο, μια εικόνα κτλ. που υπάρχει στον υπολογιστή (= εκτυπώνω): *Τύπωσε την εργασία του σε γυαλιστερό χαρτί.*

ο τύραννος (του τυράννου, των τυράννων) ουσ.:

1. (ΙΣΤΟΡ.) στην αρχαία Ελλάδα, ο τύραννος ήταν ο άρχοντας ενός κράτους που κυβερνούσε με βίαιο και απόλυτο τρόπο: *Ο Πεισίστρατος ήταν τύραννος της αρχαίας Αθήνας.*

2. σήμερα, τύραννο λέμε το δικτάτορα: *Ο λαός ξεσηκώθηκε εναντίον του τυράννου που τους κυβερνούσε για δέκα ολόκληρα χρόνια.*

3. τύραννο λέμε κάποιον που ταλαιπωρεί όσους βρίσκονται γύρω του, αναγκάζοντας τους να κάνουν συνεχώς ό,τι θέλει αυτός: *Πολύ κακομαθημένο αυτό το παιδί, ένας μικρός τύραννος!*

το τυρί (του τυριού, των τυριών) ουσ.: το τυρί είναι στερεή τροφή με άσπρο ή κίτρινο χρώμα που φτιάχνεται από το γάλα των ζώων με ειδι-

κή επεξεργασία: *Η γραβιέρα και το κεφαλοτύρι είναι σκληρά τυριά.*

ο τυροκόμος, η τυροκόμος (του/της τυροκόμου, των τυροκόμων) ουσ.: τυροκόμος είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να φτιάχνει τυρί: *Ο Κύκλωπας Πολύφημος ήταν ο πιο γνωστός τυροκόμος στην αρχαία ελληνική μυθολογία.*

η τυρόπιτα (της τυρόπιτας, των τυροπιτών) ουσ.: η τυρόπιτα είναι ένα είδος πίτας με γέμιση από τυρί, γάλα και αυγά: *Μια γνήσια ελληνική συνταγή με πολλές παραλλαγές είναι και η τυρόπιτα.*

τυφλά ΕΠΙΡΡ.: όταν υπακούμε τυφλά κάποιον, δεχόμαστε αυτά που μας λέει χωρίς αντιρρήσεις: *Τα μικρά παιδιά πιστεύουν τυφλά ό,τι τους λένε οι γονείς τους.*

η τυφλόμυγα (της τυφλόμυγας) ουσ.: η τυφλόμυγα είναι ένα παιδικό παιχνίδι, κατά το οποίο ένας παίκτης με δεμένα τα μάτια προσπαθεί να πιάσει κάποιον από τους άλλους παίκτες και, αγγιζοντάς τον, να τον αναγνωρίσει

⚠ Η λέξη τυφλόμυγα δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο τυφλοπόντικας (του τυφλοπόντικα) ουσ.:

1. ο τυφλοπόντικας είναι ένα μικρό ζώο με μαύρο τρίχωμα, που δε βλέπει καλά και ζει μέσα σε τρύπες κάτω από τη γη: *Οι τυφλοπόντικες έσκαψαν σήραγγες κάτω από τη γη.*

2. όταν ένας άνθρωπος ζει σαν τυφλοπόντικας, ζει σε χώρο που δεν έχει πολύ φως: *Γιατί κάθεται σε αυτό το υπόγειο σαν τον τυφλοπόντικα και δε βγαίνει έξω στον ήλιο;*

⚠ Η λέξη τυφλοπόντικας δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο τυφλός, η τυφλή, το τυφλό ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι τυφλός, δεν έχει την ικανότητα να βλέπει (= αόμματος): *Έμεινε τυφλός μετά από ατύχημα. / Τα τυφλά παιδιά μαθαίνουν να διαβάζουν με ειδική μέθοδο.*

2. λέμε για κάποιον ότι είναι τυφλός από κάποιο πολύ δυνατό συναίσθημα που δεν τον αφήνει να σκέφτεται και να κρίνει σωστά: *Ο Οθέλλος, τυφλός από ζήλια, σκότωσε την αγαπημένη του.*

3. λέμε ότι δείχνουμε τυφλή εμπιστοσύνη ή υπακοή σε κάποιον όταν δεχόμαστε αυτά που λέει χωρίς αντιρρήσεις: *Σου έδειξα τυφλή εμπιστοσύνη κι εσύ με κορόιδεψες!*

4. όταν ένας χώρος είναι τυφλός, δεν έχει άλλο άνοιγμα εκτός από την είσοδο: *Το υπόγειο δεν έχει παράθυρα, είναι τυφλό.*

ΕΚΦΡ. στα τυφλά

τυφλώνω (τυφλώνω), **τυφλώνομαι** (τυφλώθηκα, τυφλωμένος) ΡΗΜ.:

1. κάποιος ή κάτι με τυφλώνει όταν με κάνει να χάσω την όρασή μου: *Η θεά Ήρα θύμωσε με την απάντηση του μάντη Τειρεσία και τον τύφλωσε.*

2. τυφλώνει ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: συνήθως μας τυφλώνει ένα φως όταν μας κάνει να μη βλέπουμε καλά

(= θαμπώνω): Προσπάθησε να δει καλύτερα αλλά η λάμψη του χιονιού τον τύφλωνε.

3. τυφλώνομαι ΠΑΘ.: όταν κάποιος τυφλώνεται, χάνει την όρασή του ή αρχίζει να μη βλέπει καλά: *Δε γνωρίζουμε αν ο Όμηρος γεννήθηκε τυφλός ή αν τυφλώθηκε σε μεγαλύτερη ηλικία.*

4. τυφλώνομαι ΠΑΘ.: λέμε ότι κάποιος τυφλώνεται όταν κάτι τον εντυπωσιάζει και τον εμποδίζει να σκεφτεί λογικά: *Τυφλώθηκε από την ομορφιά της και μπέρδευε τα λόγια του.*

ο **τυφώνας** (του τυφώνα, των τυφώνων) ΟΥΣ.: ο τυφώνας είναι ο πολύ δυνατός ανεμοστρόβιλος στις τροπικές χώρες: *Ο τυφώνας χτύπησε τις ακτές της Κίνας και προκάλεσε μεγάλες καταστροφές.*

τυχαία και **τυχαίως** ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι γίνεται τυχαία, γίνεται κατά τύχη, χωρίς να το έχουμε κανονίσει ή υπολογίσει από πριν (= συμπτωματικά ≠ σκόπιμα): *Συνάντησα τυχαία στο δρόμο μια φίλη μου, που είχα πολύ καιρό να τη δω.*

τυχαίνει (έτυχε) ΡΗΜ.:

1. μας τυχαίνει κάτι όταν γίνεται χωρίς να το έχουμε κανονίσει (= συμβαίνει): *Μου έτυχαν διάφορα προβλήματα τον τελευταίο καιρό.*

2. μου τυχαίνει κάτι όταν το κερδίζω (= πέφτει): *Του έτυχε ο πρώτος αριθμός του λαχείου.*

ο **τυχαίος**, η **τυχαία**, το **τυχαίο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι τυχαίο, γίνεται κατά τύχη, χωρίς να το έχουμε κανονίσει, σχεδιάσει ή προβλέψει (= συμπτωματικός ≠ σκόπιμος): *Η πυρκαγιά οφείλεται σε τυχαίο γεγονός και όχι σε εφηρησμό.*

2. λέμε για κάποιον ότι δεν είναι τυχαίος όταν είναι σημαντικός και διάσημος: *Δεν είναι κανένας τυχαίος γιατρός. Τον γνωρίζουν ακόμα και στο εξωτερικό!*

ο **τυχερός**, η **τυχερή**, το **τυχερό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι τυχερός, έχει καλή τύχη, του συμβαίνουν συνεχώς ευχάριστα πράγματα (≠ άτυχος): *Ήταν πολύ τυχερός που δεν πνίγηκε με τέτοια κύματα!*

2. τυχερό λέμε κάποιον ή κάτι όταν μας φέρνει καλή τύχη (≠ γρουσουζίκος): *Σήμερα είναι η τυχερή μου μέρα, αφού κέρδισα το λαχείο.*

η **τύχη** (της τύχης, των τυχών) ΟΥΣ.: η τύχη είναι τα καλά ή τα κακά πράγματα που μας συμβαίνουν, χωρίς εμείς να μπορούμε να τα αλλάξουμε: *Ήξερα ότι χρειαζόμουν λίγη τύχη για να κερδίσω. / Από τύχη δεν τρακάραμε.*

ΕΚΦΡ. άξιος της τύχης μου, αφήνω στην τύχη του, κατά τύχη, μου χαμογελάει η τύχη, στην τύχη, τύχη βουνό

τύχη βουνό ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον όταν έχει πολύ μεγάλη τύχη: *Είχε τύχη βουνό και σώθηκε!*

η **τύψη** (της τύψης, των τύψεων) ΟΥΣ.: όταν νιώθουμε τύψεις, λυπόμαστε και μετανιώνουμε

για κάτι κακό που κάναμε: *Ένιωθε τύψεις επειδή δεν ήταν συνεπής απέναντι στα παιδιά της.*

⚠ Η λέξη τύψη χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

τώρα ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν λέμε τώρα, εννοούμε αυτό τον καιρό ή αυτή τη στιγμή: *Τώρα εργάζεται σε μια βιοτεχνία παιχνιδιών. / Να βγεις έξω τώρα! (= αμέσως)*

2. λέμε ότι κάτι γίνεται σήμερα για να δηλώσουμε ότι γίνεται στη σημερινή εποχή (= σήμερα ≠ άλλοτε): *Τώρα όλοι θέλουν να γίνουν σταρ της τηλεόρασης.*